

EUROOPA KESKPANK
PANGANDUSJÄRELEVALVE

EKP järelevalveülesannete täitmist käsitlev aastaaruanne

2016

BANKENTOEZICHT

Märts 2017

BANKTILLSYN BANKU UZRAUDZĪBA

BANKŲ PRIEŽIŪRA NADZÓR BANKOWY

VIGILANZA BANCARIA

BANKFELÜGYELET

BANKING SUPERVISION

SUPERVISION BANCAIRE BANČNI NADZOR

MAOIRSEACHT AR BHAINCÉIREACHT NADZOR BANAKA

BANKING SUPERVISION

PANGANDUSJÄRELEVALVE

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKOVNI DOHL'D

БАНКОВ НАДЗОР

BANKTILLSYN

BANKENAUF SICHT

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ PANKKIVALVONTA

SUPRAVEGHERE BANCARĂ BANKOVÝ DOHL'AD

SUPERVIŽJONI BANKARJA

SUPERVISIÓN BANCARIA

BANKING SUPERVISION

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKENAUF SICHT

Sisukord

EKP presidendi Mario Draghi eessõna	3
Sissejuhatav intervjuu järelevalvenõukogu esimehe Danièle Nouyga	4
1 Järelevalve panus finantsstabiilsuse tagamisse	9
1.1 Krediidiasutuste peamised riskid ja üldine tulemuslikkus	9
1.2 Ühtse järelevalvemehhanismi järelevalvemudeli rakendamine	14
Infokast 1 Krediidiasutuste ja investeerimisühingute kaitseskeemid	30
2 Tegevusload, jõustamismenetlused ja sanktsioonidega seotud menetlused	33
2.1 Oluliste krediidiasutuste ja ühiste menetluste arvu muutumine	33
2.2 Rikkumistest teavitamine, jõustamismenetlused ja sanktsioonidega seotud menetlused	40
3 Ühtne järelevalvemehhanism kui Euroopa ja üleilmse järelevalvesüsteemi osa	43
3.1 Koostöö ELi ja rahvusvahelisel tasandil	43
3.2 Panus Euroopa ja rahvusvahelise õigusraamistiku edasiarendamisse	49
4 EKP pangandusjärelevalve organisatsiooniline struktuur	53
4.1 Aruandlusnõuete täitmine	53
4.2 Otsuste tegemine	55
4.3 EKP pangandusjärelevalve töötajad	58
Infokast 2 Koostöö Euroopas	60
4.4 Tegevusjuhendi rakendamine	61
4.5 Rahapoliitika- ja järelevalveülesannete lahususe põhimõtte kohaldamine	63
4.6 Andmete aruandluse raamistik ja teabehaldus	63
Infokast 3 Jõupingutused läbipaistvuse suurendamiseks	65
5 Eelarvega seotud aruandlus	67
5.1 2016. aasta kulud	67

5.2	Järelevalvetasude raamistik 2016	69
6	EKP vastuvõetud õigusaktid pangandusjärelevalve kohta	73
7	Euroopa pangandussektor arvudes	75
8	Sõnastik	77

EKP presidendi Mario Draghi eessõna

Euroala taastumisel on oluline osa stabiilsel pangandussektoril, mis teenib majanduse huve. Meie peamine kriisist saadud õppetund on see, et stabiilse pangandussektori tagamisel on olulised tugev reguleerimine ja tõhus järelevalve. Liigne reguleerimatus oligi tegelikult üks üleilmse finantskriisi põhjuseid. Seega on rangemate eeskirjade kehtestamine finantssektorile ja parem järelevalve tegelikult osa kasvule suunatud tegevuskavast. Euroopa ja üleilmsel tasandil ongi juba tehtud suuri edusamme. 2014. aasta novembris asutati Euroopa pangandusjärelevalve. See oli otsustav samm, millega loodi alus stabiilsemale pangandussektorile ja tihedamalt lõimunud Euroopale.

Mõne viimase aastaga on Euroopa pangad muutunud kapitali, finantsvõimenduse, rahastamise ja riskide võtmise seisukohast vastupidavamaks. Tänu sellele on nad suutnud vastu pidada arenevate turgude majanduskriisile, naftahinna suurele langusele ja Brexiti vahetutele tagajärgedele. Tervemad pangad suudavad ka pidevalt laenu anda, mis on väga vajalik selleks, et toetada euroala majanduse elavnemist.

Euroopa pangandusjärelevalvel on olnud sektori vastupanuvõime tagamisel oluline roll. Võttes kasutusele range ja õiglase pangandusjärelevalve, mida rakendatakse kogu euroalal samade nõudlike standardite järgi, on vähehaaval loodud usaldus järelevalve kvaliteedi ja seega ka pankade stabiilsuse vastu.

Sellegipoolest on veel probleeme. Pangandussektori suutlikkust toetada täiel määral euroala majanduse elavnemist piirab sektori vähene kasumlikkus. Selles on oma osa ülemäärasel tootmisvõimsusel, ebatõhususel ja varem omandatud probleemsetel varadel. Pangad peavad ise neile probleemidele sobivad lahendused leidma. Euroala majanduse jõulise elavnemise huvides peavad nad seda tegema kiiresti.

Euroopa pangandusjärelevalve aitab paljuski kaasa euroala pangandussektori suuremale stabiilsusele. Samal ajal tagab ta võrdsed võimalused, mida on vaja ühtse pangandusturu tekkimiseks. Et aga ühtse pangandusturu terviklikkus püsiks väljaspool kahtlust, tuleb meil lõpule viia pangandusliit. Nii, nagu oleme loonud euroalal ühtse järelevalve ja kriisilahenduskorra, tuleb meil hoolitseda selle eest, et hoiustajad tunneksid end kõikjal ühtviisi turvaliselt.

Sissejuhatav intervjuu järelevalvenõukogu esimehe Danièle Nouyga

2016. aasta novembris tähistas Euroopa pangandusjärelevalve oma teist sünnipäeva. Kas olete tema seniste tulemustega rahul?

Olen siiralt meie saavutuste üle väga uhke. Oleme väga lühikese ajaga loonud institutsiooni, mis aitab tagada kogu Euroopa pangandussektori stabiilsust. Euroopa pangandusjärelevalve on muidugi alles väga noor ja tal on veel arenguruumi. Aga ta toimib, ja seejuures hästi. Ühe ühise eesmärgi, stabiilse pangandussektori nimel töötavad üheskoos inimesed kogu Euroopast. Osa neist töötab siin, Euroopa Keskpangas, kuid paljud töötavad riiklikes järelevalveasutustes. Koos moodustavad nad tõeliselt euroopaliku pangandusjärelevalveasutuste meeskonna. Nende pühendumus tagabki meile edu. Ma ei suuda neid piisavalt tänada. Minu jaoks on rõõm ja au töötada koos kõigi nende inimestega: EKP ja riiklike järelevalveasutuste töötajate ning muidugi mõista ka järelevalvenõukogu liikmetega.

Mis olid lühidalt kokku võttes Euroopa pangandusjärelevalve peamised saavutused 2016. aastal?

Meenuvad kolm asja. Esiteks hakkasime tõhusalt lahendama viivislaenude probleemi. Juba 2015. aastal moodustasime sellega tegelemiseks töörühma. 2016. aastal koostasime pankadele suuniste eelnõu selle kohta, kuidas tegeleda suure hulga viivislaenudega. See on olnud väga suur samm edasi. Teiseks jätkasime euroala pangandussektori maksevõime parandamist. Ja kolmandaks ühtlustasime

veelgi euroala pangandusjärelvalvet, et teostada kõikide pankade üle järelvalvet samade nõudlike standardite alusel.

Mida tehti järelvalvetavade ühtlustamiseks konkreetselt?

Euroopa usaldatavusnõudeid käsitlevates õigusaktides nähakse ette hulk valikuvõimalusi ja kaalutusõiguse kasutamine, mis võimaldavad järelvalveasutustel läheneda eeskirjade kohaldamisele paindlikult. 2016. aastal leppisime riiklike asutustega kokku, et neid valikuvõimalusi ja kaalutusõigust rakendatakse kogu euroalal ühtlustatud viisil, ning seejärel andsime välja EKP määruse ja juhendi. Teine oluline järelvalve ühtlustamise vahend on järelvalvealase läbivaatamise ja hindamise protsess (SREP). See tagab, et kõigi euroala pankade üle teostatakse järelvalvet samade meetodite ja standardite alusel. 2016. aastal lihvime ja kohandasime seda protsessi veelgi. Selle tulemusel on nüüd meie järelvalvealased lisakapitalinõuded palju tugevamas korrelatsioonis iga panga konkreetse riskiprofiiliga.

Kas see tähendab, et euroala pangad töötavad nüüd võrdsetes tingimustes?

Oleme teinud selle eesmärgi poole liikumisel suuri edusamme. Sellegipoolest on veel mõningaid ebaühtlaseid valdkondi. Näiteks on euroalal kehtivad õigusnormid endiselt mõnevõrra killustatud. Mõned pankade kohta kehtivad eeskirjad on Euroopa Liidu direktiivide vormis ja need tuleb liikmesriikide õigusesse alles üle võtta. Seetõttu on tegelikud eeskirjad riigiti erinevad, mis muudab Euroopa pangandusjärelvalve vähem tõhusaks ja kulukamaks. Nii et kui poliitikakujundajad võtavad pangandusliitu tõsiselt, peavad nad eeskirju veelgi ühtlustama. Üks võimalus oleks tugineda vähem direktiividele ja rohkem määrustele, sest need on kõigis ELi liikmesriikides vahetult kohaldatavad. Euroopa Komisjoni hiljutine seadusandlik ettepanek, milles käsitletakse uuesti ühtse reeglistiku paljusid olulisi tahke, annab hea võimaluse ELi panganduseeskirju veelgi ühtlustada. Peame seisma selle eest, et seda võimalust ei jäetaks kasutamata. Lõplikus õigusaktis tuleb samuti tagada, et järelvalveasutusel oleksid kõik vajalikud vahendid ja paindlikkus oma ülesannete nõuetekohaseks täitmiseks.

Kas võrdsed tingimused kehtivad ka nende pankade kohta, kes ei kuulu EKP otsese järelvalve alla?

EKP teostab otsest järelvalvet ligikaudu 130 suurima euroala panga ehk olulise krediidasutuse üle. Ülejäänud pangad (umbes 3200), keda nimetatakse vähem olulisteks krediidasutusteks, kuuluvad riiklike pädevate asutuste järelvalve alla. EKP osaleb vähem oluliste krediidasutuste järelvalves kaudselt. Toetame koos riiklike järelvalveasutustega ühtsete standardite loomist ka vähem oluliste krediidasutuste järelvalveks. 2016. aastal töötasime välja hulga niisuguseid standardeid. Samuti laiendasime valikuvõimaluste ja kaalutusõigusega seotud

lähenemisviisi väiksematele pankadele ning meil on käsil ühtlustatud järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi väljatöötamine vähem oluliste krediitiasutuste jaoks. Loomulikult järgime vähem oluliste krediitiasutustega tegeldes proportsionaalsuse põhimõtet. Kohandame järelevalve taset väiksemaid panku ohustavate riskide järgi.

Kuidas Euroopa pankadel praegu üldiselt läheb?

Hea uudis on see, et nad on viimase paari aastaga muutunud palju vastupidavamaks; nende kapitalipuhvrid on märkimisväärselt kasvanud. Samal ajal ohustavad neid endiselt riskid ja probleemid. Peale selle, et pankadel tuleb leida viise kasumi suurendamiseks keerulises keskkonnas, varem omandatud probleemsete varade realiseerimiseks ning küberkuritegevuse ja muude IT-riskidega toimetulekuks, on neil praegu vaja tegelda ka hulga muude küsimustega. Kas pangandussektoriväline konkurents tiheneb? Kuhu liigub euroala majandus? Kuidas mõjutab euroala panku Brexit? Milliseks kujunevad muud geopoliitilised probleemid? Pangad tegutsevad maailmas, mida iseloomustavad riskid ja muutused; nad peavad neid riske haldama ja muutustega kohanema. Ainult sel juhul suudavad nad jääda pikas plaanis kasumlikuks.

Sageli tuuakse pankade erilise probleemina välja madalaid intressimäärasid ja tugevamat õiguslikku reguleerimist. Mis on teie arvamus?

Intressitulu moodustab euroala suurte pankade kogutulust üle poole. Seega on intressimäärad tõepoolest teema ja madalad intressimäärad on probleem. 2017. aastal võtame pankade intressimäärariski veelgi teravamale vaatluse alla. Näiteks tänavune stressitest koosneb tundlikkusanalüüsist, mis keskendub sellele, kuidas intressimääramuutused mõjutavad pangaportfelle. Mis puutub õiguslikku reguleerimisse, siis eeskirjad on neile, kes neid järgima peavad, kahtlemata koormavad. Kuid praegusel juhul peame vaatama pankadest kaugemale. Rangemad eeskirjad aitavad ära hoida kriisi. Oleme ju näinud, et finantskriisid lähevad majandusele, maksumaksjatele ja lõpuks ka pankadele endile kalliks maksma. Seetõttu oleks väga hea, kui üleilmne regulatiivne reform viidaks lõpule, nii nagu ette nähtud. Sellest taganemine oleks viimane asi, mida teha. Finantssektor ulatub üle riigipiiride ja riigipiire peavad ületama ka seda reguleerivad eeskirjad – see on finantskriisi peamine õppetund.

Kuidas tegeleb pangandusjärelevalve pankade ees seisvate probleemidega?

Äsja mainitud riskid ja probleemid kajastuvad meie 2017. aasta järelevalveprioriteetides. Esiteks vaatleme lähemalt pankade ärimudeleid ja jätkame nende kasumlikkuse hoobade uurimist. Sel eesmärgil analüüsivad meie ühised järelevalverühmad põhjalikult oma panku. Samuti hindame, kuidas võivad mõjutada

euroala pankade ärimudeleid finantstehnoloogia areng ja Brexit. Samas ei ole uute ärimudelite ettekirjutamine lõpuks muidugi meie ülesanne, kuid me saame seada kahtluse alla olemasolevaid mudeleid ja kindlasti teemegi seda. Meie teine prioriteet on riskihaldus. Praeguses väikese kasumlikkuse ja suure likviidsuse keskkonnas võib pankadel tekkida kiusatus hakata ohtlikul moel tulusust otsima. Selles kontekstis on riskihaldus tähtsam kui kunagi varem. Meie kolmas prioriteet on krediidirisk. See puudutab peamiselt viivislaene, mida juba eespool olulise teemana mainisin.

2016. aastal olid viivislaenud tõepoolest suur probleem. Missugune on asjade seis praegu?

Pangad ja järelevalveasutused on kahtlemata juba palju ära teinud. Sellest hoolimata on viivislaenud endiselt suur probleem. Need on tarbetu koorem pankade bilansis – piiravad kasumlikkust ja pankade võimet anda majandusele laenu. Meie väljatöötatud suuniste abil saavad pangad oma bilansid korda teha. Suunised toetavad viivislaenude järjekindlat makseraskuste tõttu restruktureerimist, kajastamist, eraldiste moodustamist ja avalikustamist. Samuti ärgitatakse suunistes suure viivislaenude osakaaluga panku kehtestama ja rakendama konkreetseid viivislaenude vähendamise eesmärke. Suunistes määratletud parimad tavad kujutavad endast meie järelevalvelaseid ootusi. Ühised järelevalverühmad on juba alustanud pankadega aktiivset suhtlust selle üle, kuidas nad kavatsevad suuniseid rakendada. Samas ei ole viivislaenud üksnes pankade ja nende järelevalveasutuste probleem. See, kui kiiresti pank suudab oma viivislaenud lahendada, oleneb ka riiklikust õigus- ja kohtusüsteemist. Mõnes riigis takistavad need süsteemid viivislaenude kiiret lahendamist. Siin saaksid panku aidata riigi poliitikakujundajad. Nad võiksid tõhustada kohtusüsteemi, suurendada ligipääsu tagatistele, luua kiired kohtuvälised menetlused ja kooskõlastada rahalised stiimulid.

Mainisite riskihaldust kui üht 2017. aasta prioriteeti. Kas selgitaksite selle tausta?

On selge, et pangad peavad alati ja igal pool haldama riske usaldusväärselt – nende äri seisnebki ju riskide võtmises ja jaotamises. Riskide usaldusväärne haldamine on aga keerukas ja eeldab teatud elemente. Kõigepealt eeldab see sobivat kultuuri, st kultuuri, kus riskihaldust väärtustatakse ega nähta kui takistust suuremate kasumite teenimisel. Formaalsemal tasandil eeldab usaldusväärne riskihaldus usaldusväärsed juhtimisstruktuure – riskihalduritele tuleb anda sõnaõigus ja otsusetegijad peavad neid kuulama. 2016. aasta juunis avaldasime selle teemaga seotud analüüsi tulemused, millest selgus, et paljudel pankadel on vaja seda valdkonda veel parandada. Lõpetuseks eeldab usaldusväärne riskihaldus kvaliteetseid andmeid. Seetõttu vaatleme 2017. aastal, kuidas pangad järgivad asjaomaseid rahvusvahelisi standardeid. Sellega seoses oleme algatanud suure projekti, et hinnata sisemudeleid, mida pangad kasutavad oma riskiga kaalutud varade kindlaksmääramisel. Sisemudelid on olulised seetõttu, et riskiga kaalutud varad on kapitalinõuete arvutamise alus. Peale selle algatame temaatilise analüüsi

pankade edasiantud tegevuste kohta ja kontrollime, kuidas hallatakse asjakohaseid riske.

Millisena näete Euroopa pangandusjärelevalvet tulevikus? Kuidas see teenib edaspidi avalikkuse ja pankade huve?

Pankade jaoks on järelevalve nagu vastukaal, mis suurendab stabiilsust: pangad näevad pigem tulu, järelevalve aga riske; panku huvitab pigem kasumlikkus, järelevalvet stabiilsus. Oma ülesannet täites takistavad pangandusjärelevalveasutused pankadel võtta ülemääraseid riske, aidates sellega vältida kriise tulevikus. Nad kaitsevad säästjaid, investoreid, maksumaksjaid ja kogu majandust. Euroopa pangandusjärelevalve lisaeelis on keskendumine Euroopa vaatenurgale. Vaadates riigipiiridest kaugemale, suudame riske varakult märgata ja nende levimist ära hoida. Tegutsedes riiklikest huvidest sõltumatult, on meil võimalik olla range ja õiglane järelevalveinstantants kõikide euroala pankade jaoks. Sellega aitab järelevalve luua võrdseid tingimusi, nii et kõigil on ühesugused võimalused ja ühesugused kohustused. See on alus, millelt saab kasvada tõeliselt euroopalik pangandussektor, millest võidab kogu majandus.

1 Järelevalve panus finantsstabiilsuse tagamisse

2016. aastal olid euroala pankade kasumid stabiilsed, kuid väikesed. Samal ajal jäid pankade riskid ja probleemid 2015. aastaga võrreldes valdavalt muutumatuks. Peamine risk puudutas pankade ärimudelite ja kasumlikkuse jätkusuutlikkust; muude suuremate riskide hulka kuulusid viivislaenude suur osakaal ja geopoliitiline ebakindlus, näiteks Brexiti mõju keskmises ja pikas ajaplaanis. Euroopa pangandusjärelevalve seadis oma prioriteedid sellest olukorrast lähtudes.

Euroopa pangandusjärelevalve täiustas edasi ka oma peamist vahendit, järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi (SREP). Selle tulemusel seati pankadele esitatavad kapitalinõuded nende riskiprofiiliga täpsemasse vastavusse. Kokkuvõttes jäi 2016. aasta SREPist tulenev kapitalinõue üldjoontes stabiilseks.

2016. aastal tegi Euroopa pangandusjärelevalve jõudsaid edusamme viivislaenudega tegelemisel. Septembris avaldati avalikuks konsultatsiooniks suuniste eelnõu. Suunistes esitatud soovitusel ja parimad tavad aitavad pankadel viivislaene tõhusalt vähendada.

1.1 Krediidiasutuste peamised riskid ja üldine tulemuslikkus

1.1.1 Pangandussektori peamised riskid ja järelevalveprioriteedid

Euroopa pangandussektori peamised riskid ei ole muutunud

2016. aastal kindlakstehtud riskid püsivad suuremas osas aktuaalsed ka 2017. aastal. Euroala pangad toimivad endiselt ärikeskkonnas, mida iseloomustab väike majanduskasv. Kesised majandustulemused mõjutavad intressimäärasid ja majanduse elavnemist ning on euroala pangandussektori peamiste riskide tõukejõuks (vt **diagramm 1**).

Pikaajaline madalate intressimäärade periood toetab majandust ja vähendab makseviivituste riski. Samal ajal avaldab see aga survet pankade ärimudelitele, sest madalad intressimäärad vähendavad intressitulu olukorras, kus üldine kasumlikkus on niigi väike. 2016. aastal oli üks euroala pangandussektori peamisi probleeme endiselt **ärimudelite jätkusuutlikkuse ja väikese kasumlikkuse** risk.

Pangad peavad vähendama viivislaenude suurt hulka

Muret valmistab ka paljude euroala pankade **viivislaenude suur osakaal**. Lisaks vähenevale kasumlikkusele muudavad viivislaenud need pangad haavatavamaks turumeeleolu muutuste suhtes. Seetõttu vajavad pangad oma bilansside kordategemiseks usaldusväärseid ja kindlaid strateegiaid, sealhulgas aktiivset viivislaenuportfellide haldamist.

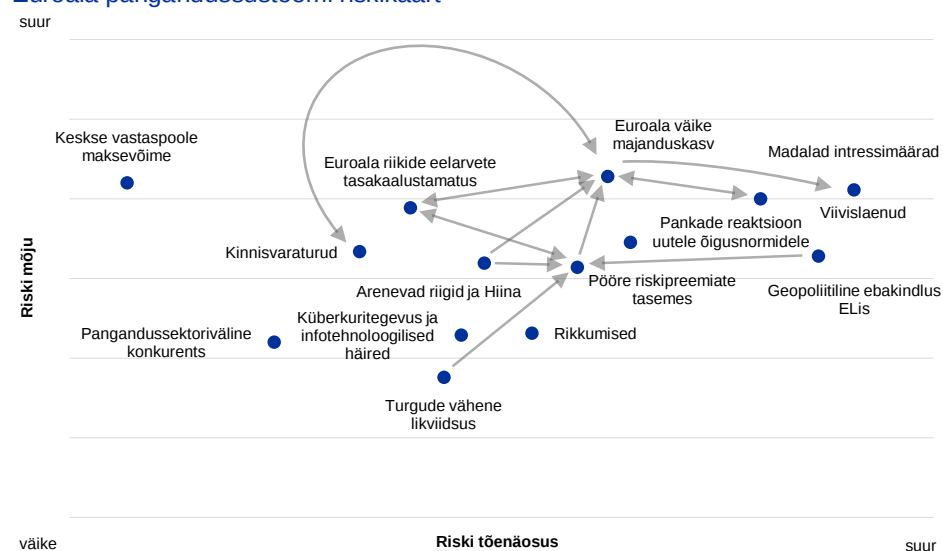
Brexitiga kaasneb pankadele geopoliitiline risk

Kasvamas on **geopoliitiline ebakindlus**. EKP pangandusjärelevalve suhtles eriti seoses **Brexitit** puudutava Ühendkuningriigi rahvahääletusega tihedalt kõige

haavatavamate pankadega, et veenduda, kas nad jälgivad hoolikalt olukorda ja riske ning valmistuvad võimalikeks tagajärgedeks. Sellel perioodil ei täheldatud pangandussektoris olulisi likviidsus- või rahastamis- ega operatsiooniriske. Viimase aja poliitilised sündmused võivad aga tagasi hoida investeringuid, põhjustades aeglast kasvu.

Diagramm 1

Euroala pangandussüsteemi riskikaart

Allikas: EKP. Nooded tähistavad võimalikke ülekandekanaleid ühelt riskitegurilt teisele (esitatud on ainult peamised esimeses järjekorras avalduvad mõjud). Viivislaenuid: see riskitegur puudutab ainult suure viivislaenu osakaaluga euroala panku.

Hoolimata turvalisema ja vastupidavama finantssüsteemiga kaasnevatest eelistest on probleemiks ka ebaselgus **tulevaste õigusnormide** suhtes. Basel III läbivaatamise lõpuleviimine ning **omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude** sihttasemete kindlaksmääramine vähendavad regulatiivset ebakindlust ja muudavad pankade tegevuskeskkonna stabiilsemaks. Samal ajal valmistuvad pangad ka rakendama rahvusvahelist finantsaruandlusstandardit IFRS 9, mis jõustub 2018. aasta alguses. Üldiselt võib teatud pankade jaoks olla rangemate nõuete täitmine ja samal ajal piisava kasumlikkuse säilitamine siiski keeruline.

2016. aastal viis EKP pangandusjärelevalve läbi **Euroopa Pangandusjärelevalve (EBA) ELi-ülese stressitesti** euroala pankades ja **EKP pangandusjärelevalve järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise (SREP) stressitesti**.¹ ELi-ülene stressitest hõlmas 37 suurt olulist krediitdiasutust (kelle varad kokku moodustavad ligikaudu 70% Euroopa pangandusjärelevalve alla kuuluvatest pangandussektori varadest). EBA avaldas nende pankade stressitesti tulemused 29. juulil 2016.² Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise stressitesti käigus testiti veel 56 euroala olulist krediitdiasutust. Mõlemas testis kasutati üldjoontes sama

¹ Et kohelda kõiki olulisi krediitdiasutusi SREPi ühtemoodi, viis EKP pangandusjärelevalve läbi SREPi stressitesti, mis hõlmas neid olulisi krediitdiasutusi, mis ei osalenud ELi-üleses EBA stressitestis.

² EBA avaldas stressitesti üksikasjalikud tulemused oma [veebilehel](#).

metoodikat, et hinnata finantsasutuste vastupidavust turu negatiivsele arengule ja kasutada saadavat teavet SREPis.

Stressitesti tulemused näitasid, et:

- pangandussüsteem suudab vastu panna isegi rängemale stressimõjule kui see, mida simuleeriti 2014. aasta põhjaliku hindamise käigus, säilitades pärast stressi keskmiselt sama kapitalitaseme;
- stressitesti tulemuste erinevust põhi- ja negatiivse stsenaariumi korral mõjutasid kõige enam suuremad laenukahjumid, väiksem netointressitulu ja suuremad tururiski positsioonide ümberhindluskahjumid;
- kehvema krediitkvaliteedi ja suurema viivislaenude osakaaluga pangad taluvad keskmiselt halvemini nii laenukahjumitele kui ka netointressitulule avalduvat stressimõju; see rõhutab suure viivislaenude osakaalu kõrvaldamise tähtsust.

Umbes 250-liikmeline meeskond, kuhu kuulusid EKP ja riiklike pädevate asutuste / liikmesriikide keskpankade töötajad, kohaldas pankade arvutatud stressitesti tulemustele usaldusväärset kvaliteeditagamise protsessi. Selles protsessis tugineti ühiste järelevalverühmade teadmiste konkreetsete pankade kohta, vastastikusele võrdlusanalüüsile, EKP enda ülalt-alla-arvutustele ja riiklike pädevate asutuste eriteadmistele.

Joonis 1

2016. ja 2017. aasta järelevalveprioriteedid

2016. aasta prioriteedid	2017. aasta prioriteedid	Järelevalveülesanded 2017. aastal ja edaspidi	Jätkub töönaoliselt 2018. aastal
Ärimudelid ja kasumlikkuse hoovad		Pankade ärimodelite ja kasumlikkuse hoobade hindamine Valmistumine Brexitiks – suhtlemine pankadega	☐ ☒
Krediidirisk	Ärimudelid ja kasumlikkuse hoovad	Pangandussektoriväline konkurents / finantstehnoloogia areng	☒
Kapitali adekvaatsus		Järjekindel lähenemine viivislaenule / makseraskuste tõttu restruktureeritud nõuetele (nt süvaanalüüs / kohapealsed kontrollid)	☒
	Krediidirisk, eelkõige viivislaenu ja riskide kontsentreerumine	Hinnang pankade valmisolekule IFRS 9 rakendamiseks	☐
		Riskide kontsentreerumise jälgimine (nt laevandus/kinnisvara)	☒
Riskijuhtimine ja andmete kvaliteet		Baseli pangajärelevalve komitee riskandmete töhuse koondamise ja aruandluse põhimõtete (BCBS 239) järgimise hindamine	☐
		Sisemudelite sihipärane läbivaatamine	☒
	Riskihaldus	Krediidiriski, tururiski ja vastaspoole krediidiriski mudelid	☒
Likviidsus		Pankade ICAAPi ¹ ja ILAAPi ² tõustamine	☒
		Tegevuse edasiandmine	☒

1 Sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsess

2 Sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsess

Märkus. Temaatilised analüüsid on esile toodud tumesinises raamis.

Stressitesti negatiivse stsenaariumi kvantitatiivne mõju on üks tegur, mis määrab teise samba soovituslike nõuete taseme. Stressitestide kvalitatiivset tulemust võetakse arvesse teise samba kohustusliku nõude kindlaksmääramisel³. Peale selle osutas stressitest jooksva järelevalvealase hindamise tulemusel leitud riskide kõrval ka euroala pankade peamistele nõrkadele kohtadele negatiivse šoki korral. Näiteks tulenes enamik laenukahjumeid tagamata jaenõuetest ja tagamata nõuetest äriühingute vastu. Samuti näitas stressitest, et krediidikahjud tulenesid ka teatud geograafilistes piirkondades, näiteks Ladina-Ameerikas ning Kesk- ja Ida-Euroopas antud laenudest.

Ühtse järelevalvemehhanismi prioriteetides määratakse kindlaks konkreetse aasta järelevalve eelisvaldkonnad. Neis tuginetakse järelevalvealuseid panku ohustavate põhiriskide hinnangule, võttes arvesse majandus-, õigus- ja järelevalvekeskkonna viimatist arengut. Prioriteedid, mis vaadatakse üle kord aastas, on oluline vahend, mille abil kooskõlastatakse eri pankades teostatavad järelevalvemenetlused sobivalt ühtlustatud, proportsionaalsel ja tõhusal viisil, et tagada võrdsed tingimused ja järelevalvetegevuse tugevam mõju (vt [joonis 1](#)).

³ Vt ka punkt 1.2.1.

1.1.2

Oluliste pankade üldine tulemuslikkus 2016. aastal

Euroala oluliste krediitiasutuste kasumid püsisid stabiilsed

 5,8%
Omakapitali tootlus
2016. aastal

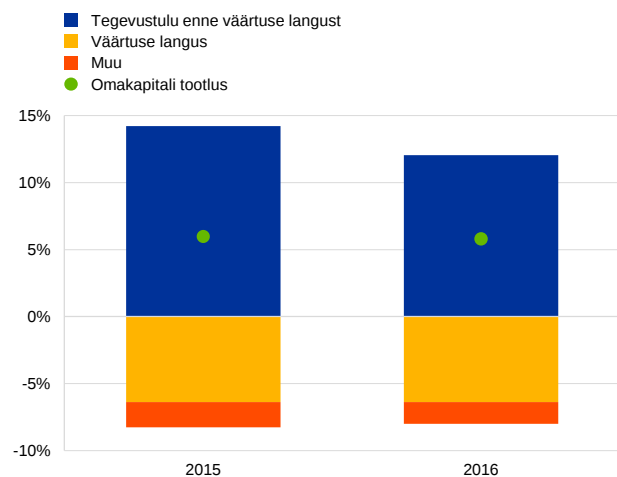
2016. aasta esimese kolme kvartali tulemused näitavad, et oluliste krediitiasutuste kasumlikkus püsis 2016. aastal stabiilne⁴. 101 olulisest krediitiasutusest koosneva esindusliku valimi keskmine aastane omakapitali tootlus oli 2016. aasta kolmandas kvartalis 5,8% ehk eelmise aastaga võrreldes veidi väiksem (2015. aasta kolmandas kvartalis 6,0%)⁵. Tuleb aga märkida, et nende koondnäitajate taga võib täheldada väga mitmesuguseid suundumusi.

Jooksvad tulud 2016. aastal vähenesid: oluliste krediitiasutuste netointressitulu vähenes kokku 3% võrra, hoolimata laenumahu mõningasest suurenemisest (aasta arvestuses +0,5%) eeskätt ettevõtete laenumahu suurenemise arvelt (+2,8%). Jooksvad tulud kahanesid kõige rohkem 2016. aasta esimeses kvartalis. Seejärel intressitulud stabiliseerusid. Samuti vähenesid teenustasutulud (aasta arvestuses – 2,8%), kajastades suuresti varahalduselt ja kapitaliturgude tegevuselt teenitavate tasude langust 2016. aasta esimeses kolmes kvartalis. See suundumus võis 2016. aasta neljandas kvartalis pöörduda, kui kapitaliturgude tegevus jälle hoogustus.

Diagramm 2

Omakapitali tootluse stabiilne tase 2016. aastal tänu väiksematele väärtuse langusest tingitud kahjumitele, mis tasakaalustasid põhitegevuskasumi vähenemise

(Kõik näitajad on kaalutud keskmised; % omakapitalist)

Mõlema aasta kohta on esitatud kolmanda kvartali kumuleeritud näitajad aasta arvestuses.

Allikas: finantsaruandluse (FINREP) raamistik (101 olulist krediitiasutust, kes esitavad IFRSi kohased andmed kõrgeimal konsolideerimistasemel).

Tulude vähenemise negatiivset mõju leevendasid osaliselt väiksemad tegevuskulud (–1%). Eriti silmatorkavalt kahanesid personalikulud (aasta arvestuses –1,4%). Arvestades mitmes euroala pangas viimasel ajal võetud restruktureerimismeetmeid, võib see suundumus järgmistes kvartalites jätkuda.

Makromajandustingimuste paranemisel oli positiivne mõju väärtuse langusest tingitud kahjumitele, mis olid väiksemad kui 2015. aastal: laenude ja muude finantsvarade väärtuse langus vähenes 2015. aasta kolmanda kvartali 5,5%-lt koguomakapitalist⁶ 4,4%-ni 2016. aasta kolmandas kvartalis. Olukord paranes peamiselt mõnes üksikus riigis, samal ajal kui mõnes teises riigis olid krediidikahjud olnud juba varem ajalooliselt madalal tasemel. Varasemad kogemused näitavad, et pangad kirjendavad suuremaid vara väärtuse langusi neljandas kvartalis ja see võib mõjutada terve aasta kasumlikkuse näitajaid.

2016. aastal toetasid pankade kasumlikkust erakorralised allikad (3,4% koguomakapitalist

2016. aasta kolmandas kvartalis). Ühekordsed tulud olid siiski väiksemad kui 2015. aastal ja need ei pruugi järgmistes kvartalites korduda.

⁴ Käesolevas punktis esitatud 2016. aasta andmed viitavad 2016. aasta kolmandale kvartalile.

⁵ Kogu omakapitali tootlus oli 2015. aasta neljandas kvartalis 4,8%. Aasta arvestuses on neljanda kvartali näitajad tavaliselt väiksemad kui kolmanda kvartali näitajad, mis on tingitud mõne alusvara hooajalisusest.

⁶ 2015. aasta neljandas kvartalis oli see näitaja 5,8%.

1.2 Ühtse järelevalvemehhanismi järelevalvemudeli rakendamine

1.2.1 Ühtse järelevalvemehhanismi SREPi metoodika viimistlemine

Tänu SREPi metoodika tõhustamisele on pankadele esitatavad kapitalinõuded ja nende riskiprofiilid tugevamas korrelatsioonis

76%

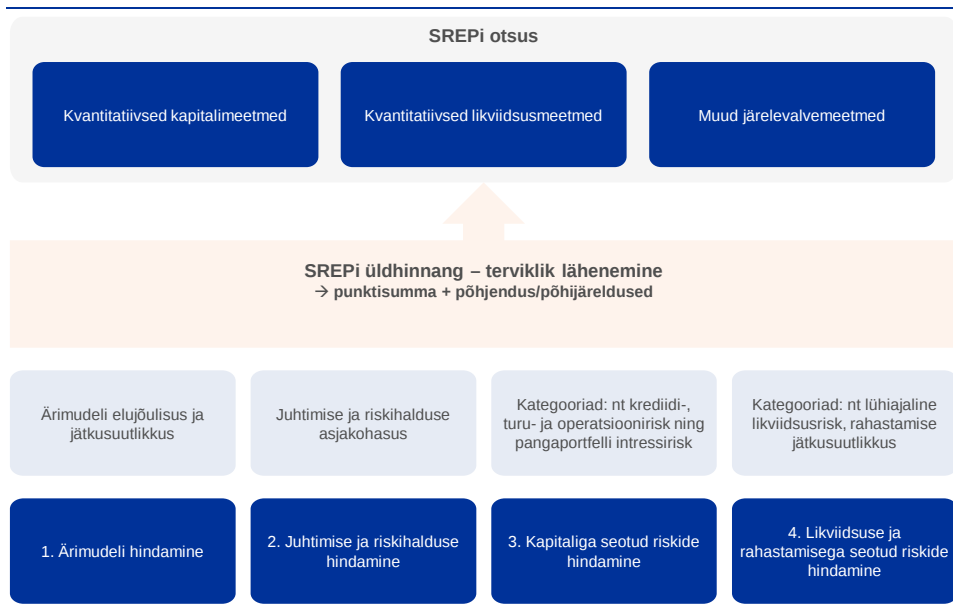
Kapitalinõuete ja riskiprofiilide korrelatsioon

Euroopa pangandusjärelevalve viis 2016. aastal teist korda läbi järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi (SREP), mis põhines euroala suurimate pangagruppide jaoks kehtestatud ühtsel metoodikal. Ka seekord oli SREPi eesmärk edendada vastupidavat pangandussüsteemi, mis suudab euroala majandust jätkusuutlikult rahastada. Juba 2015. aasta järelevalvetsükli saavutatud ühtlustamine andis selles vallas käegakatsutavaid tulemusi. Nende saavutuste põhjal on SREPi tõhustatud. See kajastub pankadele esitatavate kapitalinõuete ja nende riskiprofiilide tugevamas korrelatsioonis (68% pärast 2015. aasta SREPi ja 76% pärast 2016. aasta SREPi). Samal ajal on säilitatud üldine lähenemisviis, milles kvantitatiivsed ja kvalitatiivsed elemendid on ühendatud piiratud eksperdi hinnangute kaudu. Peale selle on SREPi metoodikat veelgi täiendatud, et see hõlmaks ka 2016. aasta ELi-ülese stressitesti tulemusi.

Joonisel 2 on esitatud SREPi metoodika ülevaade. 2016. aasta detsembris avaldati [ühtse järelevalvemehhanismi SREPi metoodika](#) ajakohastatud väljaanne.

Joonis 2

Ühtse järelevalvemehhanismi 2016. aasta SREPi metoodika

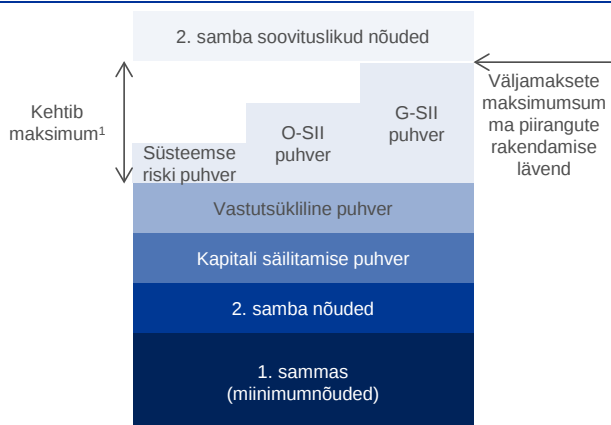
Peamise sisendi järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi andsid ühised järelevalverühmad, kes hindasid oma pankade juures nelja valdkonda: **ärimudelit, juhtimist ja riskihaldust, kapitaliga seotud riske** ning **likviidsuse ja rahastamisega seotud riske**.

2016. aastal viimistleti ühtse järelevalvemehhanismi SREPi meetodikat

2016. aastal tõhustati juhtimise ja riskihalduse hindamiseks kasutatavat SREPi meetodikat, tuginedes ühiste järelevalverühmade poolt 2015. aastal tehtud ulatuslikule temaatilisele analüüsile riskijuhtimise ja riskivalmiduse kohta⁷.

Joonis 3

Teise samba soovituslikke nõudeid ei võeta väljamaksete maksimumsumma arvutamisel arvesse

1) Kõige tavalisem juhtum; kasutada võidakse eriarvutust, olenevalt sellest, kuidas liikmesriik rakendab kapitalinõuete direktiivi artikli 131 lõiget 15.

Märkused. Skaala proportsioonid ei ole täpsed; väljamaksete maksimumsumma käsitleva EBA arvamuse rakendamine ja 1. juuli 2016. aasta pressiteade.

Peale selle võeti 2016. aastal kasutusele teise samba soovituslikud nõuded, mille EBA kehtestas 2016. aasta juulis⁸. Need nõuded täiendavad teise samba kohustuslike nõudeid ning neis kajastub järelevalvealane ootus pankade kapitali suhtes lisaks siduvatele (miinimum- ja lisa-) kapitalinõuetele ja kombineeritud puhvrile (vt [joonis 3](#)). Et teise samba soovituslikes nõuetes kajastub järelevalvealane ootus, ei võeta neid arvesse [kapitalinõuete direktiivi](#) artiklis 141 sätestatud väljamaksete maksimumsumma arvutamisel.

Terviklikus lähenemisviisis võetakse teise samba soovituslike nõuete koostamisel arvesse järgmisi elemente: kapitali üldine vähenemine [stressitesti](#) negatiivse stsenaariumi korral; konkreetse krediitiasutuse riskiprofiil ja tundlikkus stressistsenaariumide suhtes; krediitiasutuse riskiprofiilis pärast stressitesti kuupäeva toimunud muudatused; krediitiasutuse poolt riskitundlikkuse vähendamiseks võetud meetmed.

Ehkki eeldatakse, et pangad järgivad teise samba soovituslike nõudeid, ei järgne nende täitmatajätmise korral automaatseid piiranguid. Kui pank ei täida teise samba soovituslike nõudeid, võtab EKP pangandusjärelevalve panga olukorraga täpselt kohandatud parandusmeetmeid.

SREPi esimese taseme põhiomavahendite nõue jääb 2017. aastal samaks

2016. aasta SREPi tulemusel jäi SREPi esimese taseme põhiomavahendite nõue 2017. aastaks samale tasemele kui möödunud aastal. Kõigi muude tingimuste samaks jäädes annab praegune süsteemis kehtiv kapitalinõue aimu ka tulevikusuundumusest.⁹ SREPi esimese taseme põhiomavahendite nõue muutus mõnel üksikul juhul, kajastades asjaomaste krediitiasutuste riskiprofiili muutumist. 2016. aasta SREPi liikus kapital 2015. aasta teisest sambast uudsena kasutusele võetud teise samba soovituslike nõuete alla ja kapitali säilitamise puhvri mittetäielikult rakendatav osa kõrvaldati. Et teise samba soovituslike nõudeid ei võeta arvutustes arvesse, langes väljamaksete maksimumsumma lävendi keskmine väärtus 10,2%-lt 8,3%ni.

Lisaks kapitalimeetmetele on üksikute krediitiasutuste konkreetsete puudujääkidega tegelemiseks hakatud rohkem kasutama kvalitatiivseid meetmeid. Nende meetmete

⁷ Vt punkt 1.2.5.

⁸ [Ajakohastatud teave 2016. aasta ELi-ülese stressitesti kohta](#) (inglise keeles).

⁹ Kapitalinõue moodustub esimese ja teise samba nõuetest, kapitali säilitamise puhvrist ning teise samba soovituslike nõuetest. Hoolimata selle puhvri järkjärgulisest rakendamisest võivad pangad eeldada, et nende teise samba soovituslikud nõuded on tulevikus positiivsed.

tõenäosus korreleerub panga riskiprofiiliga: mida suurem on risk, seda tõenäolisem on kvalitatiivsete meetmete kasutamine.

2017. aasta SREPi ei ole oodata olulisi muudatusi

Ühtse järelevalvemehhanismi SREPi metoodika eeldatavasti 2017. aastal oluliselt ei muutu. Sellegipoolest viimistleb EKP pangandusjärelevalve seda edasi, lähtudes ettevaatavast lähenemisviisist pangandustegevuse ja riskide asjakohasel jälgimisel.

1.2.2

Muude meetoditega seotud töö

Sisemudelite sihipärase läbivaatamise eesmärgid ja korraldus on üksikasjalikult kindlaks määratud

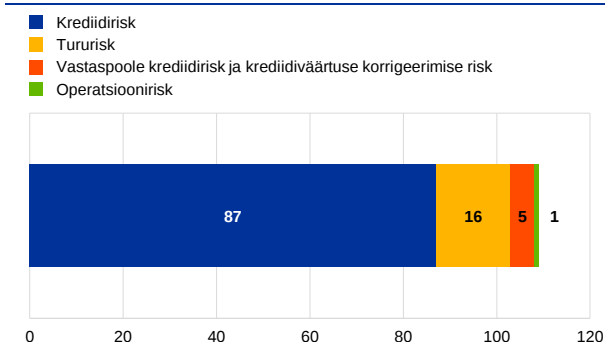
 109
Sisemudelitega seotud uurimiste arv 2016. aastal

2016. aastal keskendus sisemudelitega seotud kontseptuaalne töö **sisemudelite sihipärasele läbivaatamisele**, millega tehakse algust 2017. aastal. Sisemudelite sihipärast läbivaatamist ette valmistades tegi EKP pangandusjärelevalve järgmist:

- koostas esindusliku ja riskipõhise valiku mudelitest, mis vaadatakse läbi kohapeal;
- sõnastas konkreetsete riskiliikide jaoks järelevalvejuhendi ja kehtestas nende valideerimiseks kontrollimeetodid;¹⁰
- kehtestas organisatsioonilised meetmed, et tulla toime sisemudelite kohepealsete uurimiste kasvava arvuga eelseisvatel aastatel;
- hoidis olulisi krediidasutusi projektiga korrapäraselt kursis;
- korraldas mitu teabe kogumise algatust, andes olulistele krediidasutustele võimaluse ettevalmistavas etapis kaasa rääkida.

Diagramm 3

Enamik sisemudelite uurimisi keskendus 2016. aastal krediidiriskile

Möödunud aastal algatati olulistes krediidasutustes 109 sisemudelitega seotud uurimist ning võeti vastu 88 sisemudeleid puudutavat EKP otsust. Need arvud kasvavad tõenäoliselt tulevikus, kui sisemudelite sihipärase läbivaatamise kontekstis toimub veel uurimisi.

Veelgi on edenenud sisemudelite **hindamise tavade ühtlustamine**. EKP ja riiklike pädevate asutuste töötajad esindasid Euroopa pangandusjärelevalvet sisemudelitega seotud küsimustes Euroopa ja rahvusvahelistel foorumitel ning osalesid mitmesugustes ettevõtmistes, näiteks EBA sisemudelite võrdlusuuringus.

¹⁰ Juhend avaldati 28. veebruaril 2017.

1.2.3

Krediidirisk: viivislaenudega seotud töö

Viivislaenude osakaal on alates 2008. aastast märgatavalt kasvanud

6,49%
Oluliste krediidasutuste brutoviivislaenude kaalutud keskmine suhtarv

54 miljardit eurot
Viivislaenude mahu vähenemine 2015. aasta kolmandast kvartalist 2016. aasta kolmanda kvartalini

EKP toetab panku varem omandatud viivislaenude lahendamisel ja uute viivislaenude tekkimise vältimisel

Viivislaenud on pankade jaoks eriti suur probleem. Viivislaenude hulk on alates 2008. aastast märgatavalt kasvanud eriti neis liikmesriikides, mis tegid viimastel aastatel läbi märkimisväärse majandusliku kohandumise protsessi. Viivislaenude suurest hulgast on osalt põhjustatud pankade väike kasumlikkus ja need piiravad pankade võimet anda majandusele uusi laene.

2016. aasta kolmanda kvartali seisuga oli oluliste krediidasutuste brutoviivislaenude kaalutud keskmine suhtarv 6,49%, võrreldes 6,85%ga sama aasta esimeses kvartalis ja 7,31%ga 2015. aasta kolmandas kvartalis. Oluliste krediidasutuste koondandmed näitavad, et viivislaenude hulk vähenes 2015. aasta kolmandast kvartalist 2016. aasta kolmanda kvartalini 54 miljardi euro võrra (millest 15,59 miljardit eurot langes 2016. aasta kolmandasse kvartalis). 2016. aasta kolmanda kvartali seisuga ulatus viivislaenude jääk 921 miljardi euroni.¹¹

2014. aasta põhjaliku hindamise järel on EKP jätkanud pankade toetamist viivislaenude lahendamisel, pidades nendega pidevat järelevalvealast dialoogi.

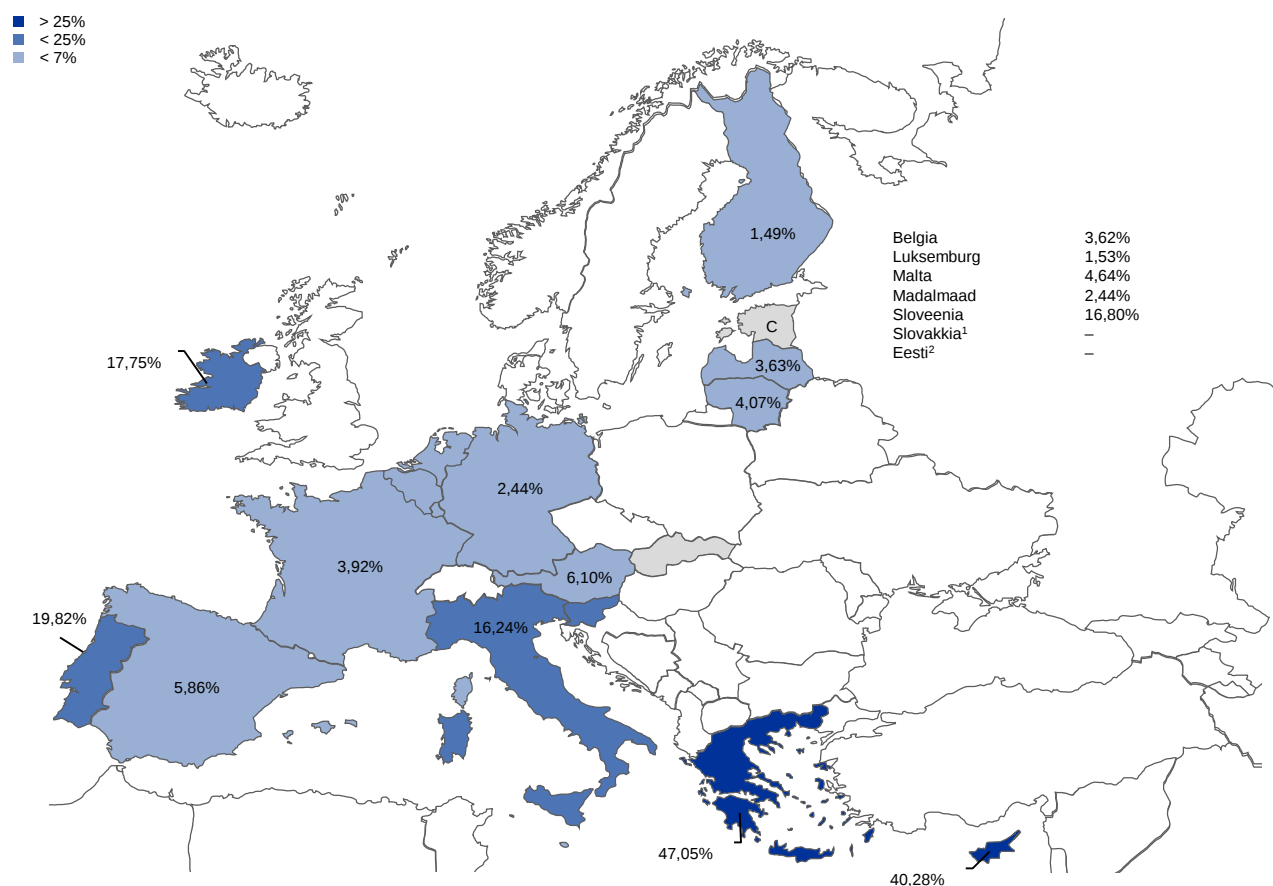
Et viivislaenude probleem kindlameelselt ja jõuliselt lahendada, moodustas Euroopa pangandusjärelevalve 2015. aasta juulis spetsiaalse viivislaenude töörühma. Töörühma kuuluvad riiklike pädevate asutuste ja EKP esindajad ning selle esimees on Iirimaa keskpanga asepresident Sharon Donnery. Töörühma eesmärk on töötada välja ühetaoline meetod suure viivislaenude osakaaluga krediidasutuste järelevalveks ja rakendada seda.

Töörühma töö põhjal avaldas EKP konsultatsiooni eesmärgil pankadele mõeldud **suunised viivislaenude kohta**. Konsultatsioon kestis 12. septembrist 15. novembrini 2016. 7. novembril toimus avalik kuulamine. Ametliku konsultatsiooni käigus laekus enam kui 700 üksikut märkust, mille töörühm läbi töötas. Lõplikud suunised avaldati 2017. aasta märtsis. Suunised on tähtis samm viivislaenude märkimisväärse vähendamise poole.

¹¹ Andmed osutavad olulistele krediidasutustele kõrgeimal konsolideerimistasemel, mille kohta on kättesaadav kapitali adekvaatsuse ühtne aruandlus (COREP) ja finantsaruandlus (FINREP). Eri vaatlusperioodide jaoks kasutatud pankade nimekiri võib erineda tingituna oluliste krediidasutuste nimekirja muudatustest ja sellest, kui pangad hakkavad aruandeid esitama FINREPi aruandluskohustuse kohaselt. 2015. aasta teise kvartali andmed hõlmavad 102 panka, 2016. aasta esimese kvartali andmed 123 panka (FINREPi aruandluskohustuse laienemine) ning 2016. aasta teise kvartali andmed 124 panka (oluliste krediidasutuste nimekirja ja FINREPi aruandluskohustuse muudatused). Üksuste arv vaatlusperioodi kohta peaks tulevikus stabiliseeruma ja võimalikud muudatused tulenevad sellest, et EKP pangandusjärelevalve muudab pärast hindamisi – üldiselt kord aastas – oluliste krediidasutuste nimekirja.

Joonis 4

Viivislaenude suhtarv euroalal

Allikas: EKP.

Märkused. Andmed on esitatud 2016. aasta kolmanda kvartali seisuga; olulised krediidiasutused kõrgeimal konsolideerimistasemel, mille kohta on kättesaadav ühtne aruandlus (COREP) ja finantsaruandlus (FINREP).

1) Slovakkias ei ole olulisi krediidiasutusi kõrgeimal konsolideerimistasemel.

2) Väärtust on vähendatud konfidentsiaalsuse kaalutlustel valimi piiratud suuruse tõttu.

Suunistes viivislaenude kohta käsitletakse strateegia, juhtimise ja operatsioonidega seotud põhiaspekte, millel on otsustav tähtsus viivislaenude edukal lahendamisel. Nagu allpool kirjeldatud, sisaldavad suunistes pankadele mõeldud soovitusi ning ülevaadet parimatest tavadest, mille Euroopa pangandusjärelevalve on välja selgitanud ja mis moodustavad tema järelevalvealased ootused.

- Suunistes soovitatakse suure viivislaenude osakaaluga pankadel koostada oma äriplaani ja riskihaldusraamistikku arvesse võttes kindel strateegia, et viivislaene tõhusalt hallata ning vähendada nende osakaalu usaldusväärselt, jätkusuutlikult ja õigel ajal. Pankade tegevusstrateegia raames tuleks iga portfelli kohta püstitada kvantitatiivsed eesmärgid ja välja töötada üksikasjalik rakenduskava.
- Suunistega innustatakse panku sisse seadma asjakohased juhtimis- ja operatsioonistruktuurid, et tagada viivislaenude tõhus käsitlemine. Selleks peaksid pangad kaasama aktiivselt kõrgema juhtkonna, looma spetsiaalsed

viivislaenude käsitlemisega tegelevad üksused ja kehtestama viivislaenude käsitlemisega seotud kindlad tegevuspõhimõtted.

- Suunistes sisaldub järjekindel metoodika viivislaenude kajastamiseks ning laenukahjumi katteks tehtud eraldiste ja mahakandmiste arvutamiseks kooskõlas rahvusvaheliste soovitude ja parimate tavadega.
- Neis edendatakse viivislaenude tõhusamat avalikustamist, et suurendada turu kindlustunnet.

Ühised järelevalverühmad on alustanud järelevalvealuste pankadega aktiivset suhtlust, et toetada suuniste rakendamist.

Viivislaenude tõhusaks vähendamiseks ei piisa üksnes järelevalvetegevusest, vaja on ka õiguslikke ja institutsioonilisi reforme

Viivislaenudega tegelemine on endiselt Euroopa pangandusjärelevalve peamisi järelevalveprioriteete. Viivislaenude lahendamine sõltub aga paljude eri sidusrühmade tegevusest; seda probleemi ei saa lahendada järelevalveasutused ja pangad üksi. Vaja on täiendavaid regulatiivseid ja poliitikameetmeid Euroopa Liidu ja riiklikul tasandil, et kõrvaldada takistused, mis ei lase pankadel oma viivislaene lahendada ja probleemplaene restruktureerida.

EKP pangandusjärelevalve koostas koos riiklike pädevate asutustega kaheksa euroala riigi viivislaenudega seotud **järelevalvetavade ja õigusraamistike ülevaate**. Lõplik aruanne, mis hõlmab ka ülejäänud euroala liikmesriike, avaldatakse 2017. aastal. Mõni riik on võtnud probleemi lahendamiseks ennetavaid ja kooskõlastatud usaldatavusjärelevalve, õigus- ja muid meetmeid. Teised riigid võiksid veelgi tõhustada oma õigus- ja kohturaamistikku, et aidata kaasa viivislaenude õigeaegsele käsitlemisele. Peale selle tuleb arendada viivislaenude järelturge, et hõlbustada probleemsete varade müüki. Selles kontekstis on vaja edendada viivislaenude teenindamise sektori arengut, parandada andmete kvaliteeti ja kättesaadavust ning kõrvaldada maksu- ja õiguslikud takistused võlgade restruktureerimisel.

1.2.4 Kohapealne järelevalve

Kohapealsete kontrollide teine tsükkel

185
2016. aastaks kinnitatud
kohapealsete kontrollide
arv

Kohapealsete kontrollide teine tsükkel oli osa 2016. aasta jaanuaris heaks kiidetud 2016. aasta järelevalve kontrolliprogrammi üldkavast. 2016. aasta juulis kava ajakohastati ning tühistati mõned kohapealsed kontrollid ja kinnitati täiendavad kontrollid teiseks poolaastaks. 2016. aastaks kinnitati kokku 185 kohapealset kontrolli.

2016. aastal täiustati veelgi kohapealsete kontrollide kavandamist

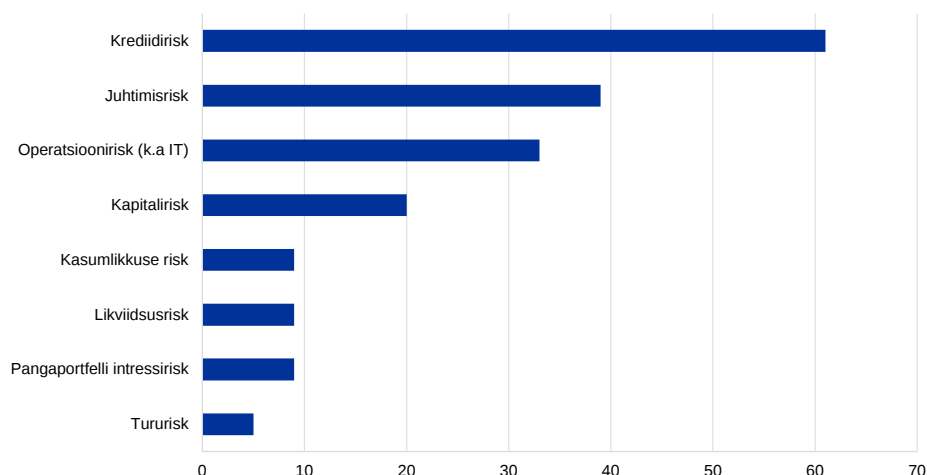
Et kohapealsete kontrollide kavandamist veelgi arendada ja täiustada, rakendati 2016. aastal järgmised strateegilised meetmed, mida kasutati ka 2017. aasta kavandamistsükli. Esiteks kajastub tõhustatud riskipõhine meetod **sihipäras** **järelevalve tasemes**, mille kohaselt kehtestatakse iga krediitdiasutuse ja teema kohta kolmeks aastaks soovituslik kontrollide arv. Teiseks tehakse **pimealade jälgija**

abil kindlaks võimalikud kontrollilüngad või erandjuhtumid, millega on veel vaja tegelda. Kolmandaks on lühendatud kontrollide kestust, et optimeerida nende tulemuste õigeaegset käsitlemist.

Diagramm 4

Kohapealsed kontrollid keskendusid peamiselt krediidi-, juhtimis- ja operatsiooniriskile

Kontrollide arv peamiste riskikategooriate kaupa

Kohapealsed kontrollid kavandatakse ja mehitatakse tihedas koostöös riiklike pädevate asutustega, kes tagavad endiselt enamiku missioonijuhtidest ja kontrollirühma liikmetest. 2016. aasta 31. detsembri seisuga olid riiklikud pädevad asutused taganud 90% (167 missioonijuhti) ja EKP pangandusjärelvalve 10% missioonijuhtidest.

Tabel 1

Missioonijuhid taganud asutused

Kinnitatud kohapealsete kontrollide koguarv	EKP		Muu kui päritoluriigi pädev asutus		Päritoluriigi pädev asutus	
185	18	9,73%	17	9,19%	150	81,08%

2016. aastal juhtis EKP pangandusjärelvalve euroala eri riikides 18 missiooni. Keskenduti peamiselt krediidiriskile, millele järgnesid väikese vahega kapitalinõuded.

Missioonide piiriülest mehitamist hõlbustab nüüd kohapealsete kontrollide vahend Market Place. See võimaldab kõikidel riiklikel pädevatel asutustel tutvuda nimekirjaga eelseisvatest kohapealsetest kontrollidest, mida on sobiv mehitada **sega-/piiriüleste rühmadega**¹², ning registreerida oma soov nendes kontrollides osaleda või neid juhtida.

¹² Sellises rühmas on vähemalt üks kontrollija, kes ei ole panga asutamisiiri kodanik.

Kokku olid segarühmaga mehitatud 74 missiooni, mis moodustasid 40%¹³ kohapealsete kontrollide koguarvust.

Tabel 2

Segarühmade ülevaade

Kinnitatud kohapealsete kontrollide koguarv	EKP ja riikliku pädeva asutuse kontrollijad		Eri riiklike pädevate asutuste kontrollijad		Ühise järelevalverühma liikmed ning EKP ja/või riikliku pädeva asutuse kontrollijad	
185	20	10,81%	27	14,59%	27	14,59%

Et tagada tihe koostöö riiklike pädevate asutustega kõikidel kohapealsete kontrollidega seotud teemadel, toimus 2016. aastal kümme võrgustiku kohtumist ja 15 kahepoolset kohtumist üksikute riiklike pädevate asutustega. Missioonijuhtidele korraldati mitu seminari ja õpikoda, et suurendada kohapealsete kontrollidega seotud töö järjekindlust Euroopa pangandusjärelevalves. Kogukonna veebilehe kaudu on nüüd loodud platvorm suhtlemiseks kõigi EKP-siseste sidusrühmadega ja partneritega kogu ühtsest järelevalvemehhanismist.

Pidev järelevalvetegevus

EKP tsentraliseeritud kohapealsete kontrollide osakond i) vaatab ettevalmistusetapis läbi kontrollieelse teate, milles ühine järelevalverühm seab missioonile eesmärgid; ii) jälgib kohapealsete kontrollide edenemist ning iii) teeb kontrolliaruannete kvaliteedikontrolli, et tagada kohapealse kontrolli meetodite ühetaoline kohaldamine.

Tsentraliseeritud kohapealsete kontrollide osakond lähtub riskist. Ta eraldab lisaressursse kriitiliste missioonide jälgimiseks, tagades sellega, et järelevalvenõukogu teavitatakse varakult, kui kohapealse kontrolli tulemused peaksid tõsiselt muret tekitama. EKP ja riiklikud pädevad asutused teevad kõike tihedas koostöös, et toetada vastastikuse mõistmise ja ühise lähenemisi viisi väljakujunemist.

Meetoditega seotud töö

Kohapealsete kontrollide meetodeid, mida kasutavad kõik Euroopa pangandusjärelevalve kontrollijad, täiustatakse ja ajakohastatakse pidevalt. 2016. aastal muudeti senist **krediidiriski metoodikat**, et anda missioonijuhtidele praktilisi juhiseid krediidiportfellide läbivaatamise kohta. Uuendatud metoodika sisaldab nüüd järgmist:

- riskipositsioonide valimi koostamise tavapärased meetodid ja valimi suuruse alampiir;
- riskipositsioonide liigitamise juhised;

¹³ Selle hulka kuulusid ka kohapealsed kontrollid, milles osalesid ühised järelevalverühmad.

- üksiku ja kogumipõhise vara väärtuse languse arvutamise meetodid;
- juhised tagatiste hindamise kohta.

Samuti muudeti **IT-riski metoodikat**, et kajastada uusi järelevalveprioriteete, mis on seotud IT-riskiga (nagu küberrisk ja andmete kvaliteet). Muudetud metoodikas võetakse arvesse ka Baseli pangajärelevalve komitee põhimõtteid, mis käsitlevad riskiandmete tõhusat koondamist ja aruandlust (BCBS 239), ning nendega seotud temaatilist analüüsi.

Kaks eraldi metoodikatöörühma käsitlevad kaht konkreetset küsimust:

i) laevanduslaenude portfelli horisontaalset läbivaatamist, et analüüsida ja võrrelda nende kvaliteeti ning nendega kõige rohkem seotud oluliste krediitiasutuste riskihaldusmeetodeid; ii) IT-riski hindamise metoodika tõhustamist, et arendada edasi parimaid järelevalvetavasid eeskätt küberriski valdkonnas.

Ettevalmistamisel on ka kohapealsete kontrollide juhend, milles selgitatakse, kuidas neid kontrolle läbi viiakse. Sellest saab kasulik teatmedokument pankadele, kelle juures kontrolle tehakse.

1.2.5 Temaatiliste analüüsidega seotud töö

Ärimudelid ja kasumlikkuse hoovad

2016. aastal algatas Euroopa pangandusjärelevalve temaatilise analüüsi enamiku oluliste krediitiasutuste ärimodelite ja kasumlikkuse hoobade süvahindamiseks.

Pankade ärimudelid ja kasumlikkuse hoovad on Euroopa pangandusjärelevalve peamisi prioriteete. Kasumlikud pangad suudavad suurendada kapitali orgaaniliselt ja hoida nii piisavaid puhvreid, säilitades samal ajal mõistliku riskivalmiduse ja andes laenu reaalmajandusele. Praeguses keskkonnas ei ohusta aga euroala pankade kasumlikkust mitte üksnes madalad intressimäärad ja jätkuvalt suured väärtuse languse vood (vt punkt 1.1), vaid ka struktuursed tegurid nagu mõne turu ülemäärane tootmisvõimsus, tihedam pangandussektoriväline konkurents, klientide kasvav nõudlus digitaalteenuste järele ja uued regulatiivsed nõuded.

Temaatiline analüüs käsitleb pankade kasumlikkuse hoobasid nii ettevõtte tasandil kui ka ärimodelite kaupa. Analüüs kestab kaks aastat ja sellel on mitu eesmärki. Selle käigus hinnatakse pankade suutlikkust vähendada oma ärimodelite nõrku kohti, aga jälgitakse ka seda, kuidas vähene kasumlikkus mõjutab pankade käitumist. See täiendab ka horisontaalset analüüsi eelkõige sellega, et koondab ühiste järelevalverühmade saadud teadmised ja ühtlustab nende rakendamist pankades.

Temaatilise analüüsi esimesel aastal mitmekesisustid pankade ärimodelite ja kasumlikkuse hindamiseks mõeldud Euroopa pangandusjärelevalve vahendid mitmel viisil. Täiustati oluliste krediitiasutuste **ärimodelite liigitust**, et hõlbustada üksikute

Pankade ärimudelid ja kasumlikkuse hoovad on endiselt Euroopa pangandusjärelevalve peamisi prioriteete

pankade vastastikust võrdlemist. See liigitus lisandub muudele võrdluskriteeriumidele, näiteks ettevõtte suurus, riskireiting ja geograafiline asukoht. Peale selle on välja töötatud mitu spetsiaalset võrdlusanalüüsi vahendit, mis toetavad ühiseid järelevalverühmi pankade kasumlikkuse hindamisel.

EKP pangandusjärelevalve on kogunud ka **andmeid pankade prognoositud kasumi ja kahjumi ning aluseelduste kohta**. Tulemustest selgub, et pankade tulu jääb lühiajaliselt surve alla. See on tingitud peamiselt madalatest intressimääradest, mis pärssivad netointressitulu, aga ka nõrgemast laenukasvust, mille keskmine jääb pankade endi ootustele alla. Seda analüüsi korratakse ka tänavu.

Samuti on EKP pangandusjärelevalve välja töötanud üksikasjalikud **suunised, et toetada ühiseid järelevalverühmi kasumlikkuse analüüsimisel ettevõtte tasandil** 2017. aastal. Suunised hõlmavad mitmesuguseid pankade kasumlikkusega seotud tahke, alates pankade põhivõimekusest toota tulu ja lõpetades nende suutlikkusega juhtida kasumit. Järelevalveasutuste ja pankade kahepoolsed arutelud peaksid tagama, et kõikide oluliste krediidasutuste ärimudelid ja kasumlikkuse hoovad saavad temaatilise analüüsi lõpuks 2017. aastal põhjalikult hinnatud. Krediidasutuste suuruse ja keerukuse arvessevõtmiseks lähtutakse proportsionaalsuse põhimõttest.

Kõikide ühiste järelevalverühmade tehtud süvahindamise tulemusi kasutatakse järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessis peamiselt 2018. aastal ning konkreetsete krediidasutuste järelevalves ja selle kavandamisel. Analüüsid võimaldavad kõrvutada pankade toimimisviise võrreldavate krediidasutuste omadega.

Rahvusvaheline finantsaruandlusstandard IFRS 9 „Finantsinstrumendid”

EKP pangandusjärelevalve viib 2016. ja 2017. aastal läbi kaheaastase temaatilise analüüsi, et uurida, kuidas pangad rakendavad uut finantsaruandlusstandardit IFRS 9, keskendudes peamiselt **uuele väärtuse languse mudelile**. Samuti hinnatakse analüüsi käigus, kas pangad võtavad arvesse põhimõtteid, mis on sätestatud Baseli pangajärelevalve komitee suunistes krediidiriski ja eeldatava krediidikahju arvestamise kohta. EBA tugines nendele põhimõtetele oma konsultatsioonidokumendis, mis käsitleb suuniste eelnõu krediidasutuste krediidiriski haldamise tavade ja eeldatava krediidikahju arvestamise kohta.

Temaatilises analüüsis käsitletakse kõiki olulisi krediidasutusi, kes kohaldavad rahvusvahelisi finantsaruandlusstandardeid (IFRS). Analüüsi konkreetsed eesmärgid on i) hinnata, kuivõrd valmis on krediidasutused IFRS 9 kasutuselevõtmiseks, ii) hinnata standardi võimalikku mõju krediidasutuste eraldiste moodustamise tavadele ning iii) aidata edendada IFRS 9 kvaliteetset rakendamist.

2016. aastal töötas EKP pangandusjärelevalve välja asjakohase sisemise **järelevalvealase hindamise metoodika**. Selles võetakse arvesse regulatiivset arengut, uusi parimaid tavasid ja rakendamisega seotud küsimusi, lähtudes

aruteludest praktikutega (krediidiasutused, audiitorid, konsultandid). Peale selle korraldas EKP pangandusjärelevalve koostöös juhtivate raamatupidamiskspertidega 250 järelevalvetöötajale koolituse IFRS 9 ja hindamismetoodika teemal.

Järelevalvealase hindamise metoodikast lähtudes alustati 2016. aasta detsembris kooskõlas EBA küsitlusega¹⁴ temaatilist analüüsi enam kui 100 olulises krediidiasutuses. Selle analüüsi käigus hindavad ühised järelevalverühmad pankade valmisolekut ja rakendamistavasid. Hindamisele järgneb horisontaalne analüüs, milles võrreldakse panku omavahel, võttes arvesse eelnimetatud EBA küsitluse tulemusi. Teemaatilise analüüsi tulemused aitavad eeldatavasti kaasa IFRS 9 ja selles sätestatud eraldiste moodustamise põhimõtete nõuetekohasele ja järjekindlale rakendamisele IFRS 9 jõustumiskuupäevaks 1. jaanuaril 2018.

Riskiandmete koondamine ja aruandlus

Usaldusväärne riskihaldus põhineb ettevõtteülestel andmetel kvaliteedil, riskiandmete tõhusal koondamisel ja sisemistel riskiaruandlustavadel. Finantskriisi oluline õppetund oli aga see, et teatud pangad ei suutnud riskipositsioone täielikult kindlaks teha. Selle põhjusteks olid asjakohase teabe puudumine riskide kohta ja riskiandmete koondamise tavade nõrkus. Nende pankade võime võtta vastu õigeaegseid otsuseid oli tõsiselt kannatada saanud ja sellel olid laiaulatuslikud tagajärjed nii pankadele endile kui ka kogu finantssektorile.

Seda arvesse võttes oli riskiandmete koondamise ja aruandluse temaatiline analüüs üks 2016. aasta järelevalveprioriteetidest. Analüüsi eesmärk oli hinnata riskiandmete koondamise ja aruandluse tavade tõhusust ning nendega seotud IT-taristut. Selles lähtutakse peamiselt **Baseli pangajärelevalve komitee riskiandmete tõhusat koondamist ja aruandlust käsitlevatest põhimõtetest (BCBS 239)**.

2016. aasta alguses algatas EKP pangandusjärelevalve tõhusa riskiandmete koondamise ja aruandluse temaatilise analüüsi osas pankades, mis on tema otsese järelevalve all. Valim hõlmas kaht pangarühma. Esimesse kuulusid pangad, kes olid kaasatud BCBS 239 enesehindamisse, mille viis 2013. ja 2014. aastal läbi Baseli pangajärelevalve komitee. Selle rühma pangad olid suuresti samad, kes liigitati tollal globaalseteks süsteemseteks olulisteks pankadeks. Teine pankade rühm kaasati valimisse selle laiendamiseks.

Teemaatilist analüüsi teevad ühised järelevalverühmad, keda toetab keskne töörühm, kuhu kuuluvad EKP ja riiklike pädevate asutuste töötajad. Nemad annavad tegevusjuhiseid ja tagavad ühetaolise kohaldamise. Töös lähtutakse proportsionaalsuse põhimõttest ja see oli 2016. aastal jaotatud kaheks põhietapiks. Esimeses etapis töötati välja asjakohased tegevusjuhised vastavuse analüüsimiseks ja hindamiseks, keskendudes riskiliigile (krediidirisk, likviidsusrisk, vastaspoole krediidirisk, operatsioonirisk, pangaportfelli intressirisk ja tururisk). Teises etapis tehti

¹⁴ Teine hinnang, mis käsitleb IFRS 9 mõju ELi pankadele (inglise keeles).

likviidsusriski ja krediidiriski süvaanalüüs. Esiteks paluti osalevatel pankadel esitada lühikese aja jooksul konkreetseid likviidsus- ja krediidiriski andmed (*fire drill exercise*). Teiseks paluti samadel pankadel tutvustada valitud krediidi- ja likviidsusnäitajaid puudutavate andmete väljavõtmise protsessi ning juhtimis- ja aruandlusprotsessi algusest lõpuni (andmete põlvnemise harjutus¹⁵).

Joonis 5

Krediidi- ja likviidsusriskile keskenduva tõhusa riskiandmete koondamise ja aruandluse temaatilise analüüsi teine etapp

Moodul	BCBS 239 põhimõte	
Juhtimine ja IT-taristu	1. Juhtimine	
Riskiandmete koondamine	2. Andmearhitektuur ja IT-taristu	
	3. Täpsus ja terviklikkus	
	4. Täielikkus	
	5. Õigeaegsus	
	6. Kohandamisvõimalus	
Riskiaruandlus	7. Täpsus	
	8. Kõikehõlmavus	
	9. Selgus ja kasulikkus	
	10. Sagedus	
	11. Jaotamine	

Mitmed pangad vajavad aega standardi BCBS 239 täielikuks rakendamiseks

Temaatilise analüüsi tulemused aitavad välja töötada edasisi järelevalvemeetmeid ja neid kasutatakse järgmises SREPi tsüklis. Kõiki tulemusi analüüsides on võimalik teha üldisemaid järeldusi. Globaalsed süsteemselt olulised pangad peaksid BCBS 239 põhimõtteid järgima alates 2016. aasta jaanuarist ja riigisisese süsteemselt olulised pangad kolme aasta möödudes nende staatuse määramisest (st pärast 2019. aasta lõppu). Globaalsete süsteemselt oluliste pankade täielikku vastavust standardile BCBS 239 siiski lähitulevikus ei saavutata, sest mitmete pankade rakendamiskavad kestavad 2018. aasta lõpuni või kauem. BCBS 239 põhimõtete rakendamine on jätkuv protsess. Seega tuleb pankade ärimudelite ja riskiprofiilide muutustele piisavat tähelepanu pöörata ning pangad peavad korrapäraselt hindama oma riskiandmete koondamise ja riskiaruandluse võimekust.

Riskijuhtimine ja riskivalmidus

2016. aastal jätkas Euroopa pangandusjärelevalve pankade juhtimisega seotud tööd. Selles tugines ta 2015. aastal läbi viidud juhtimist ja riskivalmidust käsitleva temaatilise analüüsi tulemustele, et edendada kooskõla rangeimate standarditega ja nende järgimist.

¹⁵ Andmete põlvnemise all mõistetakse andmete elutsüklit, mis hõlmab andmete päritolu ja seda, kus andmed aja jooksul liiguvad: n-ö algusest-lõpuni-meetodi kasutamine osutab protsessi tõhususe ja tulemuslikkuse optimeerimisele võimalikult paljude vahekihtide või sammude kõrvalajamise teel.

2016. aasta alguses saatsid kõik temaatilise analüüsiga seotud 113 ühist järelevalverühma järelmeetmena kirjad oma krediidasutustele, paludes neil võtta konkreetseid meetmeid. Aasta jooksul jälgisid ühised järelevalverühmad oma pideva järelevalvetegevuse käigus aktiivselt **nende soovitude rakendamist**.

Temaatilisel analüüsil oli hea mõju – see aitas suurendada pankade juhtorganite ja riskihaldusfunktsioonide tõhusust. Peaaegu kõik pangad on nüüd hakanud välja töötama juhtkonna enesehindamiskavasid, järelkasvu kavandamise protsesse ja juhtkonnasiseste huvide konfliktide vältimise raamistikke. Osa panku kohandab ka juhtkonna koosseisu. Peale selle on paranenud juhtkonnale laekuva asjaomase dokumentatsiooni kvaliteet ning pangad on hakanud välja töötama ja rakendama riskivalmiduse näidikuid.

Et mõned soovitusel on alles rakendamisel, jätkatakse 2017. aastal tööd järelmeetmetega. Ühised järelevalverühmad pööravad erilist tähelepanu sellele, kas juhtkonnal on võimalus esitada sõltumatult vastuväiteid kõrgemale juhtkonnale ja kas riske võetakse otsustusprotsessis arvesse. Samuti jälgivad nad tähelepanelikult i) riskivalmidusraamistike kõikehõlmavust (eriti mitterahaliste riskide kaasamist), ii) piirangute tõhusust, iii) riskivalmiduse ja strateegia koostoimimist ning iv) riskivalmidusraamistiku kasutuselevõtmist.

Peale selle on 25 pangas alates 2016. aasta lõpust tehtud kaht süvaanalüüsi, mis hõlmavad juhtkonna järelevalverolli ning sisekontrollifunktsioonide ja riskivalmiduspiirangute järelevalvet. Need uurimised viiakse lõpule 2017. aasta esimesel poolel.

2016. aasta juunis avaldas EKP „Ühtse järelevalvemehhanismi ülevaate juhtimise ja riskivalmiduse kohta“, mille eesmärk on suunata krediidasutusi liikumisel parimate rahvusvaheliste tavade rakendamise poole. Lisaks korraldas EKP pangandusjärelevalve 23. juunil 2016 **juhtimise teemal konverentsi** koos tipp-tegevjuhtide ja mittetegevjuhtidega, et tõhustada dialoogi pankade juhtkonna ja järelevalveasutuste vahel¹⁶. 2017. aastal jätkab EKP dialoogi edendamist pankade juhtkondadega ning aktiivset osalemist rahvusvaheliste standardite väljatöötamisel Euroopa Liidu ja rahvusvahelisel tasandil.

Võimendusega rahastamine

EKP korraldas 2016. aasta novembri lõpust 2017. aasta jaanuari alguseni avaliku konsultatsiooni **võimendusega tehingute suuniste eelnõu** kohta. Suuniste eesmärk on välja töötada võimendusega tehingute ühetaolist jälgimist võimaldavad selged ja järjepidevad määratlused ning asjakohased meetmed. Suuniste eelnõu lähtus temaatilisest analüüsist, mis algatati osana ühtse järelevalvemehhanismi 2015. aasta järelevalveprioriteetidest.

¹⁶ Tõhusam dialoog pangajuhtkondade ja järelevalveasutuste vahel: tee usaldusväärse juhtimisraamistiku poole.

Analüüs hõlmas süvaküsitlust euroala pankade võimendusega rahastamisega seotud tegevuse ja riskihaldusraamistike kohta. 2016. aasta esimesel poolel saatis 17 ühist järelevalverühma järelmeetmena kirjad oma krediidasutustele, paludes neil võtta konkreetseid meetmeid eeskätt seoses riskihaldustavade ja töötada välja tegevuskava analüüsi tulemuste parandamiseks.

Peale selle otsustas EKP määratleda eelnimetatud suuniste vormis üldised järelevalvealased ootused. Suunistes soovitatakse pankadel kehtestada võimendusega tehingute unikaalne ja kõikehõlmav määratlus. Peale selle peaksid nad selgelt määratlema võimendusega tehingute strateegia ning valmiduse niisuguseid tehinguid sõlmida ja sünditseerida. Samuti peaksid pangad tagama, et teostatud tehingud vastavad nende riskivalmiduse standarditele. Siin aitab kaasa kindel laenuandmise otsustusprotsess ja võimendusega portfelli korrapärase jälgimine. Samuti tuleks võimendusega tehingute kohta koostada korrapäraseid kõikehõlmavaid aruandeid ja saata need panga kõrgemale juhtkonnale.

2017. aastal võtab EKP avaliku konsultatsiooni tulemuste põhjal vastu lõplikud suunised võimendusega tehingute kohta. Lisaks hakkab EKP spetsiaalselt jälgima olulisi arengusuundumusi kõige asjakohasemate pankade valmiduses teha võimendusega tehinguid.

1.2.6 Vähem oluliste krediidasutuste kaudne järelevalve ja järelevalvetegevuse kontrollimine

Ühtse järelevalvemehhanismi määru kohaselt vastutab EKP ühtse järelevalvemehhanismi tõhusa ja järjepideva toimimise eest ning täidab seega kontrollifunktsiooni, samal ajal kui riiklikel pädevatel asutustel on põhivastutus vähem oluliste krediidasutuste järelevalve eest. Lähtudes selle ülesande üldisest eesmärgist tagada, et rangeid järelevalvestandardeid kohaldatakse ühetaoliselt kogu euroalal, on EKP pangandusjärelevalve koostöös riiklike pädevate asutustega välja töötanud tegevusraamistiku vähem oluliste krediidasutuste kaudseks järelevalveks.

Vähem oluliste krediidasutustega seotud ühised järelevalvestandardid ja ühtsed meetodid

Ühiste järelevalvestandardite ja ühtsete meetodite abil püütakse edendada liikumist järjekindlate kvaliteetsete tavade poole

Ühised järelevalvestandardid ja ühtsed meetodid on olulised vahendid rangete järelevalvestandardite järjekindlaks kohaldamiseks kogu euroalal. Need aitavad saavutada ühtsete järelevalvetavade rakendamist, andes suuniseid järelevalveprotsesside läbiviimise kohta.

Ühiseid järelevalvestandardeid töötatakse välja koos riiklike pädevate asutustega ning need on täielikult kooskõlas ELi ühtse reeglistikuga ja EBA standardite ja suunistega. 2016. aastal valmisid **järelevalve kavandamise** ja **finantsseisundi taastamise kavandamise** ühised järelevalvestandardid, mis töötati suuresti välja 2015. aastal.

Pärast nende standardite valmimist tehti 2016. aasta jooksul palju tööd veel mitme teise standardiga.

Ühine järelevalvestandard **vähem olulistes krediidasutustes kohapealsete kontrollide läbiviimise** kohta hõlmab kohapealsete kontrollide määratlust ja eesmärgi ning peamisi põhimõtteid, mida tuleb nende läbiviimisel järgida. Samuti hõlmab see kontrollide kavandamist järelevalve kontrolliprogrammi osana ning järelevalve sageduse, kestuse ja ressursside miinimumtasest. Peale selle antakse standardis suuniseid, mis puudutavad kontrolliprotsessi ennast, käsitledes kohapealse kontrolli peamisi samme: ettevalmistamist, uurimist, aruandlust ja järeelmeetmeid.

Teine 2016. aastal välja töötatud ühine järelevalvestandard on seotud **autooste rahastavate krediidasutuste järelevalvega**. Need on krediidasutused, kelle põhitegevus on liisingulepingute või laenude väljastamine mootorsõidukiostude rahastamiseks. Niisuguse ärimudeliga seotud riskide esialgse analüüsi põhjal on selle ühise järelevalvestandardi peaeesmärk tagada kvaliteetne ja proportsionaalne käsitlus autooste rahastavate krediidasutuste järelevalvest Euroopa pangandusjärelevalves.

Tööd alustati ühise järelevalvestandardiga, mis käsitleb **tegevuslubade väljastamist finantstehnoloogial põhineva ärimudeliga vähem olulistele krediidasutustele**, st krediidasutustele, kelle pangandusega seotud tegevus keskendub tehnoloogial põhinevale innovatsioonile. Selle standardi eesmärk on tagada, et niisuguste uuenduslike ärimudelitega seotud konkreetseid riske võetakse tegevusloa väljastamisel asjakohaselt arvesse kooskõlas teist tüüpi krediidasutustele kehtivate samaväärsete standarditega.

EKP pangandusjärelevalve kehtestas ka EKP ja riiklike pädevate asutuste **kriisiohje koostööraamistikku**. Vähem oluliste krediidasutuste kriisiohje koostööraamistiku eesmärk on aidata riiklikku pädevat asutust kui vähem oluliste krediidasutuste kriisiohje eest vastutavat asutust ja EKPd kui ühtsete menetluste kehtestamise eest vastutavat asutust nende ülesannete täitmisel.

2016. aastal tegid EKP ja riiklikud pädevad asutused ka veelgi edusamme **vähem oluliste krediidasutuste järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi (SREP) ühtse metoodika** väljatöötamisel. Kuna SREP on peamine pangandusjärelevalve vahend, on selle ühtlustamine oluline samm ühtsete tavade edendamisel vähem oluliste krediidasutuste järelevalves. Selle projektiga tehti algust 2015. aastal. 2016. aastal alustatud töö keskendus kapitali ja likviidsuse kvantifitseerimisele. Seda katsetatakse 2017. aastal eesmärgiga seada alates 2018. aastast sisse ühtne SREPi süsteem esimeste vähem oluliste krediidasutuste jaoks. Kavandatav vähem oluliste krediidasutuste SREPi metoodika põhineb ühtse järelevalvemehhanismi oluliste krediidasutuste SREPi metoodikal. Seda kohaldatakse vähem oluliste krediidasutuste suhtes proportsionaalsel viisil ja kohandatakse nende eripärade järgi.

EKP ja riiklike pädevate asutuste koostöö vähem oluliste krediidasutuste järelevalves

Vähem oluliste krediidasutuste järjekindla ja kvaliteetse järelevalve väljatöötamiseks on väga tähtis EKP ja riiklike pädevate asutuste koostöö. Üldisemas plaanis hõlmab see hulka igapäevaste tegevustega seotud protsesse ning vähem oluliste krediidasutustega seotud ühiste järelevalvestandardite ja meetodite määratlemist. EKP egiidi all jagavad riiklikud pädevad asutused oma kogemusi ja täiendavad oma teadmisi euroala vähem oluliste krediidasutuste sektori ja selle järelevalve kohta.

Vähem oluliste krediidasutuste järelevalvega seotud tavapäraseid töösuundi täiendasid seminarid ning projektid riiklikes pädevates asutustes ja EKPs

Vähem oluliste krediidasutuste järelevalvestandardite väljatöötamist toetas kasvav hulk EKP ja riiklike pädevate asutuste ühisprojekte. Samuti aitas EKP ja riiklike pädevate asutuste koostöö tagada vähem oluliste krediidasutuste sektori pidevat jälgimist.

Vaatlusalusel aastal suurenes märkimisväärselt niisuguste ühisalgatuste arv. Näiteks korraldati seminare riiklike pädevate asutuste SREPi meetodite kohta, et jagada teadmisi kogu ühtses järelevalvemehhanismis, enne kui algab töö vähem oluliste krediidasutuste SREPi metoodika väljatöötamiseks. Üksikute vähem oluliste krediidasutustega seotud ühistegevuste hulka kuulusid mitu tehnilist missiooni ja viis kohapealset kontrolli, mille käigus analüüsiti vähem oluliste krediidasutuste teatud riskivaldkondi. Samuti algatati riiklike pädevate asutuste ja EKP vaheline töötajate vahetus.

Vähem oluliste krediidasutuste järelevalve alase igapäevase koostöö eesmärk on vaadata läbi ja edendada rangete järelevalvestandardite ühetaolist kohaldamist riiklike pädevate asutuste poolt. Tulemuste ühtsuse tagamiseks on vaja mõista euroala vähem oluliste krediidasutuste sektoris esinevaid sarnasusi ja erinevusi, aga ka riiklike eripärasid.

Vähem oluliste krediidasutuste puhul järgib EKP rangelt proportsionaalsuse põhimõtet

Proportsionaalsuse põhimõte on vähem oluliste krediidasutuste kaudses järelevalves äärmiselt tähtis ning on seetõttu tugevalt lõimitud nii käimasolevatesse protsessidesse kui ka ühiste standardite ja meetodite väljatöötamisse. Seda põhimõtet silmas pidades on EKP koos riiklike pädevate asutustega välja töötanud spetsiaalse **prioriseerimise raamistiku**. Selles raamistikus liigitatakse vähem olulised krediidasutused madala, keskmise ja kõrge prioriteediga asutusteks, lähtudes nende sisemisest riskitasemest ja võimalikust mõjust asjaomasele kohalikule finantssüsteemile. Liigitus võimaldab seada järelevalvefookuse ja järelevalvetgevuse intensiivsuse vastavusse krediidasutuse riskidega.

EKP ja riiklike pädevate asutuste igapäevase koostöö põhielement on spetsiaalne teavitussüsteem

Riiklikud pädevad asutused esitavad EKP mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraadi kesksel teavituspunktil jooksvalt teateid **spetsiaalse teavitussüsteemi kaudu**. See võimaldab EKP-I võrrelda ja läbi vaadata eri tavasid ühtse järelevalvemehhanismi järelevalvestandardite alusel. Näiteks esitavad riiklikud pädevad asutused eelteateid tähtsate järelevalvemenetluste ja tähtsate otsuse-eelnõude kohta, mis puudutavad kõrge prioriteediga vähem olulisi krediidasutusi ja puudutavad väga mitmesuguseid järelevalveküsimusi (nt kapital, likviidsus, SREP, sisejuhtimine). Samuti esitatakse teateid vähem oluliste krediidasutuste finantsseisundi kiire ja märkimisväärse halvenemise kohta. Nende teadete eesmärk

on tagada, et EKPd teavitatakse olulistest juhtumitest õigel ajal, mis võimaldab tal koos asjaomaste riiklike pädevate asutustega arutada ja hinnata kõige asjakohasemat tegevuskäiku. EKP pangandusjärelevalve sai 2016. aastal riiklikelt pädevatelt asutustelt kokku 79 teadet.

Teavitussüsteemi kasutamisest saadud kogemus on näidanud, et riiklike pädevate asutuste teavitusprotsesse on vaja veelgi ühtlustada. Seetõttu uurib selleks moodustatud töörühm menetluste parandamise võimalusi ja teavitamisnõuete kriteeriume.

EKP mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraadi **konkreetsete riikidega tegelevad üksused** on pidevas dialoogis riiklike pädevate asutustega, et jälgida pangandussektori arengusuundumusi, mis võivad mõjutada vähem olulisi krediidasutusi. Nad koguvad teadete abil teavet ja jälgivad kõrge prioriteediga vähem oluliste krediidasutuste olukorda. Samuti jälgivad nad arengusuundumusi, mis on seotud krediidasutustega, mida ohustavad finantsseisundi märkimisväärne halvenemine või likviidsusprobleemid (millest võib kujuneda kriisijuhtum), ning taotlevad EKP-lt otsuseid olulise osaluse omandamise, tegevuslubade kehtetuks tunnistamise ja andmise kohta. Mõnikord teevad konkreetsete riikidega tegelevad üksused vähem oluliste krediidasutustega seotud kohapealses tegevuses ka koostööd riiklike pädevate asutustega.

EKP ja riiklike pädevate asutuste jooksvat koostööd toetavad pidevad püüded veelgi ühtlustada vähem oluliste krediidasutuste sektori järelevalve protsesse ja meetodeid. Riiklike pädevate asutuste vähem oluliste krediidasutustega seotud järelevalvetevõtte ja ülesannete ning vähem oluliste krediidasutuste sektori riskide ja kitsaskohtade analüüsi ja kindlakstegemise kohta koostatakse korrapäraselt ülevaateid, muu hulgas spetsiaalsete aruannete vormis, mida jagatakse kogu euroala järelevalveasutustega. Koostöö ja suhtlus tuginevad suuresti ka andmete jagamisele ja vahetamisele. Selleks töötavad EKP ja riiklikud pädevad asutused välja mehhanisme teabevahetuse tõhustamiseks.

Infokast 1

Krediidasutuste ja investeerimisühingute kaitseskeemid

2015. aastal alustatud töö krediidasutuste ja investeerimisühingute kaitseskeemidega on märkimisväärselt edenenud.¹⁷

Mõnes liikmesriigis on hoiupangad ja ühistupangad loonud krediidasutuste ja investeerimisühingute kaitseskeemid. Need skeemid kaitsevad oma liikmeid ning eelkõige tagavad nende likviidsuse ja maksevõime. 50% euroala kõigist krediidasutustest on mõne kaitseskeemi liikmed ja neile kuulub ligikaudu 10% euroala pangandussektori koguvaradest. 2015. aastal alustatud töö kaitseskeemide ühtse hindamismeetodi väljatöötamiseks eesmärgiga tagada kaitseskeemide ühetaoline järelevalvealane kohtlemine kogu euroalal viidi 2016. aastal lõpule.

¹⁷ Selles vallas tehtud tööd on kirjeldatud EKP järelevalveülesannete täitmist käsitleva 2015. aasta aruandes lk 45–46.

Juhend põhimõtete kohta, millest lähtutakse krediidasutuste ja investeerimisühingute kaitseskeemide kõlblikuks tunnistamisel usaldatavusjärelvalve eesmärgil

Euroopa Liidu õiguses sätestatud valikuvõimaluste ja kaalutusõigusega seotud töö käigus töötas EKP välja juhendi põhimõtete kohta, millest lähtutakse krediidasutuste ja investeerimisühingute kaitseskeemide kõlblikuks tunnistamisel usaldatavusjärelvalve eesmärgil. See juhend sai valmis ja avaldati pärast avalikku konsultatsiooni 2016. aasta juulis. Juhendi eesmärk on tagada krediidasutuste ja investeerimisühingute kaitseskeemide hindamisel kohaldatavate järelvalvepõhimõtete ühtsus, tõhusus ja läbipaistvus. See on väga tähtis, sest kui kaitseskeem tunnistatakse ametlikult kõlblikuks, toob see kaasa mõne kapitalinõuete määruusest tuleneva usaldatavusnõude teistsuguse kohaldamise: teiste kaitseskeemi liikmetega seotud riskipositsioonide suhtes kohaldatakse 0% riskikaalu ja teiste kaitseskeemi liikmetega seotud suurte riskipositsioonide suhtes ei kohaldata piirnorme.

Kooskõlastamine ja koostöö krediidasutuste ja investeerimisühingute segakaitseskeeme puudutavate otsuste tegemisel ja jooksva jälgimisel

Tavaliselt hõlmavad krediidasutuste ja investeerimisühingute kaitseskeemid nii olulisi kui ka vähem olulisi krediidasutusi (nn segakaitseskeemid). Seetõttu on eriti tähtis, et nii EKP kui ka riiklikud järelvalveasutused kohtlevad kaitseskeeme ühtemoodi. Sel eesmärgil võeti vastu ühtse järelvalvemehhanismi pädevatele asutustele (mis hõlmavad EKPd ja riiklikke pädevaid asutusi) adresseeritud EKP suunis, mis avaldati 2016. aasta novembris. Selles on sätestatud EKP ja riiklike pädevate asutuste vahelise kooskõlastamise põhimõtted krediidasutuste ja investeerimisühingute kaitseskeemidega seotud järelvalveotsuste tegemisel ning kaitseskeemide jooksva jälgimisel. See tagab, et riiklikud pädevad asutused kohaldavad vähem oluliste krediidasutuste kaitseskeemitaotluste hindamisel samu kriteeriume. Peale selle moodustati 2016. aastal EKP ja riiklike pädevate asutuste töötajatest jälgimisrühmad, kes on alustanud oma jälgimistegevust. EKP suunis ei puuduta varem rahuldatud kaitseskeemitaotlusi. Kui aga kaitseskeemis tehakse suuri struktuurseid muudatusi või leiab aset mõni intsident, mis võib tekitada kahtlusi kaitseskeemi vastavuses asjaomastele õigusnõuetele, võidakse kaaluda ümberhindamist.

1.2.7 Makrotasandi usaldatavusjärelvalve ülesanded

2016. aastal arutas EKP riiklike asutustega makrotasandi usaldatavusjärelvalve instrumentide kasutamist euroalal¹⁸. Et tagada mikro- ja makrotasandi usaldatavusjärelvalve vahendite tõhus vastastikune täiendavus, kasutavad EKP nõukogu ja järelvalvenõukogu liikmed aruteluplatvormina **makrotasandi usaldatavusjärelvalve foorumit**, mis ühendab kogu ühtse järelvalvemehhanismi mikro- ja makrotasandi usaldatavusjärelvalve vaatenurgad. Selles foorumis vahetavad makrotasandi usaldatavusjärelvalve ja makrotasandi usaldatavusjärelvalve poliitika esindajad omavahel seisukohti ja teavet. See teabevahetus on omakorda abiks makrotasandi usaldatavusjärelvalve protsessis, kus kasutatakse ära sünergiat ja järelvalvefunktsiooni eriteadmisi, et teha kindlaks ühised seisukohad näiteks usaldatavusnõuete küsimustes. Kooskõlas lahususe

¹⁸ Kooskõlas EKP-le ühtse järelvalvemehhanismi määruuse artiklis 5 antud ülesannetega.

Rohkem kui 100

Riiklikelt asutustelt
laekunud makrotasandi
usaldatavusjärelevalve
teadete arv

põhimõttega ning EKP nõukogu ja EKP juhatuse otsuste tegemise sõltumatusega (põhikirja artikkel 12.1) ei võeta neil ühisaruteludel aga vastu ametlikke otsuseid.

2016. aastal sai EKP riiklikelt pädevatelt asutustelt üle saja [teate makrotasandi usaldatavusjärelevalve poliitikameetmete kohta](#). Enamik neist puudutas kord kvartalis tehtavaid otsuseid vastutsükliliste kapitalipuhvrite kehtestamise kohta ning otsuseid globaalsete ja muude süsteemselt oluliste krediidasutuste kindlaksmääramise ja kapitalikäsitlemise kohta. EKP ja riiklikud asutused määrasid Baseli pangajärelevalve komitee metoodika alusel kindlaks kaheksa globaalset süsteemselt olulist krediidasutust¹⁹, mille peakontorid asuvad Hispaanias, Itaalias, Madalmaades, Prantsusmaal ja Saksamaal, ning määrasid nad rühmadesse, mille suhtes rakendatakse 2018. aastal järk-järgult kapitalipuhvrite määrasid alates 0,75%st kuni 1,5%ni. (Puhvreid hakatakse täies mahus rakendama 2019. aastal ja siis ulatuvad nende pankade puhvrimäärad 1,0%st 2,0%ni.) Peale selle kehtestasid riiklikud asutused kapitalipuhvrite määrad 110 muule süsteemselt olulisele krediidasutusele, lähtudes EKP metoodikast, mida kasutatakse nende krediidasutuste hindamiseks ja neile puhvrite kindlaksmääramiseks. Samuti sai EKP mitmelt riiklikult pädevalt asutuselt teateid süsteemse riski puhvri ja riskikaalu alampiiri rakendamise kohta ning teistes liikmesriikides võetud makrotasandi usaldatavusjärelevalve meetmete vastastikuse rakendamise kohta.²⁰

2016. aastal tõhustas EKP ka oma teavitustegevust, tehes makrotasandi usaldatavusjärelevalve foorumil toimunud arutelude järel oma esimese [avalduse makrotasandi usaldatavusjärelevalve kohta](#).

¹⁹ Need globaalsed süsteemselt olulised krediidasutused (mille suhtes kohaldatakse alates 2019. aastast täielikult rakendatavaid puhvrinõudeid) on BNP Paribas, Groupe BPCE, Groupe Crédit Agricole, Deutsche Bank, ING Bank, Banco Santander, Société Générale ja UniCredit Group.

²⁰ Lisateavet leiab väljaandest [ECB Macprudential Bulletin 2/2016](#).

2 Tegevusload, jõustamismenetlused ja sanktsioonidega seotud menetlused

Ehkki EKP teostab otsest järelevalvet ainult oluliste krediidasutuste üle, on ta pädev asutus, kes annab kõikidele euroala krediidasutustele tegevuslubasid ja tunnistab neid kehtetuks ning hindab olulise osaluse omandamist (neid tegevusvaldkondi nimetatakse ühisteks menetlusteks). EKP vastutab ka oluliste krediidasutuste juhtorganite liikmete sobivuse ja nõuetekohasuse hindamise ning üleeuroopalise tegevusloa andmise menetluste eest. Kokkuvõttes puudutab oluline osa Euroopa pangandusjärelevalve otsustest tegevuslubade andmise menetlust.

2016. aastal teatati EKP-le enam kui 3000st tegevuslubadega seotud menetlusest, millest enamik puudutas sobivuse ja nõuetekohasuse hindamist. Märkimisväärseid jõupingutusi tehti menetluste tõhustamiseks, lähtudes lihtsuse ja proportsionaalsuse põhimõttest, ning tegevussuuniste väljatöötamiseks mitmes küsimuses.

Samuti täitis EKP oma kohustuse tagada, et kasutusele võetakse tõhusad mehhanismid ELi õigusaktide rikkumistest teavitamiseks. 2016. aastal laekus rikkumiste kohta 102 teadet, millest 73 kuulus EKP järelevalvepädevusse. Teated puudutasid peamiselt juhtimisküsimusi ning omavahendite ja kapitalinõuete arvutamist.

2.1 Oluliste krediidasutuste ja ühiste menetluste arvu muutumine

2.1.1 EKP otsese järelevalve alla kuuluvate krediidasutuste arvu muutus

2016. aasta põhjalik hindamine

Põhjaliku hindamise peavad läbima kõik pangad, kes hakkavad või tõenäoliselt hakkavad kuuluma EKP otsese järelevalve alla ühtse järelevalvemehhanismi määruse artikli 6 lõikes 4 sätestatud olulisuse kriteeriumide alusel.

Põhjalikult hinnatavate pankade valimisse kuuluvad pangad, millel on varasemast suurem tõenäosus muutuda oluliseks järgmise kalendriaasta alguses, ilma et see piiraks olulisuse täieulatusliku hindamise tulemusi, mille saab lõpule viia alles siis, kui kogu vajalik teave (nt eelmise aasta lõpu auditeeritud finantsaruanded) on kättesaadav.

2016. aasta märtsist novembrini viis EKP läbi järgmise nelja panga põhjaliku hindamise:

- Abanka d.d. (Sloveenia),
- Akciju sabiedrība „Rietumu Banka” (Läti),
- Banca Mediolanum S.p.A. (Itaalia),
- Citibank Holdings Ireland Limited (Iirimaa).

2016. aasta põhjalik hindamine sarnanes range hindamisega, mis viidi 2014. aastal läbi 130 panga ja 2015. aastal 9 panga suhtes. See hõlmas varade kvaliteedi hindamist ja stressitesti.

Varade kvaliteedi hindamine toimus 2014. ja 2015. aasta hindamistel rakendatud meetodika alusel. See oli pigem usaldatavusnõuete kohane kui raamatupidamislik hindamine. Selle käigus hinnati pankade varade bilansilise väärtuse korrektsust 2015. aasta lõpu seisuga ja selgitati välja, kas üksikute pankade kapitalibaasi on vaja tugevdada. Varade kvaliteedi hindamisest tuleneva esimese taseme põhiomavahendite (CET1) korrigeerimise tingisid peamiselt tuvastatud täiendavad viivisnõuded ning üksikute ja ühiseraldiste suurendamine.

Stressitestis kasutati 2016. aasta EBA stressitestis rakendatud meetodikat. Varade kvaliteedi hindamise tulemused olid lähtepunktiks stressitestile, milles prognoositi pankade kapitalipositsiooni kolme aasta ettevaates (2016–2018) põhistsenaariumi ja negatiivse stsenaariumi korral.

Kapitalipuudujäägi tuvastamiseks kasutatud suhtarvud jäeti samaks nagu 2014. ja 2015. aastal: varade kvaliteedi hindamise ja stressitesti põhistsenaariumi kohaselt oli esimese taseme põhiomavahendite miinimumkapitalinõue 8%, stressitesti negatiivse stsenaariumi kohaselt aga 5,5%. Panga üldine kapitalipuudujääk määrati kindlaks stressitesti eri osades esineva suurima puudujäägi alusel. Tulemuste avaldamisega nõustunud kolme osaleva panga tulemuste kokkuvõte on esitatud **tabelis 3**.

Tabel 3
2016. aasta põhjalik hindamine

Panga nimi	CET1 suhtarv, lähteandmed ¹	CET1 suhtarv pärast varade kvaliteedi hindamist ¹	CET1 suhtarv põhistsenaariumi kohaselt ²	CET1 suhtarv negatiivse stsenaariumi kohaselt ²	CET1 puudujääk (miljonites eurodes)
Abanka d.d.	23,00%	22,60%	23,80%	10,00%	0
Banca Mediolanum S.p.A.	19,70%	19,70%	23,00%	17,70%	0
Citibank Holdings Ireland Ltd	14,70%	13,30%	12,70%	10,40%	0

1) CET1 suhtarv on esitatud seisuga 31. detsember 2015, v.a Citibank Holdings Ireland Limited, mille puhul see on esitatud seisuga 31. märts 2016.

2) Stressitesti kolmeaastase ajavahemiku madalaim CET1 suhtarv.

Ükski kolmest pangast ei langenud varade kvaliteedi hindamise ja stressitesti mõjul allapoole asjaomast miinimumnõuet. Seega näitab põhjaliku hindamise tulemus, et neil ei ole kapitalipuudujääki. Sellegipoolest peavad need pangad võtma meetmeid, et kõrvaldada varade kvaliteedi hindamise kvalitatiivse analüüsi tulemusel selgunud kitsaskohad, nagu puudujäägid põhimõtetes, protsessides ja andmesüsteemides.

See on kooskõlas 2014. ja 2015. aasta varade kvaliteedi hindamisel ja stressitestides kasutatud lähenemisviisiga.

Iga-aastane olulisuse hindamine

Ühtse järelevalvemehhanismi raammääruse kohaselt vaatab EKP vähemalt kord aastas üle, kas järelevalve alla kuuluv üksus või grupp täidab kriteeriume, mille alusel pangad ühtse järelevalvemehhanismi määruse artikli 6 lõike 4 kohaselt oluliseks liigitatakse, näiteks varade koguväärtuse kriteeriumi, piiriülese tegevuse kriteeriumi jne.

See iga-aastane hindamine toimub samal ajal kui põhjalik hindamine. See hõlmab euroalal asutatud krediitiasutusi, finantsvaldusettevõtjaid ja segafinantsvaldusettevõtjaid ning muudes ELi liikmesriikides asutatud krediitiasutuste filiaale.

Pärast hindamist liigitatakse pangad kas olulisteks või vähem olulisteks. Olulised pangad ja pangagrupid kuuluvad EKP otsese järelevalve alla. Vähem olulised krediitiasutused kuuluvad riiklike pädevate asutuste järelevalve alla, mida kontrollib EKP.

2016. aastal hindasid EKP ja osalevate liikmesriikide pädevad asutused olulisuse läbivaatamise käigus ühiselt, kas i) seni oluliseks liigitatud üksused täidavad endiselt asjaomaseid kriteeriume; ii) seni vähem oluliseks liigitatud üksused täidavad nüüd olulisuse kriteeriume ning iii) eelmisel aastal kindlaks tehtud erandlikud asjaolud ja erilised asjaolud kehtivad endiselt.

Uued olulised krediitiasutused

2016. aasta novembris läbi viidud iga-aastase hindamise järel langes oluliste krediitiasutuste arv 129-lt 127ni. Citibank Holdings Ireland Limited²¹ arvati tunduvalt kasvanud suuruse tõttu uute oluliste krediitiasutuste hulka ja ta hakkas alates 1. jaanuarist 2017 kuuluma EKP otsese järelevalve alla. Samal ajal lõpetas pärast ühinemist DZ Bankiga tegevuse WGZ Bank ning kahe grupi (State Street Bank Luxembourg S.C.A. ja FRS Holdings B.V.) restruktureerimise tulemusel ei liigitata neid enam olulisteks.

Tuleb märkida, et oluliste krediitiasutuste nimekirja ajakohastatakse kogu aasta vältel. 2016. aasta lõpus oli oluliste krediitiasutuste arv veelgi vähenenud ja oli nüüd 126. Järelevalve alla kuuluvate üksuste nimekirja viimane versioon on kättesaadav [EKP pangandusjärelevalve veebilehel](#).

²¹ Citibank Holdings Ireland Limited on pangandusüksuse Citibank Europe plc valdusettevõtja kõrgeimal konsolideerimistasemel. Citibank Europe plc on Citibank Holdings Ireland Limitedi ainus tütarettevõtja.

Tabel 4

Pärast 2016. aasta hindamist ühtsesse järelevalvemehhanismi kuuluvad olulised ja vähem olulised krediidasutused

	Koguvamad (miljardites eurodes)	Üksuste arv	
		konsolideeritud tasandil	üksiku juriidilise isiku tasandil
Olulised krediidasutused	21 114,75	127	951
Vähem olulised krediidasutused	5354,62	2972	3275
Kokku	26 469,37	3099	4226

Koguvamad on esitatud seisuga 30. detsember 2016, aruandekuupäev 31. detsember 2015 (või viimane kuupäev, mille seisuga olid andmed kättesaadavad); vähem oluliste krediidasutuste grupi struktuuri aruandekuupäev on 15. november 2016.

2.1.2 Ühised menetlused (tegevusload, oluline osalus), sobivuse ja nõuetekohasuse hindamine ning üleeuroopalise tegevusloa andmise menetlused

Menetluste arv jäi üldjoontes samaks

3182

EKP-le 2016. aastal teatatud tegevuslubadega seotud menetluste arv

2016. aastal teatasid riiklikud pädevad asutused EKP pangandusjärelevalvele kokku 3182st tegevuslubadega seotud menetlusest. Nende hulka kuulusid 24 tegevusloa taotlust, 42 tegevusloa kehtetuks tunnistamist, 178 tegevusloa aegumist²², 142 olulise osaluse omandamist, 2544 juhtkonda ja nõukogusse nimetamist²³ ning 252 üleeuroopalise tegevusloa andmise menetlust.

Kokku kiitsid järelevalvenõukogu ja EKP nõukogu 2016. aastal heaks 2686 tegevuslubadega seotud menetlust²⁴. Peale selle lõpetati veel 214 tegevuslubadega seotud menetlust, milleks ei olnud vaja EKP ametlikku otsust ning mille hulka kuulusid peamiselt üleeuroopalise tegevusloa andmise ja tegevusloa aegumise menetlused.

Jättes välja tegevuslubade aegumise, jäi ühiste menetluste arv eelmise aastaga võrreldes üldjoontes samaks, kõikides vähesel määral normaalsetes piirides. Sobivuse ja nõuetekohasuse hindamise ning tegevuslubade väljastamise menetluste arv vähenes, tegevuslubade kehtetuks tunnistamiste arv aga suurenes veidi. Olulise osalusega seotud menetluste arv kuigi palju ei muutunud. Tegevuslubade aegumise menetluste arvu kasvus kajastub osalt ümberkorraldustega kaasnev mõju (nt enam kui 100 siduspangast koosneva grupi ühinemine üheks üksuseks). Samas tuleneb

²² Tegevusloa aegumine tähendab (kui see on liikmesriigi õiguses sätestatud) tegevusloa lõppemist ilma vajaduseta teha selle kohta ametlik otsus; see on õiguslik tagajärg, mis saabub kohe, kui ilmneb hästi määratletud käivitaja, näiteks kui üksus loobub sõnaselgelt tegevusloast või kui üksus lõpetab tegevuse, näiteks teise ettevõtjaga ühinemise tõttu.

²³ Sealhulgas piiratud arv lisajuhtkonnakohtade taotlusi (15).

²⁴ Nende 2686 tegevuslubadega seotud menetluse kohta võttis EKP vastu 1191 õigusakti (vt punkt 4.2, [joonis 7](#)). Mõni õigusakt hõlmab enam kui üht tegevuslubadega seotud menetlust (nt ühe ja sama olulise krediidasutuse juhtorganite mitme liikme sobivuse ja nõuetekohasuse hindamine või olulise osaluse omandamine eri tüüsete ettevõtjate ühe tehingu tulemusel).

see ka tõhustatud protsessidest ja suuremast teadlikkusest vajaduse kohta neist menetlustest EKPD teavitada.

Tabel 5

Enamik tegevuslubadega seotud menetlusi, millest EKPD teavitati, puudutab sobivuse ja nõuetekohasuse hindamist²⁵

Tegevusloa väljastamine			Tegevusloa kehtetuks tunnistamine			Tegevusloa aegumine			Olulised osalused			Sobivus ja nõuetekohasus			Üleeuroopalise tegevusloa andmine		
2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
7	37	24	5	26	42	0	26	178	9	134	142	115	2729	2544	34	431	252

Märkus. Eelmistes EKPD järelevalveülesannete täitmist käsitlevates aastaaruannetes esitati tegevuslubade kehtetuks tunnistamise ja aegumise menetlused koos. Aegumisuhtumite sagenemise tõttu esitatakse need menetlused nüüd eraldi.

Üleeuroopalise tegevusloa andmise menetluste arv vähenes teavitusprotsessi tõhustamise tulemusel

Üleeuroopalise tegevusloa andmise menetluste märkimisväärne vähenemine on tingitud peamiselt teavitusprotsessi tõhustamisest. Riiklikud pädevad asutused saavad nüüd ühte menetlusse lisada teavet mitme samale järelevalvealusele üksusele või teenuste komplektile antud üleeuroopalise tegevusloa kohta. Ilma selle uuenduseta oleks üleeuroopalise tegevusloa andmise menetluste arv olnud sarnane eelmise aasta omaga.

Ühiste menetluste areng

Tegevusloa saanud pankade seas on rohkem ärimudeleid, kus traditsioonilised pangandusteenused on ühendatud mobiilseadmetega

Enamik tegevuslubadega seotud menetlusi oli seotud olemasolevate krediidiastutustega, kellel oli vaja kas restruktureerimist (nt pankade/pangagruppide ühinemine või jagunemine, millest tekkis vajadus taotleda uuele üksusele tegevusluba) või tegevuslubade pikendamist pärast alustatud tegevuse kavakohaseid muudatusi. Tegevusloa saanud täiesti uute pankade seas täheldati sagedamini ärimudeleid, kus traditsioonilised pangandusteenused on ühendatud mobiilseadmetega. See suundumus näitab, et pangandussektor pöörab suuremat tähelepanu tehnoloogilistele uuendustele. Sellised finantstehnoloogial põhinevad ärimudelid olid näiteks niisuguse veebipõhise pangatoote kasutuselevõtmine, mis on suunatud tehnoloogiapakkujatele, kes soovivad pakkuda pangandusteenustega integreeritud tooteid, ning pangandusteenuste seestellimine mobiilsete lahenduste kaudu.

Tegevuslubade kehtetuks tunnistamise ja aegumise menetlused tulenevad suuresti sellest, kui krediidiastutused lõpetavad vabatahtlikult oma pangandustegevuse või kui pangad ühinevad või viivad läbi restruktureerimise. Sellegipoolest põhjustas väikese, kuid olulise hulga tegevuslubade kehtetuks tunnistamise menetlusi asjaomaste krediidiastutuste (millest kõik olid vähem olulised) likvideerimine või kriiside lahendamine.

Nagu ka 2015. aastal, tulenesid olulise osalusega seotud menetlused suurel määral sisemistest ümberkorraldustest (nt grupisisest ühinemist), mille taga oli sageli

²⁵ Et 2014. aasta andmete esitamise kuupäev oli 15. jaanuar 2015, on 2014. ja 2015. aasta arvandmetes väike kattuvus.

kulude kokkuvõtteid. Muud olulise osalusega seotud menetlused puudutasid osaluse omandamist pankades aktsiafondide ja riiklike investeerimisfondide poolt, millega kaasnesid spetsiifilised aspektid, mis on seotud keerukate ettevõttestruktuuride, lühikeste investeerimistähtaegade või võimendusega rahastamise kasutamisega (eriomased omandajad²⁶).

Sobivuse ja nõuetekohasuse hindamise areng

Üldiselt on kolme liiki sobivuse ja nõuetekohasuse hindamise menetlusi olenevalt sellest, kas ametisse nimetatav isik on juhtorgani tegevjuhtkonda kuuluv liige, juhtorgani tegevjuhtkonda mittekuuluv liige või põhifunktsioonide täitja²⁷. Ligikaudu kaks kolmandikku sobivuse ja nõuetekohasuse hindamise menetlustest puudutavad juhtorgani tegevjuhtkonda mittekuuluvaid liikmeid. Ülejäänud kolmandik on seotud juhtorgani tegevjuhtkonda kuuluvate liikmetega. Põhifunktsioonide täitjate hindamiste arv oli väga väike²⁸.

Paljude hindamistega kaasnes põhjalikum analüüs; ligikaudu ühel viiendikul kõigist juhtudest tekkisid kahtlused peamiselt ülesannete täitmiseks vajaliku aja olemasolu ja kogemuse suhtes. Paljudel neist juhtudest kehtestas EKP tingimused ja kohustused või andis soovitusel konkreetsete probleemide lahendamiseks, näiteks seades otsuse tegemise tingimuseks lisakoolituse läbimise või pangavälisest funktsioonist loobumise huvi konfliktide või vajaliku aja puudumise tõttu.

2016. aastal tõhustati sobivuse ja nõuetekohasuse hindamist

2016. aastal võeti edukalt meetmeid sobivuse ja nõuetekohasuse hindamise menetluste keskmise aja lühendamiseks. Mahajäämust vähendati märkimisväärselt: ligikaudu 98% kõigist sobivuse ja nõuetekohasuse hindamise menetlustest kinnitati riigisisest seadusest tulenevate tähtaegade piires.

Muudatused tegevuslubadega seotud tööprotsessides

2016. aastal püüti veelgi kiirendada tegevuslubade töötlemist, et tulla toime tegevuslubadega seotud menetluste suure hulgaga ja vähendada pooleliolevate menetluste arvu. Tuginedes 2015. aastal saadud kogemustele, tõhustati sisemisi tööprotsesse ning riiklike pädevate asutuste ja EKP koostöö muutus kiiremaks.

2016. aasta teisel poolel loodi IMASis²⁹ tegevuslubade moodul. See süsteem võimaldab EKP-l ja riiklikel pädevatel asutustel kasutada tõhusamaid ja

²⁶ Eriomaseid omandajaid iseloomustavad keerukad ettevõttestruktuurid, läbipaistmatu üldjuhtimine, lühiajalised investeerimisstrateegiad või ulatuslik laenude või kvaasilaenude põhine rahastamine (nt börsivälisesse ettevõttesse investeerivad fondid).

²⁷ Põhifunktsioonide täitjad on töötajad, kes ei ole juhtorgani liikmed, kuid kellel on märkimisväärne mõju krediitdialoogi juhtimisele, mille eest lasub üldine vastutus juhtorganil, näiteks krediidiriski juhid, vastavuskontrolli juhid jt.

²⁸ Täpsustus, et EKP on pädev hindama põhifunktsioonide täitjaid, kui seda nõuab liikmesriigi õigus, tehti 2016. aasta lõpus ja see jõustub 2017. aastal.

²⁹ IMAS on Euroopa pangandusjärelevalve teabehaldussüsteem. Vt ka punkt 4.6.

automatiseeritumaid töövooge. See on tähtis samm lõppeesmärgi, menetluste täisautomaatse töötlemise poole.

Tegevuspõhimõtete väljatöötamine

EKP pangandusjärelevalve püüab koos riiklike pädevate asutustega ühtlustada tegevuslubadega seotud menetlusi

Hoolimata kapitalinõuete direktiivi, EBA suuniste ja regulatiivsete standardite abil tehtud ühtlustamistööst on liikmesriigi õiguses rakendatavad kapitalinõuete direktiivi asjaomased sätted ja tegevuslubade menetlustega seotud järelevalvetavad liikmesriikides endiselt erinevad. Sellest lähtudes on EKP pangandusjärelevalve teinud pidevalt tööd ühtlustamise nimel, kujundades koostöös riiklike pädevate asutuste ja asjaomaste EKP tegevusharudega välja tegevuspõhimõtteid, et jõuda tegevuslubade menetlemisel ühtsete järelevalvetavadeni.

Lisaks 2015. aastal kinnitatud tegevuspõhimõtetele (nagu mainet, vajalikku aega ja kollektiivset sobivust puudutavad põhimõtted) töötati välja uued põhimõtted intervjuude kasutamise kohta teabe kogumise vahendina sobivuse ja nõuetekohasuse hindamisel, sealhulgas soovituslikud intervjuude tegemise viisid. Sobivuse ja nõuetekohasuse hindamise intervjuud muutuvad üldjuhul kohustuslikuks oluliste eraldiseisvate pankade ja grupi juhtpankade uute tegevjuhi ja esimehe ametikohtade puhul pärast seda, kui EKP pangandusjärelevalve on avaldanud oma **sobivuse ja nõuetekohasuse hindamise juhendi**³⁰. Tegevuspõhimõtted töötati välja ka i) kandidaatide kogemuse hindamise, ii) tingimuslike heakskiitude ühtse rakendamise ja iii) ümberhindamiste kohta. Samuti käsitleti täiendavate mittetegevjuhtkonna kohtade ja kombineeritud esimehe/tegevjuhi kohtade hindamise protsessi.

Oluliste osaluste jaoks töötati välja tegevuspõhimõtted, mis keskenduvad eriomaste omandajate hindamisele ning EKP vastuvõetavate otsuste ulatusele, menetluslikele aspektidele ja vormile. Olulise osaluse kriteeriumide hindamise tavadega seotud lisatöö on hästi edenenud ja see peaks lõppema 2017. aastal.

Et nende tegevuspõhimõtete tõhusat rakendamist toetada, on EKP pangandusjärelevalve investeerinud märkimisväärselt töötajate koolitamisega ning pangandussektori ja laiema avalikkuse teavitamisega.

Seoses **tegevuslubade väljastamisega** on hakatud välja töötama tegevuspõhimõtteid, mis on seotud tegevuslubade ulatuse, nende väljastamise kriteeriumide hindamise ja tegevuslubade andmise protsessi menetluslike küsimustega. Algatatud on projekt, et töötada välja Euroopa pangandusjärelevalve ühtne seisukoht krediitiasutuse tegevusloa andmise suhtes finantstehnoloogia ettevõtjatele.

³⁰ **Sobivuse ja nõuetekohasuse hindamise juhendi eelnõu** avaldati avalikuks konsultatsiooniks 14. novembril 2016, samal ajal ja täielikus koostöös EBA konsultatsiooniga tema muudetud sobivuse suuniste kohta. Lõplik juhend avaldatakse eeldatavasti 2017. aasta teises kvartalis.

2.2 Rikkumistest teavitamine, jõustamismenetlused ja sanktsioonidega seotud menetlused

2.2.1 Jõustamine ja sanktsioonide kehtestamine

Ühtse järelevalvemehhanismi määruuse ja raammääruse kohaselt sõltub jõustamis- ja sanktsioonide kehtestamise volituste jaotus EKP ja riiklike pädevate asutuste vahel väidetava rikkumise laadist, vastutavast isikust ja vastu võetavatest meetmetest (vt [EKP järelevalveülesannete täitmist käsitlev aastaaruanne 2014](#)).

2016. aastal kasvas EKP algatatud, sanktsioonidega seotud menetluste arv märgatavalt

42

2016. aastal EKP algatatud jõustamise ja sanktsioonidega seotud menetluste arv

Euroopa pangandusjärelevalve algusetapis keskenduti eeskätt teadmiste omandamisele järelevalvealuste üksuste usaldatavusnõuete täitmise olukorra kohta (2015. aastal algatati ainult neli menetlust, millest kaks viidi 2015. aastal ka lõpule). 2016. aastal algatas EKP 41 sanktsioonidega seotud menetlust ja ühe jõustamismenetluse, mis olid seotud kahtlustatavate rikkumistega, mille panid toime 36 olulist järelevalvealust üksust.

Võttes arvesse ka kaht 2015. aasta lõpus pooleli olnud menetlust, käsitles EKP 2016. aastal 44 menetlust, millest 42 olid seotud sanktsioonidega ja kaks jõustamismeetmetega (vt [tabel 6](#)).

Tabel 6

EKP jõustamise ja sanktsioonidega seotud tegevus 2016. aastal

	Sanktsioonidega seotud menetlused	Jõustamismenetlused	Kokku
2015. aasta lõpus pooleli olnud menetlused	1	1	2
2016. aastal algatatud menetlused	41	1	42
2016. aastal käsitletud menetlused	42	2	44
neist lõpetatud menetlusi	5	1	6
neist EKP poolt riiklikele pädevatele asutustele menetluse algatamiseks edastatud taotlusi	3	–	3
neist 2016. aasta lõpus pooleli olnud menetlusi	34	1	35

2016. aastal käsitletud 42st sanktsioonidega seotud menetlusest 30 puudutasid vahetult kohaldatavate ELi õigusaktide (sh EKP otsused ja määrused) kahtlustatavat rikkumist. Nende menetlustega on seotud 26 olulist järelevalvealust üksust ja need käsitlevad omavahendite, aruandluse, teabe avalikustamise, likviidsuse ja suurte riskipositsioonide valdkonda. Neist menetlustest kaks lõpetati 2016. aastal, peamiselt seetõttu, et konkreetsetel juhtumitel puudus õiguslik alus sanktsioonide kehtestamiseks. Teiste väidetavate rikkumiste uurimine alles kestab.

Ülejäänud kaheteistkümnes sanktsioonidega seotud menetluses kahtlustatakse kapitalinõuete direktiivi sätteid üle võtvate liikmesriigi õigusaktide rikkumist ja need puudutavad olulisi järelevalvealuseid üksusi või füüsilisi isikuid. Need menetlused käsitlevad kahtlustatavaid rikkumisi seoses juhtimisega, sealhulgas sisekontrolli mehhanismide, juhtorgani funktsioonide ja tasustamisega. Neist menetlustest kolm lõpetati 2016. aastal, sest kahtlustatavad rikkumised olid ebaolulised. 2016. aastal

EKP ja riiklike pädevate asutuste sujuv koostöö on EKP jõustamis- ja sanktsioonide kehtestamise volituste teostamisel väga tähtis

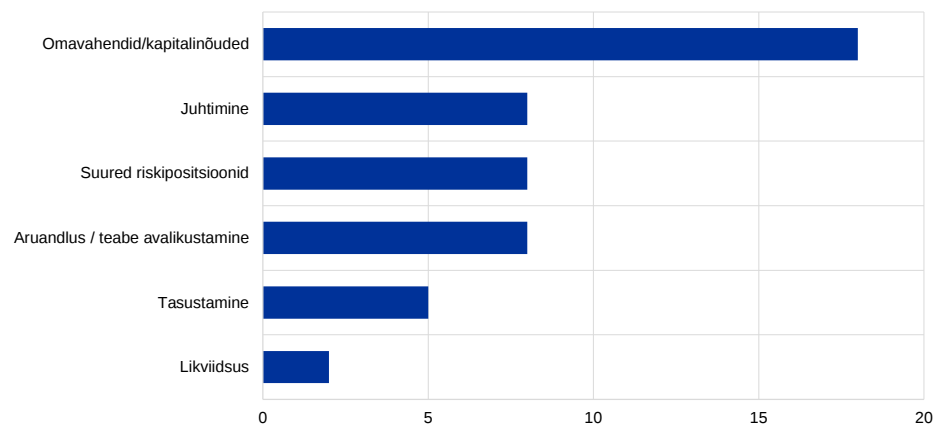
edastas EKP kolm taotlust ka riiklikele pädevatele asutustele nende pädevusse kuuluva sanktsioonidega seotud menetluse alustamiseks.

Kaks 2016. aastal käsitletud jõustamismenetlust puudutasid riiklike tasustamiseskirjade kahtlustatavat rikkumist ja EKP järelevalveotsuse täitmatajätmist. Üks neist lõpetati 2016. aastal, sest konkreetsel juhtumil puudus õiguslik alus tõhusate jõustamismeetmete kehtestamiseks, kuid teine menetlus on veel pooleli.

EKP poolt 2016. aastal läbi viidud jõustamismenetlustes ja sanktsioonidega seotud menetlustes käsitletud väidetavate rikkumiste täielik jaotus valdkondade kaupa on esitatud **diagrammil 5**.

Diagramm 5

Jõustamise ja sanktsioonidega seotud menetlused puudutavad valdavalt omavahendeid ja kapitalinõudeid

Kui EKP-l on alust kahtlustada kuriteo toimepanemist, palub ta vastaval riiklikul pädeval asutusel asi edasi anda asjaomastele ametiasutustele uurimiseks ja võimalikuks kriminaalvastutusele võtmiseks kooskõlas liikmesriigi õigusega. Selles kontekstis esitati 2016. aastal üks taotlus asjaomasele riiklikule pädevale asutusele ja aasta lõpus oli kaalumisel veel neli asjaolude kogumit.

2.2.2

Kogemused ühtse järelevalvemehhanismi määruse artiklis 23 sätestatud rikkumistest teavitamisel

EKP-l on kohustus tagada, et kasutusele võetaks tõhusad mehhanismid, mis võimaldavad igal isikul ELi õigusaktide rikkumistest teavitada. Seetõttu on EKP sisse seadnud rikkumistest teavitamise mehhanismi, mis hõlmab EKP pangandusjärelevalve veebilehel kättesaadavat [interaktiivset teavitusvormi](#).

27%

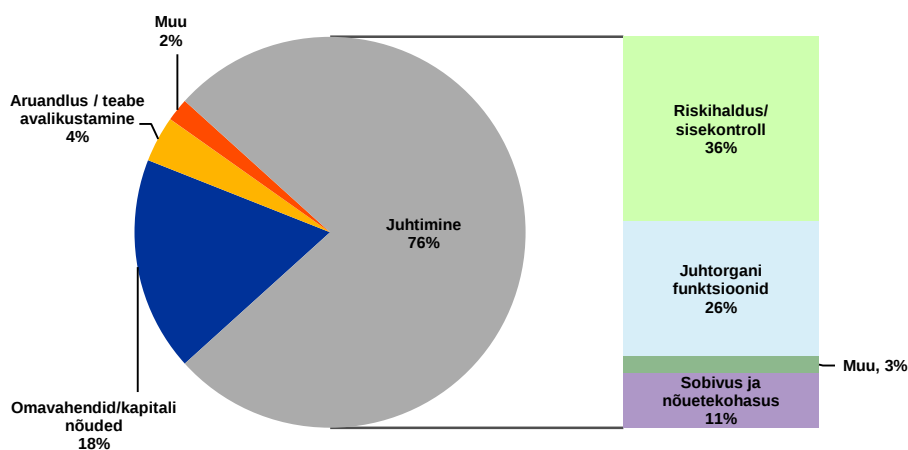
2016. aastal EKP-le rikkumiste kohta esitatud teadete arvu kasv

2016. aastal laekus EKP-le rikkumiste kohta 100 teadet ehk 27% rohkem kui eelmisel aastal. Neist 70 puudutas väidetavat ELi õigusaktide rikkumist ja neist omakorda 68 kuulus EKP järelvalvepädevusse (kaks rikkumisteadet kuulus riiklike pädevate asutuste järelvalvepädevusse). Ülejäänud teated puudutasid peamiselt riigisiseseid küsimusi (nt tarbijakaitse) ega olnud seotud usaldatavusnõuetega ning need jäid seega rikkumistest teavitamise mehhanismist välja.

Kõige sagedamini käsitleti väidetavate rikkumiste teadetes juhtimisküsimusi (76%) ning ebapiisavat omavahendite ja kapitalinõuete arvutamist (18%). Teadete täielik jaotus on esitatud **diagrammil 6**. Juhtimisega seotud probleemid puudutasid eeskätt riskihaldust ja sisekontrolli, juhtorgani funktsioone ning sobivust ja nõuetekohasust³¹.

Diagramm 6

Rikkumistest teavitamise mehhanismi kaudu esitatud väidetavate rikkumiste teated puudutavad eeskätt juhtimisküsimusi

Alates 2014. aasta novembrist seoses rikkumisteadetega võetud peamised uurimismeetmed olid järgmised:

- kohapealsed kontrollid (37% juhtumitest);
- järelvalvealusele üksusele esitatud sisejuurdluse-/siseauditinõuded või dokumendi-/selgitusnõuded (31% juhtumitest);
- sisemine hindamine olemasoleva dokumentatsiooni alusel (32% juhtumitest).

Viie teate põhjal on algatatud või nende mõjul võidakse algatada sanktsioonidega seotud menetlused kolme järelvalvealuse üksuse vastu.

Mõne laekunud teate põhjal on algatatud või nende mõjul võidakse algatada sanktsioonidega seotud menetlused

³¹ „Riskihaldus ja sisekontroll“ hõlmab mehhanisme või protsesse, mille üksus peab sisse seadma teda ohustavate või võimalike riskide piisavaks kindlakstegemiseks ja juhtimiseks ning nendest teatamiseks. „Juhtorgani funktsioonid“ näitab, mil määral täidavad oma kohustusi isikud, kes asutuse tegevust tegelikult juhivad, või need, kelle pädevuses on asutuse strateegia ja eesmärkide kehtestamine ja tegevuse üldine suunamine ning kes teostavad järelvalvet ja kontrolli juhtkonna otsuste tegemise üle.

3 Ühtne järelevalvemehhanism kui Euroopa ja üleilmse järelevalvesüsteemi osa

Koostöö Euroopa ja rahvusvahelisel tasandil on EKP pangandusjärelevalve üks otsustavamaid prioriteete. Seetõttu on EKP juba läbi rääkinud ja sõlminud olulised vastastikuse mõistmise memorandumid mitme teise institutsiooniga, sh ühtse kriisilahendusnõukogu (SRB) ja Euroopa Väärtpaberiturujärelevalvega (ESMA). Töö jätkub selle nimel, et sõlmida vastastikuse mõistmise memorandumid järelevalveasutuste, riiklike turuasutuste ja euroalaväliste ELi liikmesriikide järelevalveasutustega. Euroopa pangandusjärelevalve osaleb ka järelevalvekolleegiumide töös. Kolleegiumidel on oluline roll euroalavälistes riikides tegutsevate järelevalvealuste pankade jaoks.

2016. aastal panustas Euroopa pangandusjärelevalve veelgi ELi finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse raamistikku. Ta hindas pankade koostatud taastamiskavasid ja ühtne kriisilahendusnõukogu konsulteeris temaga kriisilahenduskavade üle. EKP tegutses ka Euroopa ja rahvusvahelistel foorumitel, mis töötavad välja kriisiohjega seotud poliitikapõhimõtteid.

Pangandussektori üleilmseid eeskirju silmas pidades kaasati EKP Baseli pangajärelevalve komitee töösse, kus ta osales rohkem kui 30 komitee rühmas, alarühmas ja töörühmas. Samuti panustas EKP pangandusjärelevalve EBA töösse ja talle anti õigus osaleda finantsstabiilsuse nõukogu täiskogu istungitel.

3.1 Koostöö ELi ja rahvusvahelisel tasandil

3.1.1 Koostöö teiste riiklike ja ELi järelevalveasutustega

2016. aastal algatas EKP kokku 24 läbirääkimised koostöölepingute sõlmimiseks euroalaväliste ELi riikide pangandusjärelevalveasutuste, kolmandate riikide ja ELi turujärelevalveasutustega. Neli vastastikuse mõistmise memorandumit on juba sõlmitud.

Koostöö Euroopa Majanduspiirkonnas

EKP-I on ulatuslik teabevahetus ELi riikide järelevalveasutustega.

Kooskõlas ühtse järelevalvemehhanismi määrmise artikli 3 lõikega 6 töötab EKP selle nimel, et sõlmida ise vastastikuse mõistmise memorandumid üheksa riikliku järelevalveasutusega euroalavälistest ELi riikidest. Kuna ELi pädevate asutuste

koostöö ja teabevahetus toimub juba kapitalinõuete direktiivi tingimuste alusel, sätestatakse Euroopa riikide pädevate asutustega sõlmitavates vastastikuse mõistmise memorandumites koostööd käsitlevad täiendavad üksikasjad.

2016. aasta detsembris sõlmis EKP vastastikuse mõistmise memorandumid Rootsi, Norra, Taani ja Soome järelevalveasutustega seoses kapitalinõuete direktiivi kohaselt oluliseks peetavate filiaalide järelevalvega. Vastastikuse mõistmise memorandum hõlmab küsimusi, mis on seotud pideva järelevalvetevõimega, näiteks järelevalvekolleegiumides osalemise, teabevahetuse ja kohapealsete kontrollidega.³²

Veel arutab EKP ELi riikide turuasutustega vastastikuse mõistmise memorandumid allkirjastamist vormi põhjal, mida EKP varem koostöös ESMaga on soovitanud. Selline vastastikuse mõistmise memorandum on ühe asutusega juba sõlmitud. Läbirääkimised on käimas veel kahe riikliku turuasutusega.

EKP on sõlminud vastastikuse mõistmise memorandumid nii EBA kui ka ESMaga.

Koostöö kolmandate riikide asutustega

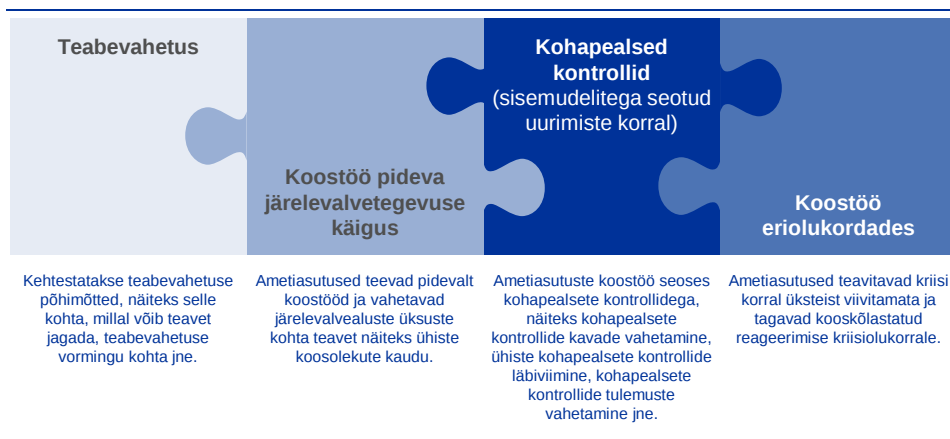
Riiklike pädevate asutuste ja kolmandate riikide vahelised vastastikuse mõistmise memorandumid asendatakse aja jooksul EKP ja kolmandate riikide vaheliste vastastikuse mõistmise memorandumitega

Võimaluse korral ühines EKP pideva järelevalvetevõime hõlbustamiseks olemasolevate vastastikuse mõistmise memorandumitega, mille euroala riikide pädevad asutused olid kolmandate riikide järelevalveasutustega sõlminud enne ühtse järelevalvemehhanismi loomist. Aja jooksul asendatakse need vastastikuse mõistmise memorandumid järk-järgult EKP enda ning kolmandate riikide asutuste vahel sõlmitavate vastastikuse mõistmise memorandumitega.

³² Selle vastastikuse mõistmise memorandumid eesmärk on hõlbustada EKP pangandusjärelevalve ja Põhjamaade ametiasutuste vahelist (sh nende ametiasutuste omavahelist) koostööd seoses oluliste filiaalidega nii euroalal kui ka väljaspool euroala. Seepärast ei hõlma vastastikuse mõistmise memorandum üksnes euroala üksusi, vaid ka laiemat hulka üksusi, mis on nende Põhjamaade ametiasutuste järelevalve all. Samuti hõlmab vastastikuse mõistmise memorandum peale pangandusjärelevalve ülesannete ka tarbijakaitset, makseteenuseid ja -süsteeme ning rahapesuvastast tegevust. Seega on vastastikuse mõistmise memorandumid kohaldamisala EKP pangandusjärelevalve ülesannetest ulatuslikum. Allkirjutanud ametiasutuste koostöö ulatust reguleerib aga ELi õigus. Seetõttu osaleb EKP pangandusjärelevalve vastastikuse mõistmise memorandumis üksnes seoses oma järelevalveülesannetega.

Joonis 6

Neli järelevalvevaldkonda, mida EKP läbiräägitavad vastastikuse mõistmise memorandumid hõlmavad

2016. aastal algatas EKP vastastikuse mõistmise memorandumite läbirääkimised kümne kolmanda riigi järelevalveasutusega. Eesmärk on hõlbustada asjaomaste järelevalveülesannete täitmist. Selleks soovitakse vastastikuse mõistmise memorandumitega hõlmata muu hulgas teabevahetust, koostööd pideva järelevalve käigus ja eriolukordades, kohapealsete kontrollide läbiviimist ning sisemudelitega seotud uurimisi.

2016. aastal ja 2017. aasta alguses sõlmis EKP vastastikuse mõistmise memorandumid kahe kolmanda riigi järelevalveasutusega. Üks neist käsitles krediitdiasutuste järelevalvet ja teine teabevahetust süsteemselt oluliste krediitdiasutuste vahel.

Järelevalvekolleegiumid

Järelevalvekolleegiumid on piiriüleste pangagruppide järelevalve kooskõlastamisel otsustava tähtsusega

Järelevalvekolleegiumid on alalised, ent paindlikud kooskõlastusstruktuurid, mis ühendavad piiriüleste pangagruppide järelevalves osalevaid pädevaid asutusi. Kolleegiumidel on oluline roll nende ühtsesse järelevalvemehhanismi kuuluvate pankade jaoks, kes tegutsevad euroalavälistes riikides.

2016. aastal parandas EKP nende kolleegiumide toimimist, et muuta kooskõlas kapitalinõuete direktiiviga teabevahetuse, ühise riskihindamise ning ühiste kapitali- ja likviidsusnõuete otsuste Euroopa raamistik tõhusamaks.

 45
EKP osalusega
järelevalvekolleegiumide
arv

Konsolideeritud järelevalvet tegeva asutusena vastutab EKP pangandusjärelevalve 29 ELi kolleegiumi korralduse ja toimimise eest. Need kolleegiumid hõlmavad asjaomaseid ELi liikmesriike, EBAd ja vaatlejatena ametiasutusi, kes teevad järelevalvet oluliste tütarettevõtjate ja filiaalide üle, mis igal pangagrupil kolmandates riikides on. Need hõlmavad kõige asjakohasemaid järelevalveasutusi üleilmsetel pangandus- ja finantsturgudel.

Iga olulise krediidasutuse jaoks, mille suhtes EKP on konsolideeritud järelevalvet teostav asutus, on ühised järelevalverühmad kehtestanud asjakohased protsessid ja menetlused, et tagada iga kolleegiumi nõuetekohane toimimine.³³

EKP pangandusjärelevalve on nende euroala oluliste krediidasutuste asukohariigi järelevalveasutus, mille peakontor asub mitteamalises ELi liikmesriigis (seitse pangagrupi). Seega on ta ühistes järelevalverühmades tegutsevate asjakohaste esindajate kaudu osalenud aktiivselt piiriüleste pangagruppide kolleegiumide töös.

Mis puudutab muid euroala rahvusvaheliselt tegutsevaid olulisi krediidasutusi, oli EKP pangandusjärelevalve 2016. aastal konsolideeritud järelevalvet tegevaks asutuseks nelja pangagrupi suhtes, mille peakontor on osalevas liikmesriigis, aga millel on oluline piiriülene tegevus üksnes väljaspool ELi. Samal ajal osales EKP pangandusjärelevalve asukohariigi järelevalveasutusena viie sellise piiriülese pangagrupi kolleegiumi töös, mille peakontor on kolmandas riigis ja mille tütarettevõtjad on euroalal olulised krediidasutused.

Tiheda koostöö ülevaade

Euroalavälised ELi liikmesriigid võivad ühtses järelevalvemehhanismis osaleda tiheda koostöö raames. Selle põhitingimused on sätestatud ühtse järelevalvemehhanismi määruse artiklis 7 ja menetluslikud aspektid [otsuses EKP/2014/5](#). 2016. aastal ei saadud ühtegi ametlikku tiheda koostöö alustamise taotlust.

3.1.2 Osalemine ELi finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse raamistikus

ELi finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse raamistik on oluline pidepunkt pangandussektori stabiilsuse edendamisel ELis. EKP pangandusjärelevalvel on selles raamistikus oluline koht. EKP pangandusjärelevalve osales 2016. aastal selles valdkonnas rohkem, osaliselt tänu ühtse kriisilahenduskorra toimimise edasisele parandamisele.

Finantsseisundi taastamise kavade hindamine on peamine ülesanne EKP pangandusjärelevalve töös, millega soovitakse suurendada oluliste krediidasutuste vastupanuvõimet suurema stressi perioodidel. Finantsseisundi taastamise kavade esitamise 2015. aasta tsüklil, mida 2016. aastal hinnati, oli üleminekutsüklil. Kui krediidasutused EKP-le oma finantsseisundi taastamise kavade esitasid, ei olnud finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivi kõikides liikmesriikides veel üle võetud ning mõnda asjakohast määrust kriisilahenduskavade koostamise kohta rakendatud. EKP pangandusjärelevalve eesmärk oli saada kõikide krediidasutuste finantsseisundi taastamise esimesed kavade ning tagada nende peatne kooskõlla

EKP pangandusjärelevalve on aina enam kaasatud ELi finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse raamistikuga seotud ülesannetesse

³³ Nagu on nõutud komisjoni delegeeritud määrusega (EL) 2016/98 ja komisjoni rakendusmäärusega (EL) 2016/99.

viimine miinimumnõuetega, mis on sätestatud finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivis ning asjaomastes komisjoni delegeeritud määrustes. Kui kavades oli olulisi puudusi, pidid pangad enne kava järgmist esitamist võtma parandusmeetmeid.

EKP tegi nende hinnangute põhjal võrdlusuuringud, mille käigus tuvastati peamised parandamist nõudvad valdkonnad, mis puudutasid muu hulgas andmete täielikkust ja kvaliteeti, finantsseisundi taastamise võimaluste usaldusväärsust, stsenaariumide negatiivsuse taset ja finantsseisundi taastamise näitajate kalibreerimist. Selle alusel koostati tagasisidekirjad, mis saadeti hindamise lõpus pankadele. 2016. aasta finantsseisundi taastamise kavad esitati 2016. aasta septembris ja detsembris ning nende kavade hindamine on praegu pooleli. Sellega tagatakse, et pankadel on usaldusväärsed finantsseisundi taastamise võimalused, mida stressi ajal oma vastupanuvõime taastamiseks rakendada.

EKP pangandusjärelevalve teeb ühtse kriisilahendusnõukoguga kriisilahenduse kava puudutavates küsimustes korrapäraselt koostööd

2016. aastal rakendasid ühtne kriisilahendusnõukogu ja EKP kahepoolse vastastikuse mõistmise memorandum, millega kehtestatakse koostöö ja teabevahetuse eeskirjad. See memorandum oli sõlmitud 2015. aasta lõpus. Üldisemas plaanis jagas EKP ühtse kriisilahendusnõukoguga finantsseisundi taastamise kavasid ning muud teavet ja andmeid, nagu vastastikuse mõistmise memorandumis kokku lepitud.

Ühtne kriisilahendusnõukogu konsulteeris 2016. aastal EKP pangandusjärelevalvega mitme olulise krediidiastutuse esialgsete kriisilahenduskavade teemal. EKP andis oma hinnangu ja saatis kriisilahendusnõukogule tagasisidet. EKP ja ühtse kriisilahendusnõukogu vahel toimusid viljakad arutelud ja väärtuslik teabevahetus ka seoses ühtse kriisilahendusnõukogu ülesandega kehtestada omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõuded.

EKP esindaja osales ühtse kriisilahendusnõukogu koosolekutel ning ühtse kriisilahendusnõukogu esimees oli kutsutud mitmele järelevalvenõukogu koosolekule – sellega edendati kõrgel tasemel dialoogi kahe nõukogu vahel. EKP ja ühtse kriisilahendusnõukogu töötajate sisukas osalemine teineteise komiteedes võimaldas ka tehnilisel tasandil suuremat koostööd, samal ajal kui ühiste järelevalverühmade ja siseste kriisilahendusmeeskondade ühistegevus hõlmas üksikuid panku. Aasta lõpus tegi EKP oma süsteemides tehnilise muudatuse ning andis ühtse kriisilahendusnõukogu töötajatele ja nõukogu liikmetele otsese juurdepääsu järelevalveteavet sisaldavale IT-süsteemile ja järelevalveplatvormil hoitavatele andmetele. See toimus kooskõlas vastastikuse mõistmise memorandumi sätetega ja sellega asendati eelmine käsitsi teabe jagamise tava. Nii muutub teabevahetus tõhusamaks ja pankade aruandluskoormus püsib võimalikult väikesena.

EKP pangandusjärelevalve osales mitmes regulatiivses algatuses

2016. aastal osales EKP pangandusjärelevalve Euroopa ja rahvusvahelistel foorumitel, mis töötavad välja kriisiohjega seotud poliitikapõhimõtteid. Näiteks andis EKP pangandusjärelevalve teavet Euroopa Komisjoni 2016. aasta novembris avaldatud seadusandliku ettepaneku jaoks, mille eesmärk on muuta muu hulgas omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude raamistikku ning finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivis sätestatud võlausaldajate

hierarhiat. Lisaks osales EKP EBA ja finantsstabiilsuse nõukogu komiteedes, mis vastutavad kriisiennetust ja -ohjet reguleerivate standardite väljatöötamise eest.

2016. aasta neljandas kvartalis osales EKP pangandusliidu raames toimunud töös, kuhu olid kaasatud ka Ühendkuningriigi ja USA asjaomaste ametiasutuste juhid. Selle eesmärk oli edendada jurisdiktsioonide vahelist koostööd oluliste piiriüleste pankade maksejõuetuse korral, tuginedes rahvusvaheliste asutuste pidevale tööle.

3.1.3 EBA eksperdihinnangu komisjon

EKP pangandusjärelevalve osales aktiivselt EBA eksperdihinnangu komisjonis, mis viib läbi pädevate asutuste vastastikuseid eksperdihindamisi, et parandada järelevalvetegevuse järjepidevust.

2016. aastal viis EBA eksperdihinnangu komisjon läbi järelevalvega seotud aruandlusnõuete rakenduslike tehniliste standardite vastastikuse eksperdihindamise ([komisjoni 16. aprilli 2014. aasta rakendustähtaeg \(EL\) nr 680/2014](#)).

Vastastikuse eksperdihindamise eesmärk oli hinnata pädevate asutuste järelevalvetavasid seoses krediitiasutuste järelevalvelise aruandluse kohustustega. Hindamisel analüüsiti kehtestatud protsesse, näiteks menetlusi ja IT-süsteeme, mida kasutatakse andmete kogumiseks, nende andmete kvaliteedi tagamiseks, aruandlusraamistiku ajakohastamiseks ning EBA küsimuste ja vastuste töövahendi kasutamiseks, ning vaadeldi ka juhtimisküsimusi.

Vastastikuse eksperdihindamise põhjal tehti järeldus, et EKP kasutab kõikides hinnatud valdkondades täielikult hõlmavaid protsesse.

3.1.4 IMFi finantssektori hindamisprogrammid

IMFi finantssektori hindamisprogrammide käigus hinnatakse põhjalikult ja üksikasjalikult riigi finantssektorit. Need hõlmavad i) peamiste nõrkade kohtade tuvastamist ja hinnangut finantssektori vastupidavusele; ii) hinnangut riigi finantsstabiilsuse poliitikaraamistikule ning järelevalveraamistikule ja -tavale ning iii) hinnangut finantsturvavõrkudele ja finantssüsteemi võimele hallata ja lahendada finantskriisi.³⁴

IMFi finantssektori hindamisprogramme rakendatakse riigi tasandil ja seetõttu juhivad neid riiklikud asutused. Sellegipoolest osaleb riiklike asutuste kõrval neis järelevalvemenetlustes euroala riikides aktiivselt ka EKP, kellele on antud ülesanded pankade mikro- ja makrotasandi usaldatavusjärelevalve valdkonnas.

2016. aastal viis IMF finantssektori hindamisprogrammid lõpule Iirimaa, Madalmaades, Saksamaal ja Soomes ning algatas need Hispaanias ja

EKP osaleb aktiivselt IMFi finantssektori hindamisprogrammides, mis puudutavad euroala riike

³⁴ Lisateavet IMFi finantssektori hindamisprogrammide kolme põhivaldkonna ja EKP osalemise põhieesmärkide kohta vt EKP järelevalveülesannete täitmist käsitleva 2015. aasta aruande punkt 4.1.2.

Luksemburgis, kus need peaks lõpule jõudma 2017. aasta jooksul. Belgia, Itaalia ja Prantsusmaa finantssektori hindamisprogrammid algatatakse kavakohaselt selle aasta lõpu poole ja viiakse lõpule 2018. aastal.

IMFi finantssektori hindamisprogrammide laadi arvestades suunatakse enamik tulemusi ja soovitusi ka edaspidi asjaomastele riiklikele asutustele. Arvestades aga euroala uut pangandusjärelvalve arhitektuuri, võidakse ühtse järelvalvemehhanismi sujuva toimimisega seotud soovitusel suunata EKP-le, kui see on õiguslikult asjakohane. Selleks et IMFi järelvalve ja nõuanded oleksid endiselt tõhusad ja asjakohased, peab neis täielikult kajastuma uus poliitikakujundusraamistik ning asjaomane pädevus liikmesriikide, euroala ja ELi tasandil.

3.2 Panus Euroopa ja rahvusvahelise õigusraamistiku edasiarendamisse

3.2.1 Osalemine Baseli protsessis

2016. aasta jaanuaris kinnitas keskpankade presidentide ja järelvalveasutuste juhtide rühm, mis on Baseli pangajärelvalve komitee järelvalveorgan, tururiski standardi põhjaliku läbivaatamise. Peale selle kehtestas ta Baseli pangajärelvalve komitee 2016. aasta töökava, leppides kokku, et komitee viib lõpule oma töö riskiga kaalutud varade ülemäärase varieeruvuse vähendamiseks, vaadates Basel III lõpuleviimise protsessi käigus läbi nii riskiga kaalutud raamistiku kui ka finantsvõimenduse määra kalibreerimise. EKP pangandusjärelvalve on osalenud mõlema puhul aktiivselt poliitilises töös ja kvantitatiivsetes mõju-uuringutes.

2017. aasta jaanuaris avaldas keskpankade presidentide ja järelvalveasutuste juhtide rühm heameelt edusammude üle, mida Baseli pangajärelvalve komitee on teinud kriisijärgsete regulatiivsete reformide lõpuleviimiseks. Samas märkis ta, et reformiettepanekute lõplikuks elluviimiseks on vaja rohkem aega, enne kui keskpankade presidentide ja järelvalveasutuste juhtide rühm saaks neid läbi vaadata. Töö peaks valmima lähitulevikus.

Üldisemalt osaleb EKP pangandusjärelvalve rohkem kui 30s Baseli pangajärelvalve komitee rühmas, alarühmas ja töörühmas. Peale tururiski ajakohastatud raamistiku lepit 2016. aastal kokku järgmistes reformides: pangaportfelli intressiriski käsitlemine, väärtpaberistamisraamistiku muudatused ning standard pankade investeringute regulatiivse kapitalina käsitlemiseks seoses kogu kahjumikatmisvõimega. Baseli pangajärelvalve komitee korraldas avalikke konsultatsioone ka raamatupidamissätete regulatiivse käsitlemise ja kolmanda samba avalikustamismõuete kohta.

Basel III reformid ei ole veel lõpule viidud

Osalemine EBA töös

Euroopa Liidu tasandil jätkas EKP pangandusjärelevalve koostööd EBAga ühise eesmärgi nimel ühtlustada finantsasutuste usaldatavusnormatiive, mis on väga oluline järjepideva järelevalve tagamiseks kogu Euroopa pangandussektoris.

2016. aastal osalesid EKP pangandusjärelevalve esindajad rohkem kui 35s EBA allüksuses (alalised komiteed ja alarühmad) ja põhikomitees – EBA järelevalvenõukogus –, kus EKP pangandusjärelevalve on hääleõiguseta liige.

EKP pangandusjärelevalve panustab aktiivselt kõikide nende töörühmade töösse, kus ta osaleb. Näiteks teise samba puhul tegi EKP pangandusjärelevalve 2016. aastal EBAga tihedat koostööd selliste meetmete väljatöötamisel ja rakendamisel, mille eesmärk oli süvendada **järelevalvealast lähenemist seoses järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsesside ning teise samba meetmetega**. Elkoige on ta aktiivselt aidanud välja töötada järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi suuniseid (EBA suunised 2014/13), pangaportfelli intressiriski suuniseid (EBA suunised 2015/08), EBA arvamust esimese ja teise samba ning kombineeritud puhvri nõuete koostoime ning väljamaksete piirangute kohta, mis avaldati 16. detsembril 2015, ning ELi ühist lähenemisviisi teise samba soovituslike nõuete suhtes. Lisaks tegi EKP pangandusjärelevalve EBAga koostööd järelevalve ühtsust käsitleva EBA aastaaruande koostamisel.

EKP pangandusjärelevalve tegi EBAga tihedat koostööd ka **sisereitingute meetodi (IRB)**³⁵ raames kindlaks määratud reguleerivate aktide väljatöötamisel. EKP on EBA mudeli valideerimise rakkerühma kaaseesistuja. Rakkerühma eesmärk on abistada EBA-d tema krediitriiskiga seotud regulatiivsete volituste täitmisel, pannes elkoige rõhku sisereitingute meetodiga seotud ülesannetele.

Seoses sellega töötas EKP koos EBA ja mitme muu riikliku pädeva asutusega välja mitut reguleerivat akti, mida on kavandatud EBA töö põhjal, mis hõlmab peamiste varieeruvust tekitavate tegurite kindlakstegemist sisereitingute meetodi rakendamisel. Need reguleerivad aktid on regulatiivne tehniline standard ja suunised ning need võetakse järjest kasutusele lähiaastatel.

Finantsvõimenduse määra teemal osales EKP pangandusjärelevalve aktiivselt EBA ettevalmistavas töös aruandega, milles antakse ELi institutsioonidele soovitusi finantsvõimenduse määra kalibreerimisel (avaldatud 2016. aasta augustis).³⁶ Elkoige abistas EKP pangandusjärelevalve EBA-d aluseks oleva kvantitatiivse analüüsi kooskõlastamisel. See aruanne koostati kooskõlas kapitalinõuete määрусega ja see on Euroopa Komisjonile oluline alus finantsvõimenduse määra kehtestamisel esimese samba miinimumnõuete jaoks.

³⁵ Sisereitingute meetod (IRBA) on üks võimalikke meetodeid, mida krediidasutused saavad kasutada kapitalinõuete arvutamiseks krediitiriski korral. Raamistik hõlmab kaht ulatuslikku meetodit, mida pank saab järgida: sisereitingute põhimeetod (FIRB), mille alusel pangad arvutavad ise oma makseviivituse tõenäosuse näitaja, samal ajal kui muud riskinäitajad on esitatud kapitalinõuete määрус; ning täiustatud sisereitingute meetod (AIRB), mille järgi pangad arvutavad kõik oma riskiparameetrid ise.

³⁶ EBA aruanne finantsvõimenduse määra kohta kapitalinõuete määрус artikli 511 alusel.

3.2.2 Kapitalinõuete määruhes ja direktiivis sätestatud riikide valikuvõimaluste ja kaalutusõiguse kohaldamine

2015. aastal algatas EKP projekti, mille eesmärk on ühtlustada kapitalinõuete määruhes, kapitalinõuete direktiivis ja komisjoni delegeeritud määruhes (EL) 2015/61³⁷ sätestatud valikuvõimalusi ja riikide kaalutusõigust, mis annavad järelevalveasutustele või riikide seadusandjatele teatava kaalutusõiguse seoses asjaomaste ELi õigusaktide rakendamisega.

2016. aastal viis EKP pangandusjärelevalve lõpule olulisi krediidiasutusi käsitleva valikuvõimaluste ja kaalutusõiguse projekti

Rohkem kui 130

Kogu euroalal praegu ühtselt kasutatavate valikuvõimaluste ja kaalutusõiguste arv

2016. aastal viis EKP pärast kaht avalikku konsultatsiooni lõpule valikuvõimaluste ja kaalutusõiguse projekti.³⁸ Seega võttis EKP vastu [määruse](#) ja [suunise](#), et ühtlustada kõikide EKP otsesesse pädevusse kuuluvate valikuvõimaluste ja kaalutusõiguse kohaldamist.³⁹ Nende õigusaktide rakendamine võimaldab usaldatavusnõuete raamistikus kohaldada ühtselt rohkem kui 130 järelevalvega seotud valikuvõimalust ja kaalutusõigust ning aitab märkimisväärselt kaasa regulatiivsete erinevuste vähendamisele euroalal. Olulised pangad võivad osalevates liikmesriikides tegutseda järelevalvealast hindamist reguleerivate ühtsete eeskirjade ja järjepidevate kriteeriumide alusel.

2016. aastal laiendas EKP pangandusjärelevalve oma valikuvõimaluste ja kaalutusõiguse projekti ka vähem olulistele krediidiasutustele

EKP on väga tihedas koostöös riiklike pädevate asutustega laiendanud valikuvõimaluste ja kaalutusõiguste projekti vähem oluliste krediidiasutuste järelevalvele. Eesmärk on tagada võrdsed tingimused ja rangete järelevalvestandardite järjepidev kohaldamine kogu euroalal, võttes täielikult arvesse proportsionaalsuse põhimõtet. Riiklikele pädevatele asutustele mõeldud suunise ja soovitusel eelneva kohta korraldati avalik konsultatsioon, mis kestis 3. novembrist 2016 kuni 5. jaanuarini 2017. Konsultatsiooni tulemusi arvestades võetakse kaks õigusakti eeldatavasti vastu 2017. aasta hiliskevadel.

Hoolimata märkimisväärsetest jõupingutustest, mida EKP pangandusjärelevalve ühtlustamise nimel on teinud, esineb riigiti endiselt suur õiguslik killustatus. Selle põhjuseks on asjaolu, et mõned õigusnormide osad on Euroopa Liidu direktiivide vormis ja need tuleb liikmesriikide õigusesse üle võtta. See võimaldab riikides endiselt erinevusi õigusaktide ülevõtmisel, mis toob teatavatel juhtudel kaasa killustatud reguleeriva raamistiku. Nii muutub Euroopa pangandusjärelevalve vähem tõhusaks ja kallimaks. Seepärast on vaja poliitikakujundajate seadusandlike meetmeid, et vähendada ülejäänud õigusnormide erinevusi, mida peetakse usaldatavusjärelevalve seisukohast põhjendamatuks. See hõlmab valikuvõimalusi ja riikide kaalutusõigust, mille üle on kontroll üksnes seadusandjatel.

³⁷ Komisjoni 10. oktoobri 2014. aasta delegeeritud määrus (EL) 2015/61, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 575/2013 seoses krediidiasutuste suhtes kohaldatava likviidsuskatte nõudega.

³⁸ Järelevalvealaseid valikuvõimalusi ja kaalutusõigust käsitleva EKP projekti põhimõtete, sisu ja protsessi üksikasjalik kirjeldus on esitatud [EKP järelevalveülesannete täitmist käsitlevas 2015. aasta aruandes](#).

³⁹ Eritähelepanu pööratakse olulistele krediidiasutustele.

3.2.3 Osalemine finantsstabiilsuse nõukogu töös

Ka 2016. aastal aitas EKP pangandusjärelevalve finantsstabiilsuse nõukogu asjaomaste allstruktuuride kaudu kaasa finantsstabiilsuse nõukogu tööle, eelkõige kriisiohje valdkonnas (finantsstabiilsuse nõukogu kriisilahenduse juhtrühma kaudu), aga ka juhtimise, rikkumiste riski ja hüvitamise küsimustes.

EKP pangandusjärelevalve osaleb finantsstabiilsuse nõukogu täiskogu istungitel

Oma 21. juuli 2016. aasta istungil Chengdus leppis finantsstabiilsuse nõukogu täiskogu kokku, et⁴⁰ muudab oma menetluskorda, võimaldamaks EKP pangandusjärelevalve esindajal osaleda **finantsstabiilsuse nõukogu täiskogu istungitel**. Järelevalvenõukogu aseesimees on seega saanud EKP pangandusjärelevalve esindajaks finantsstabiilsuse nõukogu otsustustasandil.

EKP pangandusjärelevalve on võtnud kohustuse osaleda finantsstabiilsuse nõukogu töös rohkem, pidades silmas G20 eeloleval Saksamaa eesistumisperioodil oodatavaid töökava muudatusi. Tähelepanu kese liigub käimasolevate kriisijärgsete finantsreformide lõpuleviimiselt nende täielikule, õigeaegsele ja järjepidevale rakendamisele.

⁴⁰ Vt finantsstabiilsuse nõukogu pressiteade (2016) „[Meeting of the Financial Stability Board in Chengdu on 21 July](#)”.

4 EKP pangandusjärelevalve organisatsiooniline struktuur

Järelevalvenõukogu ja EKP nõukogu tegid vastuväidete mitteesitamise menetluse kaudu 2016. aastal ligikaudu 1800 otsust. Nagu ka eelmisel aastal, käsitles enamik neid otsuseid pangajuhtide sobivuse ja nõuetekohasuse hindamist. Arvestades otsuste suurt arvu, astus EKP samme otsustusprotsessi edasiseks ühtlustamiseks. Kõige olulisem on see, et ta töötas välja raamistiku teatavat liiki järelevalveotsuste vastuvõtmiseks delegeerimise teel.

Õiguslik killustatus euroalal seab Euroopa pangandusjärelevalve raskuste ette

Otsustamise muudab endiselt keeruliseks see, et liikmesriigid on kapitalinõuete direktiivi oma riigi õigusesse üle võtnud eri viisidel. See põhjustab õigusliku killustatuse, mis pärsib Euroopa pangandusjärelevalve tööd võrdsete tingimuste saavutamise nimel. See suurendab ka bürokraatiat ja kulusid, sest EKP on sunnitud tagama eksperditeadmised iga 19 riigi õigusraamistiku kohta. Õigusraamistikku killustab ka see, et mõni liikmesriik vormistab mittesiduvaid järelevalvetavasid siduvate õigusaktidena. Peale selle on kapitalinõuete direktiivi siseriiklikku õigusesse ülevõtmine ning riikide regulatiivsed nõuded, mis ulatuvad ELi õigusest kaugemale, tekitanud mõnel juhul arutelu selle üle, millised täpselt on EKP järelevalvevolitused. 2016. aastal muutis EKP tihedas koostöös Euroopa Komisjoniga selgemaks EKP ja riiklike pädevate asutuste asjaomaste pädevusvaldkondade piiratluse, tehes kindlaks juhtumid, mil EKP on otse pädev kasutama riigi õiguse alusel antud järelevalvevolitusi.

4.1 Aruandlusnõuete täitmine

EKP pangandusjärelevalve jätkas tihedat koostööd Euroopa Parlamendi ja ELi nõukoguga

See aastaaruanne on EKP pangandusjärelevalve üheks aruandluskanaliks kooskõlas ühtse järelevalvemehhanismi määrusega. Määruses on sätestatud, et järelevalveülesannete andmist EKP-le tuleks tasakaalustada asjakohaste läbipaistvuse ja aruandluse nõuetega. Euroopa Parlamendi ja EKP institutsioonidevahelise kokkuleppe ning ELi nõukogu ja EKP vahel sõlmitud vastastikuse mõistmise memorandumil alusel välja töötatud [aruandlusraamistiku](#) käigushoidmine ja edendamine oli EKP prioriteetide hulgas ka 2016. aastal.

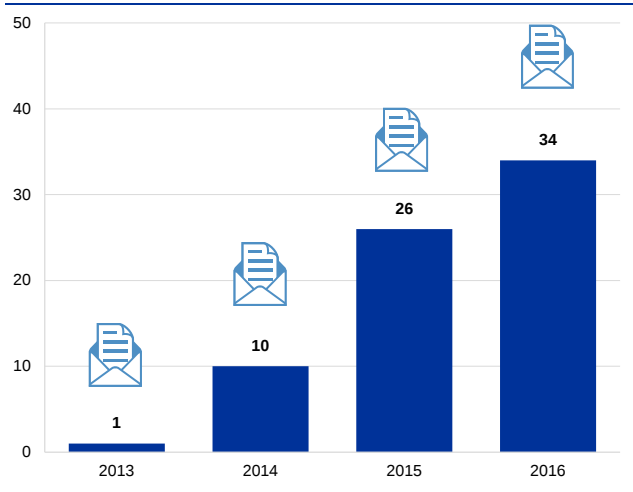
Euroopa Parlamendis toimusid 2016. aastal järgmised esinemised: järelevalvenõukogu esimees esitles majandus- ja rahanduskomisjoni ees järelevalveülesannete täitmist käsitlevat EKP 2015. aasta aruannet ([22. märtsil](#)); peale selle toimus kaks korralist avalikku kuulamist ([13. juunil](#) ja [9. novembril](#)) ning kolm erakorralist mõttevahetust ([22. märtsil](#), [13. juulil](#) ja [9. novembril](#)). Tähtsamate teemade hulgas olid arutlusel viivislaenud, järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsess ning pangandusjärelevalve õigusaktid.

2016. aasta jooksul avaldas EKP oma [veebilehel](#) 34 vastust Euroopa Parlamendi liikmete järelevalveteemalistele küsimustele. Kirjades selgitati õigusraamistikku ja

EKP tegevuspõhimõtteid seoses mitmesuguste järelevalveteemadega, nagu 2016. aastal korraldatavad EBA stressitestid, EKP järelevalvemeetmed, järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsess ning viivislaenud.

Diagramm 7

Euroopa Parlamendi liikmete küsimustele antud vastuste arv kasvas 2016. aastal

Peale selle edastas EKP kooskõlas institutsioonidevahelise kokkuleppega Euroopa Parlamendile järelevalvenõukogu koosolekute protokollid. 2016. aastal võeti koosolekuprotokollide täiustamiseks kasutusele uus vorming, tänu millele saab Euroopa Parlament nüüd paremat teavet järelevalvenõukogu koosolekutel arutatud küsimuste kohta. Euroopa Parlament väljendas oma rahulolu uue vorminguga.

ELi nõukogus toimusid 2016. aastal järgmised esinemised: järelevalvenõukogu esimees osales pangandusliidu koosseisus kahel eurorühma kohtumisel. 22. aprillil esitles järelevalvenõukogu esimees Danièle Nouy järelevalveülesannete täitmist käsitlevat EKP 2015. aasta aruannet ning 9. novembril osales ta mõttevahetuses teemadel, mis puudutasid muu hulgas EBA stressiteste, 2016. aasta SREPi,

viivislaene ning kapitalinõuete direktiivis sätestatud valikuvõimaluste ja riikide kaalutlusõiguse ühtlustamist.

Ühtse järelevalvemehhanismi määruuses sätestatud aruandlusnõuete täitmise raames pidasid pangandusjärelevalves osalevad EKP esindajad mõttevahetusi ka riikide parlamentides.

Koostöö Euroopa Kontrollikojaga

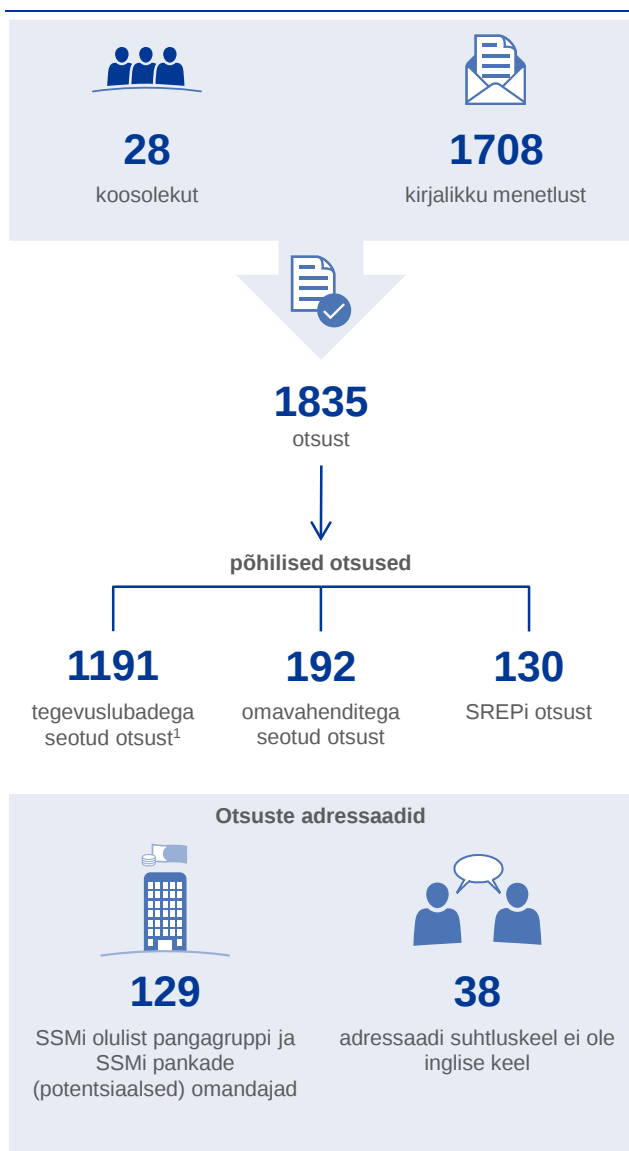
Euroopa Kontrollikoja auditi raames, milles käsitleti EKP juhtimise tulemuslikkust ja mis viidi läbi ühtse järelevalvemehhanismi määruuse artikli 20 lõike 7 kohaselt, toimus EKP pangandusjärelevalve ja Euroopa Kontrollikoja vahel ulatuslik teabevahetus. Euroopa Kontrollikoda avaldas 2016. aasta novembris oma [esimese eriaruande ühtse järelevalvemehhanismi kohta „Good start but further improvements needed”](#). Euroopa Kontrollikoda keskendus EKP juhtimise tulemuslikkusele pangandusjärelevalve valdkonnas ja tunnustas EKP saavutusi Euroopa pangandusjärelevalve loomisel. Sellegipoolest sisaldab aruanne 13 soovitus, mille kohta EKP avaldas aruandes oma esialgsed seisukohad ja millega seoses ta võtab praegu järelemeetmeid. Euroopa Kontrollikoja peamised soovitused keskenduvad neljale valdkonnale: i) juhtimine (nt järelevalvealaste otsustusprotsesside ühtlustamine); ii) aruandekohustus (nt ametliku toimimisraamistiku väljatöötamine ja avalikustamine); iii) ühised järelevalverühmad (nt tagades, et riikide ametiasutused osalevad ühiste järelevalverühmade töös täielikult ja proportsionaalselt) ning iv) kohapealne järelevalve (nt EKP töötajate kohaloleku tugevdamine kohapealsete kontrollide ajal).

4.2 Otsuste tegemine

4.2.1 Järelevalvenõukogu ja juhtkomitee

Joonis 7

Järelevalvenõukogu otsused 2016. aastal

Märkused. Joonisel esitatud näitajad kajastavad eraldiseisvaid järelevalveotsuseid, mis on adresseeritud järelevalvelaste üksustele või nende potentsiaalsetele omandajatele, ning juhiseid olulistele ja vähem olulistele krediidiasutustele. Samuti tegi järelevalvenõukogu otsuseid mitme horisontaalse (nt ühised meetodid) ja institutsioonilise küsimuse kohta.

1) 1191 otsust tegevuslubade kohta hõlmavad rohkem kui 2686 eraldiseisvat menetlust (vt punkt 2.1.2).

2016. aastal pidas järelevalvenõukogu kokku 28 koosolekut, nendest 24 toimusid Maini-äärses Frankfurdis ja neli telekonverentsina. Koosolekutel arutas järelevalvenõukogu mitmesuguseid küsimusi, mis puudutasid nii üksikuid panku kui ka üldisemaid poliitikaküsimusi. 2016. aastal tegi järelevalvenõukogu enamiku oma otsuseid kirjaliku menetluse teel⁴¹. Nagu ka 2015. aastal, käsitles enamik neist otsustest pangajuhtide sobivuse ja nõuetekohasuse hindamisi.

Suur hulk otsuseid käsitles üksikuid panku (vt [joonis 7](#)) ja need võeti vastu vastuväidete mitteesitamise menetluse teel. Selles kaheetapilises protsessis esitatakse otsuste eelnõud kõigepealt heakskiitmiseks järelevalvenõukogule. Seejärel saadetakse lõplik otsuse eelnõu EKP nõukogule vastuvõtmiseks vastuväidete mitteesitamise teel. Kolmkümmend kaheksa pangagruppi 126st, mis olid 2016. aastal EKP otsese järelevalve all, soovis saada EKP ametliku otsuse muus ELi ametlikus keeles kui inglise keel.

Panku puudutavate otsuste kõrval tegi järelevalvenõukogu otsuseid ka mitme horisontaalse küsimuse kohta, mis olid seotud eelkõige ühiste meetodite ja raamistike rakendamisega konkreetsetes järelevalvevaldkondades. Mõne sellise otsuse koostasid järelevalvenõukogult mandaadi saanud ajutised struktuurid. Need struktuurid koosnesid EKP ja riiklike pädevate asutuste kõrgema taseme juhtidest. Nad tegid ettevalmistusi seoses SREPi metoodikaga ja järjepideva järelevalvealase lähenemisviisiga institutsioonide suhtes, millel on suur hulk viivislaene. Järelevalvenõukogu viis lõpule ka oma töö ELi õiguse kohaselt antud valikuvõimaluste ja kaalutusõigusega.

[Valikuvõimalusi ja kaalutusõigust käsitleva EKP suunise asjaomane lisa](#) avaldati 2016. aasta augustis.

⁴¹ Järelevalvenõukogu kodukorra artikli 6.7 kohaselt võib otsuseid teha ka kirjaliku menetluse teel, välja arvatud juhul, kui selle vastu on vähemalt kolm järelevalvenõukogu hääleõiguslikku liiget. Sellistel juhtudel lisatakse küsimus järelevalvenõukogu järgmise koosoleku päevakorda. Kirjaliku menetluse korral on järelevalvenõukogul tavaliselt vähemalt viis tööpäeva otsuse kaalumiseks.

Ühtse järelevalvemehhanismi järelevalvenõukogu

Esireas (vasakult):

Mathias Dewatripont, Elisa Ferreira,
Tatiana Dubinova (Vladimir
Dvořáčeki asendusliige), Julie
Dickson, Anneli Tuominen, Danièle
Nouy, Sabine Lautenschläger,
Jelena Lebedeva (Pēters Putniņši
asendusliige), Cyril Roux,
Alexander Demarco

Keskmisses reas (vasakult):

Raimund Röseler (Felix Hufeldi
asendusliige), Ignazio Angeloni, Luc
Coene, Zoja Razmusa, Norbert
Goffinet, Claude Simon, Marko
Bošnjak, Fernando Restoy Lozano

Tagareas (vasakult):

Helmut Ettl, Jouni Timonen,
Andreas Dombret, Fabio Panetta,
Andreas Iltner, Karol Gabarretta,
Andres Kurgpõld (Kilvar Kessleri
asendusliige), Vytautas Valvoniš
(Ingrida Šimonytė asendusliige),
Yiannos Demetriou, Ilias
Plaskovitis, Jan Sijbrand, Robert
Ophèle.

2016. aastal ühtlustas EKP veelgi
oma otsustusprotsesse

Luc Coene, EKP esindaja
järelevalvenõukogus, suri
5. jaanuaril 2017.

Ametlik teade on avaldatud EKP
veebilehel.

EKP astus 2016. aastal samme, et oma otsustusprotsesse veelgi ühtlustada. Peale dokumentide teatud osade standardimise ja seonduvate otsuste ühte kirjalikku menetlusse koondamise töötas EKP välja **raamistiku teatud liiki järelevalveotsuste vastuvõtmiseks delegeerimise teel**. 2017. aastal võimaldab raamistik delegeerida EKP pangandusjärelevalve kõrgema taseme juhtidele enamiku otsuseid kahes valdkonnas: sobivuse ja nõuetekohasuse nõuete hindamine ning järelevalvealuste üksuste olulisuse muutmine. Eesmärk on saavutada ulatuslik delegeerimine piiratud kaalutusõigust hõlmavate rutiinsete otsuste korral. Otsustusõiguse delegeerimine teeb järelevalvealaste otsuste vastuvõtmise protsessi palju tõhusamaks. See võimaldab ka järelevalvenõukogul ja EKP nõukogul keskenduda suurt mõju avaldavatele küsimustele ja otsustele, mis nõuavad põhjalikumat hindamist.

Juhtkomitee toetab järelevalvenõukogu ja valmistab ette tema koosolekuid. Komiteesse kuulub kaheksa järelevalvenõukogu liiget. 2016. aastal pidas komitee 18 koosolekut, mis toimusid kõik Maini-äärses Frankfurdis.⁴² Aprillis toimus tavapärane rotatsioon ning vahetusid viis riiklike pädevate asutuste esindajat, kes olid ametisse nimetatud aastaks.

⁴² Vt ühtse järelevalvemehhanismi määruse artikli 26 lõige 10.

Esimees	Danièle Nouy	Küpros	Yiannos Demetriou (Central Bank of Cyprus)
Aseesimees	Sabine Lautenschläger	Läti	Pēters Putniņš (Finanšu un kapitāla tirgus komisija) Zoja Razmusa (Latvijas Banka)
EKP esindajad	Ignazio Angeloni Luc Coene (kuni 5. jaanuar 2017) Julie Dickson Sirikka Hämmäläinen (kuni juuni 2016)	Leedu	Ingrida Šimonytė (Lietuvos bankas) (kuni 1. august 2016) Vytautas Valvonas (Lietuvos bankas) (alates 15. veebruar 2017)
Belgia	Mathias Dewatripont (Nationale Bank van België / Banque Nationale de Belgique)	Luksemburg	Claude Simon (Commission de Surveillance du Secteur Financier) Norbert Goffinet (Banque centrale du Luxembourg)
Saksamaa	Felix Hufeld (Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht) Andreas Dombret (Deutsche Bundesbank)	Malta	Karol Gabarretta (Malta Financial Services Authority) Alexander Demarco (Bank Ċentrali ta' Malta / Central Bank of Malta)
Eesti	Kilvar Kessler (Finantsinspeksioon) Madis Müller (Eesti Pank)	Madalmaad	Jan Sijbrand (De Nederlandsche Bank)
Iirimaa	Cyril Roux (Central Bank of Ireland / Banc Ceannais na hÉireann) (kuni 28. veebruar 2017) Ed Sibley (Central Bank of Ireland / Banc Ceannais na hÉireann) (alates 1. märts 2017)	Austria	Helmut Ettl (Finanzmarktaufsicht) Andreas Ittner (Oesterreichische Nationalbank)
Kreeka	Ilias Plaskovitis (Bank of Greece)	Portugal	Elisa Ferreira (Banco de Portugal)
Hispaania	Fernando Restoy Lozano (Banco de España) (kuni 31. detsember 2016) Javier Alonso (alates 1. jaanuar 2017)	Sloveenia	Stanislava Zadavec Capriolo (Banka Slovenije) (kuni 5. aprill 2016) Marko Bošnjak (Banka Slovenije) (alates 6. aprill 2016 kuni 13. märts 2017) Primož Dolenc (Banka Slovenije) (alates 14. märts 2017)
Prantsusmaa	Robert Ophèle (Banque de France)	Slovakkia	Vladimír Dvořáček (Národná banka Slovenska)
Itaalia	Fabio Panetta (Banca d'Italia)	Soome	Anneli Tuominen (Finanssivalvonta) Jouni Timonen (Suomen Pankki) (alates 28. veebruar 2017) Olli Rehn (Suomen Pankki) (alates 1. märts 2017)

Peale selle pidas juhtkomitee 15 koosolekut laiendatud koosseisus, see tähendab kõikide 19 riikliku pädeva asutuse kõrgema tasandi esindaja osalusel. Neist kümme toimusid Maini-äärses Frankfurdis ja viis telekonverentsina. Koosolekud keskendusid 2016. aasta stressitestide korraldamisele.

4.2.2 Vaidlustusnõukogu tegevus

2016. aastal esitati vaidlustusnõukogule kaheksa taotlust vaadata halduskorras läbi EKP järelevalveotsused⁴³ (vt **diagramm 8**).

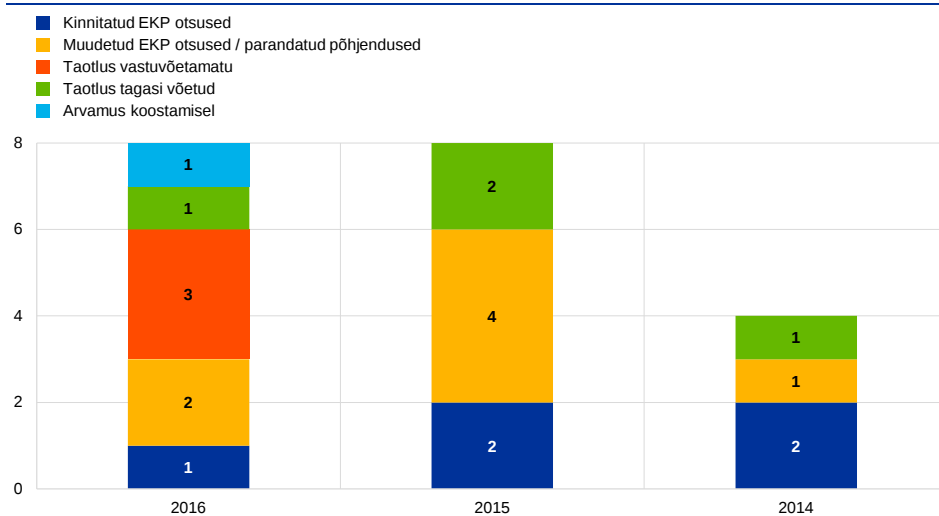
Enamikul juhtudel ei andnud vaidlustusnõukogu arvamused alust õigusmenetluseks. Seega suutis ta kõikide asjaosaliste jaoks tõhusalt vähendada järelevalveotsuste läbivaatamisega seotud kulusid. See menetlusökonoomia põhimõte oli üks peamisi nõukogu asutamise põhjuseid, mille ELi seadusandjad määratlesid.⁴⁴

⁴³ Vaidlustusnõukogus on viis liiget: Jean-Paul Redouin (esimees), Concetta Brescia Morra (aseesimees), Javier Arístegui Yáñez, André Camilleri ja Edgar Meister. Kaks asendusliiget on René Smits ja alates 3. veebruarist 2016 Ivan Šramko.

⁴⁴ Ühtse järelevalvemehhanismi määrase põhjendus 64.

Diagramm 8

Läbivaatamistaotluste arv oli sama mis 2015. aastal

Allikas: EKP.

Läbivaatamiste teemad ja tähtsad küsimused

Vaidlustusnõukogule esitatud taotlused käsitlesid mitut teemat ja mitut liiki järelevalveotsuseid: üldjuhtimine, järelevalvenõuetele vastavus ja tegevusloa äravõtmine.

EKP otsuste läbivaatamine puudutas 2016. aastal eelkõige nende vastavust menetlusnormidele, sealhulgas nõuetekohase protsessi nõuetele, faktide täpset esitamist, piisavaid põhjendusi ja proportsionaalsuse põhimõtte järgimist. Vaidlustusnõukogu pidi kontrollima ka EKP ja riiklike pädevate asutuste koostööd, mis hõlmas mõnel juhul ühtse järelevalvemehhanismi väliseid panku (mis kuulusid EKP otsese järelevalve all olevatesse olulistesse pangagruppidesse).

EKP otsuste läbivaatamine oli keeruline eelkõige õigusliku killustatuse (Euroopa õiguse erinev ülevõtmine riigi tasandil) ja riikidele jääva ulatusliku kaalutlusõiguse tõttu.

2016. aastal korraldas vaidlustusnõukogu kaks suulist ärakuulamist. Suulised ärakuulamised annavad taotluse esitajatele võimaluse saada ära kuulatud ja EKP-le võimaluse avaldada oma seisukohti. Suulised ärakuulamised on osutunud aja jooksul läbivaatamisprotsessi oluliseks osaks.

4.3 EKP pangandusjärelevalve töötajad

Alates ühtse järelevalvemehhanismi algusest 4. novembril 2014. aastal on saanud selgeks, et mitme põhiülesande jaoks on vaja esialgu arvatust rohkem ressursse. Seetõttu otsustas EKP nõukogu 2015. aasta septembris suurendada 2016. ja 2017. aastal järk-järgult asjaomaste töötajate arvu.

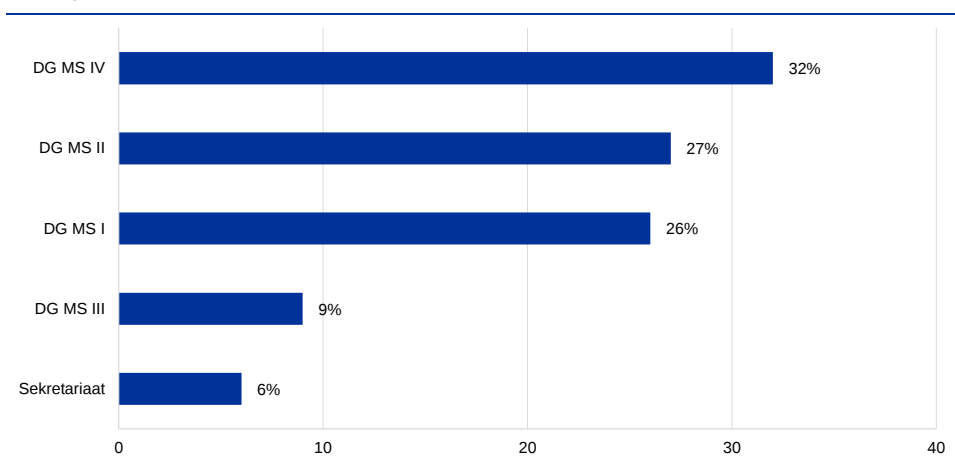
160

Järelevalveülesannete täitmiseks heaks kiidetud lisaametikohtade arv 2016. aastal

2016. aastaks kiideti heaks veel 160 (tähtajatut ja tähtajalist) ametikohta järelevalvega seotud valdkondades. Asjaomased värbamiskampaaniad alates juhtide ja nõustajate ametikohtadest korraldati läbipaistvalt ja konkurentsipõhiselt ning üldtalla-põhimõttel. Töötajate valikul olid märksõnadeks võimekus, tõhusus ja ausus. Kooskõlas EKP tavapärase värbamismenetlusega peavad kõik kandidaadid tõendama lisaks vajalikule tehnilisele pädevusele ka käitumuslikku kompetentsust ja juhtimisoskusi. **Diagrammil 9** on pangandusjärelevalvega tegeleva **EKP viie tegevusharu** kinnitatud ametikohtade jaotus seisuga 31. detsember 2016.

Diagramm 9

EKP pangandusjärelevalve peamiste valdkondade kinnitatud ametikohtade jaotus seisuga 31. detsember 2016

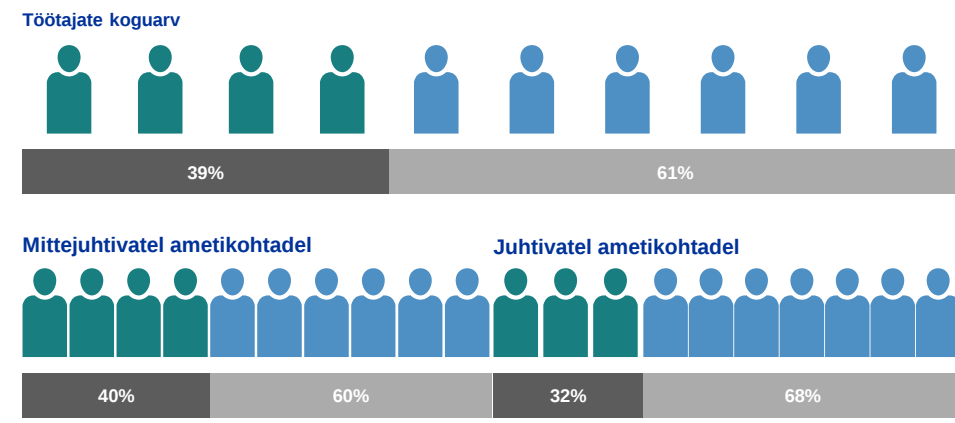
2016. aasta lõpuks täideti värbamise kaudu või olid täitmisel umbes 97% ühtse järelevalvemehhanismi peamiste tegevusvaldkondade kinnitatud ametikohtadest.

Ametikohtade jaotus soolise mitmekesisuse seisukohalt on esitatud **joonisel 8**.

Joonis 8

Sooline mitmekesisus EKP pangandusjärelevalves

Naistöötajate protsent (rohelisega)

141,5

Järelevalveülesannete
täitmiseks heaks kiidetud
lisaametikohtade arv
2017. aastal

2015. aasta septembris kinnitas EKP nõukogu ka panga järelevalvetöötajate arvu esialgse lisasuurenemise 2017. aastaks ning palus EKP-l esitada 2016. aasta jooksul aruanne, et kinnitada tegelik vajadus, tuginedes ühtse järelevalvemehhanismi esimese 18 kuu töö jooksul saadud õppetundidele ja eeldatavale ressursside lisandumisele. Selle aruande koostamist koordineerisid järelevalvenõukogu esimees ja aseesimees. Aruande tulemuste põhjal kiitis EKP nõukogu 2016. aasta detsembris 2017. aastaks heaks 141,5 uut tähtajatut ja tähtajalist täistööajale taandatud ametikohta, võttes arvesse i) uusi vajadusi, mille on tinginud ülesannete arvu kasv alates 2015. aastast (eelkõige järelevalve alla lisanduvate oluliste krediidasutuste arvu kasv ning ELi uue kriisiohjeraamistiku kehtestamine); ii) vajadust lubada riiklikel pädevatel asutustel täita oma kohustusi leida töötajaid ühistesse järelevalverühmadesse ning iii) EKP tuvastatud ressursside lisandumist (nt samasse ühtse järelevalvemehhanismi välisesse gruppi kuuluvate vastuvõtivate üksuste järelevalve sünergia).

Infokast 2

Koostöö Euroopas

Euroopa pangandusjärelevalve edu tagamiseks on ülimalt tähtis, et EKP ja riiklike pädevate asutuste töötajad areneksid nagu üks Euroopa pangandusjärelevalve meeskond, mis teeb koostööd nii ühiste järelevalverühmade tasandil kui ka horisontaalsete ülesannete täitmisel. See tähendab muu hulgas omavahel tutvumist, seisukohtade vahetamist ja üksteiselt õppimist, et edendada ühist ühtse järelevalvemehhanismi kultuuri. Seda silmas pidades käivitas EKP koostöös riiklike pädevate asutustega 2016. aastal järgmised algatused.

Ühtse järelevalvemehhanismi õppekava

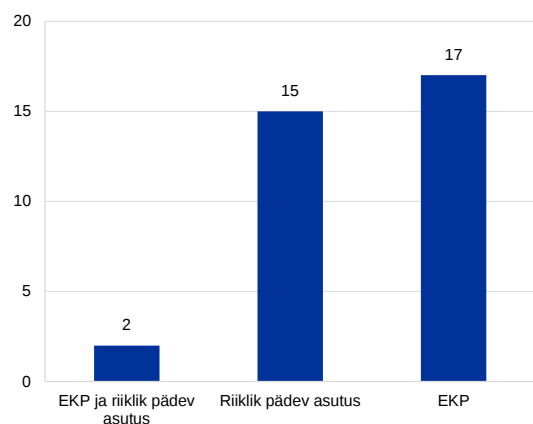
Ühtse järelevalvemehhanismi suurim vara on tema töötajad. Seetõttu püüavad EKP ja riiklikud pädevad asutused tagada, et nende töötajatel on vajalikud oskused oma ülesannete täitmiseks ja et nad suudavad oma pädevust aja jooksul arendada.

Selles protsessis on tähtis koht koolitusel. Järelevalvetöötajate koolitamiseks ühtse lähenemisviisi väljatöötamine aitab saavutada järgmist:

- järjepidevad järelevalvepõhimõtted;
- ühtne järelevalvekultuur;
- ühtse järelevalvemehhanismi sisene liikuvus, paindlikkus ja töötajate areng;
- mastaabisäästu saavutamine ja suurem asjatundlikkus ühtses järelevalvemehhanismis.

Diagramm A

Ühised jõupingutused: 2016. aastal riiklike pädevate asutuste ja EKP korraldatud koolitused

Järelevalvetöötajate ühiste jõupingutuste tulemusena toimus 2016. aastal 34 süsteemiülest koolitust, mille korraldasid nii riiklikud pädevad asutused kui ka EKP. Neist 14 olid äsja välja töötatud ja ühtse järelevalvemehhanismi töötajatele pakuti üle 1200 koha. 2017. aastal pakutakse rohkem kui 60 süsteemiülest koolitust.

Korrapärased ühiste järelevalverühmade seminarid

Ühised järelevalverühmad on ühtse järelevalvemehhanismi alustala. Et aidata luua Euroopa pangandusjärelevalve töötajate ühtne meeskond, korraldas EKP 2016. aastal ühepäevased seminarid. Ühises järelevalverühmas töötamise seminarid toimuvad Maini-äärses Frankfurdis ja mujal

euroalal. Neil dünaamilistel ja interaktiivsetel seminaridel vahetavad järelevalvetöötajad häid tavasid, mida mõni meeskond võib olla juba rakendanud, et oma sisene koostöö tõhusamaks ja tulemuslikumaks muuta. Seminaridel avaneb kogu euroala ühiste järelevalverühmade liikmetel võimalus vahetada seisukohti ka praktiliste ülesannete käigus. Üldisemalt edendavad need koostööd ning suurendavad avatust ja läbipaistvust ühiste järelevalverühmade liikmete seas.

Ühtse järelevalvemehhanismi praktikakohad

2016. aastal algatas EKP ühtse järelevalvemehhanismi esimese praktikaprogrammi, et luua kogu ühtse järelevalvemehhanismi jaoks noorte andekate töötajate andmebaas. Selle programmi raames on kraadi omandanutel võimalus töötada ühtse järelevalvemehhanismi eri institutsioonides, mis aitab neil omandada väärtuslikku üleeuroopalist töökogemust ja võimaldab edendada Euroopa pangandusjärelevalvekultuuri. 1. oktoobril 2016 otsustas ühtse järelevalvemehhanismi 2016. aasta praktikaprogrammi 33 osalejast 26 asuda neljaks kuuks tööle riikide järelevalveasutustesse mitmes Euroopa riigis. Enamikule neist oli see teine töölesuunamine riiklikku pädevasse asutusse lisaks EKP töötatud ajale. Töölesuunamiste lõpus naasevad kõik ühtse järelevalvemehhanismi praktikandid EKPsse Maini-äärses Frankfurdis ning jagavad töötamise ajal õpitut ja annavad tagasisidet programmi ja oma kogemuste kohta ühtse järelevalvemehhanismi töökultuuris.

4.4 Tegevusjuhendi rakendamine

Ühtse järelevalvemehhanismi määruse artikli 19 lõike 3 kohaselt peab EKP-I olema [tegevusjuhend](#), mida kohaldatakse pangandusjärelevalvega seotud EKP töötajate ja juhtkonna suhtes ning milles käsitletakse eelkõige huvide konflikte. Asjaomased sätted sisalduvad EKP eetikaraamistikus, mida rakendab vastavuskontrolli ja üldjuhtimise talitus. Vastavuskontrolli ja üldjuhtimise talitus nõustab kõiki EKP töötajaid eetikaküsimustes.

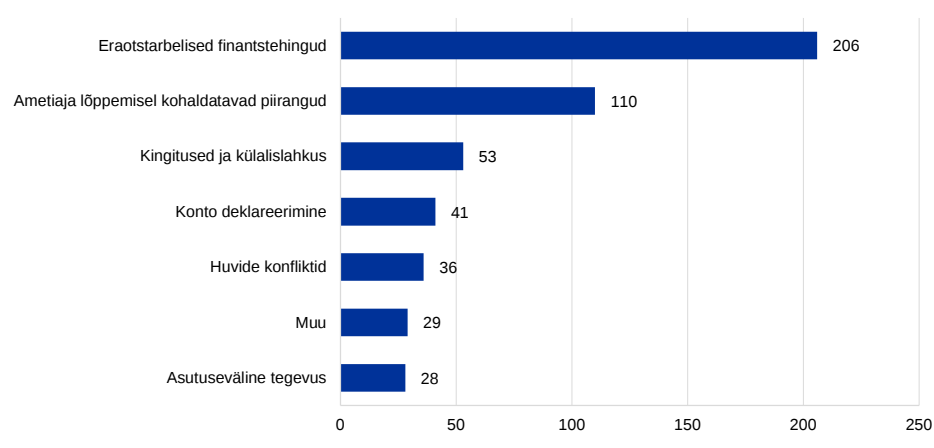
Rohkem kui 1500

2016. aastal vastavuskontrolli ja üldjuhtimise talitusele esitatud taotluste arv

2016. aastal sai vastavuskontrolli ja üldjuhtimise talitus EKP töötajatelt üle 1500 taotluse, mis puudutasid laia teemade ringi. Kolmandiku neist saatsid pangandusjärelevalvega tegelevad töötajad ning need käsitlesid muu hulgas eraotstarbelisi finantstehinguid, ametiaja lõppemisel kohaldatavaid piiranguid, kingitusi ja külalislahkust ning muid huvide konfliktidega seotud probleeme (vt [diagramm 10](#)). Talitus tuvastas piiratud arvu juhtumeid, millest ligikaudu kolmandik oli seotud pangandusjärelevalves osalevate töötajate ja juhtidega. Ühelgi juhul ei olnud tegu tahtliku väärkäitumise või muude raskete mittevastavuse juhtudega.

Diagramm 10

2016. aastal saadud taotlused käsitlesid peamiselt eraotstarbelisi finantstehinguid

2016. aasta jooksul oma ametikohalt lahkunud pangandusjärelevalve töötajatest ja juhtidest ei rakendatud ühegi puhul ooteaega ehk töölepingute vaheperioodi kooskõlas eetikaraamistikuga.

Arvestades eesmärki saavutada kogu ühtses järelevalvemehhanismis nõuetekohane organisatsiooni- ja eetikakultuur, on riiklikud pädevad asutused teatanud EKP-le meetmetest, mida nad on võtnud selleks, et rakendada ja järgida [EKP suunist](#), millega kehtestatakse eetikaraamistiku ühised põhimõtted nii EKP kui ka riiklike pädevate asutuste jaoks. Selles tegevuses oli abiks spetsiaalne eetikatöörühm, mis toetas endiselt EKP nõukogu kõnealuses valdkonnas.

EKP eetikakomitee nõustab EKP otsustusprotsessides eetikaküsimustes osalevate organite liikmeid. 2016. aastal andis ta ühtse järelevalvemehhanismiga seotud nõu kaheksal korral. Näiteks soovitas eetikakomitee pikendada kuue kuu võrra järelevalvenõukogu liikmele varem kehtinud hääletamisest hoidumise perioodi pärast seda, kui liikme abikaasa lahkus järelevalvealuse panga juhatusest tegevjuhtkonda mittekuuluva liikme ametikohalt. Soovitus anti selleks, et tagada usaldatavusnõuete täitmine ja leevendada võimalikku huvide konflikti tajumist. Lisaks teavitasiid järelevalvenõukogu liikmed ja teised järelevalvenõukogu koosolekutel osalevad isikud eetikakomiteed oma ametiaja lõppemisel muust tööalasest tegevusest avalik-õiguslikes või rahvusvahelistes organisatsioonides ja ettevõtetes väljaspool finantssektorit. Eetikakomitee hinnangul need küsimused probleeme ei valmistanud.

Eetikakomitee soovitas kehtestada ka asjakohasel tasemel hüvitise, mida makstakse järelevalvenõukogu endisele liikmele kohaldatava ooteaja jooksul.

4.5 Rahapoliitika- ja järelevalveülesannete lahususe põhimõtte kohaldamine

2016. aastal oli rahapoliitika- ja järelevalveülesannete lahususe põhimõtte seotud peamiselt teabevahetusega eri poliitikavaldkondade vahel.⁴⁵ Kooskõlas [otsusega EKP/2014/39 Euroopa Keskpanga rahapoliitika ja järelevalve funktsioonide lahususe rakendamise kohta](#) kohaldati selle teabevahetuse suhtes teabevajaduse nõuet ja seega pidid kõik poliitikavaldkonnad tõendama, et taotletav teave on vajalik nende tööeesmärkide saavutamiseks. Enamikul juhtudel ei olnud tegemist üksikuid panku käsitlevate andmetega. Juurdepääsu konfidentsiaalsele teabele võimaldas vahetult seda teavet omanud EKP funktsioon. Seega ei pidanud EKP juhatuse võimalike huvide konfliktide lahendamiseks sekkuma. Otsusest EKP/2014/39 tulenevalt oli EKP juhatuse osalus üheksal juhul siiski vajalik, et anda luba jagada finantsaruandluse ja ühtse aruandluse anonüümseks muutmata andmeid⁴⁶ ja muid algandmeid. Juurdepääs teabele võimaldati ajutiselt, et tagada igal ajal teabevajaduse nõude täitmine. Otsuste tegemise tasandil ei tekitanud ülesannete lahusus probleeme ja puudus lepituskomisjoni sekkumise vajadus.

4.6 Andmete aruandluse raamistik ja teabehaldus

Andmete käitlemise raamistiku muudatused

Kooskõlas ühtse järelevalvemehhanismi raammäärusega vastutab EKP järelevalvealuste üksuste esitatud andmete kogumise ja kvaliteedi läbivaatamisega seotud protsesside korraldamise eest.⁴⁷

Põhieesmärk on tagada, et ühtne järelevalvemehhanism kasutab usaldusväärseid ja täpseid järelevalveandmeid. Seepärast jätkab EKP tihedat koostööd riiklike pädevate asutuste aruandeüksustega, kes saavad esimesena kätte krediidi-asutuste usaldatavusnõuetega seotud aruanded ja kontrollivad esimesena nende kvaliteeti. EKP teeb oma eesmärgi saavutamiseks koostööd riiklike pädevate asutustega (ja

⁴⁵ Otsuses EKP/2014/39 käsitletakse ka organisatsioonilisi aspekte.

⁴⁶ Finantsaruandlus (FINREP) ja ühtne aruandlus (COREP) kuuluvad EBA rakenduslike tehniliste standardite hulka. FINREPi abil kogutakse pangandusasutustelt finantsteavet. See on standardne vorm pankade finantsaruannete (bilanss, kasumiaruanne ja üksikasjalikud lisad) esitamiseks. COREPi abil kogutakse (samuti standardisel vormil) esimese samba arvutustega seotud teavet, st üksikasjalikke andmeid omavahendite, mahaarvamiste ja kapitalinõuete (krediidi-, turu- ja tegevusrisk) ning suurte riskipositsioonide kohta.

⁴⁷ Ühtse järelevalvemehhanismi raammääruse artikli 140 lõige 4.

järelevalvealuste üksustega, kui need annavad EKP-le otse aru), kasutades järkjärgulist käsitusviisi⁴⁸.

Järkjärgulist käsitusviisi täiustatakse praegu nii lühi- kui ka pikaajaliselt. Nagu 2016. aastal sidusrühmadega arutati, peavad lühiajalise käsitusviisi korral riiklikud pädevad asutused edastama EKP-le andmeid EKP ülekande kuupäeval, olenemata riiklike pädevate asutuste siseste kontrollieeskirjade staatusest. Selle käsitusviisi eesmärk on tagada, et a) aeg üksuste poolt aruannete esitamise ja andmete ühtse järelevalvemehhanismi järelevalveametnikele kättesaadavaks muutumise vahel lüheneb ning b) riiklike pädevate asutuste ja EKP andmebaaside sisu kõrvutatakse. Pikaajalise käsitusviisi kohaselt soovitakse kindlaks teha iga riikliku pädeva asutuse head tavad ja teha ettepanek ühtlustatud heade tavade kohta.

Kui EKP on andmeid sisaldavad aruanded kätte saanud, edastatakse need eri vormingutes teabehaldussüsteemi IMAS⁴⁹, et teha andmed kättesaadavaks lõppkasutajatele, näiteks ühistele järelevalverühmadele ning ühtse järelevalvemehhanismi horisontaalsetele funktsioonidele. Teatavad krediidasutuste alarühmalt (peamiselt olulised krediidasutused) saadud andmed edastatakse kättesaamisel automaatselt Euroopa Pangandusjärelevalvele.

Andmeid kogutakse kas iga kuu, iga kvartal, kord poolaastas või kord aastas ning nii oluliste kui ka vähem oluliste krediidasutuste andmed on kättesaadavad alates 2014. aasta detsembri vaatlusperioodist (olenevalt asjaoludest).

Eelkõige hakkas ühtne järelevalvemehhanism 2016. aasta jooksul ja aluseks olevate õigusaktide⁵⁰ ametliku avaldamise järel koguma kooskõlas muudetud aruandlusraamistikega korrapäraselt likviidsuse täiendavaid seireparameetreid (ALMM) ja järelevalvega seotud võrdlusportfellide (SBP) andmeid, samuti likviidsuskattekindlustajate (LCR) ja finantsvõimenduse määra (LR) aruandeid.

EKP koostab korrapäraselt järelevalvestatistikat, peamisi riskinäitajaid, aruandeid ja näidikuid lõppkasutajate jaoks. Lisaks on EKP pangandusjärelevalve veebilehel alates 2015. aastast avaldatud koondatud pangandusandmeid⁵¹, mis hõlmavad olulisi krediidasutusi kõrgeimal konsolideerimistasemel. 2016. aastal täiustati neid andmeid ulatuslikult seoses uue statistika ja üksikasjalikumate jaotustega (näiteks geograafiline ja pankade järgi liigitamine) ning andmeid avalikustatakse nüüd kord kvartalis (vt ka punkt 7).

EKP avaldab alates 2016. aastast ulatuslikult andmeid Euroopa pangandussektori kohta

⁴⁸ Järkjärguline käsitusviis on raamistik, mille kohaselt pangad edastavad järelevalveandmeid riiklikele pädevatele asutustele, riiklikud pädevad asutused EKP-le ja EKP Euroopa Pangandusjärelevalvele.

⁴⁹ IMAS: ühtse järelevalvemehhanismi teabehaldussüsteem.

⁵⁰ Õigusaktid: ALMM: 1. märtsi 2016. aasta määrus (EL) 2016/313 seoses likviidsuse täiendavate seireparameetrite aruandlusega; SBP: määrus (EL) 2016/2070, millega sätestatakse rakenduslikud tehnilised standardid seoses vormide, määratluste ja IT-lahendustega, mida krediidasutused ning investeerimisühingud Euroopa Pangandusjärelevalvele ja pädevatele asutustele aru andes kasutavad; LCR: 10. veebruari 2016. aasta määrus (EL) 2016/322 likviidsuskatte nõudega seotud aruandluse kohta; LR: 23. märtsi 2016. aasta määrus (EL) 2016/428 finantsvõimenduse määra aruannete kohta.

⁵¹ Vt „Euroopa pangandussektor arvudes“. Vt ka [SSMi pangandusstatistika](#).

Andmete käitlemine ja levitamine ühtse järelevalvemehhanismi teabehaldussüsteemis

Ühtse järelevalvemehhanismi teabehaldussüsteem (IMAS) on endiselt oluline element, mis toetab ühtse järelevalvemehhanismi keskseid protsesse ja tagab ühtlustatud järelevalvepõhimõtted kõikides euroala riikides. 2016. aastal arenes teabehaldussüsteem ühelt poolt tänu sellele, et hõlmati laiemalt ühtse järelevalvemehhanismi protsesse nagu SREP, kohapealsed kontrollid, operatsioonilised tegevuskavad ja tegevuslubadega seotud menetlused, ning teiselt poolt tänu asjaolule, et selle liides muudeti kasutajasõbralikumaks, suurendati teabe analüüsimise suutlikkust ja täiendati üldiselt kättesaadavat sisu.

Seoses teabehaldussüsteemi toimimisega haldab EKP aruandlusjuhiseid (mis käsitlevad näiteks rakenduslike tehniliste standardite andmete edastamist ja kvaliteeti, andmebaasi kasutamist ning teatava teabe otsimist) ning pakub lõppkasutajatele tehnilist tuge.

Infokast 3

Jõupingutused läbipaistvuse suurendamiseks

Alates ajast, mil EKP asus täitma oma uusi järelevalveülesandeid, on ta pidanud vastama küsimustele selle kohta, kas ta on piisavalt läbipaistev ja aruandekohustuslik. Läbipaistvus tähendab selgete ja õigeaegsete selgituste andmist EKP poliitiliste otsuste ja menetluste kohta; aruandekohustus viitab EKP vastutusele oma tegevuse eest ELi kodanike ja nende valitud esindajate ees. Läbipaistvus võimaldab üldsusel hinnata EKP töötulemusi võrreldes tema eesmärkidega. Seetõttu tehti 2016. aastal suuremaid jõupingutusi, et suurendada EKP pangandusjärelevalve läbipaistvust.

EKP pangandusjärelevalve on aina rohkem suhelnud üldsusega: 23. märtsil 2016 korraldasid järelevalvenõukogu esimees ja aseesimees esimese iga-aastase pressikonverentsi, et selgitada, kuidas EKP täitis 2015. aastal oma järelevalveülesandeid. Peale selle avaldas EKP pangandusjärelevalve SREPi metoodika brošüüri, kus ta kirjeldab oma järelevalvemeetodeid. Poliitilisi sõnumeid edastati 42 kõne ja 18 intervjuu kaudu, mille pidasid ja andsid esimees, aseesimees ja EKP esindajad järelevalvenõukogus. Kõned ja intervjuud avaldati EKP pangandusjärelevalve veebilehel. 2016. aastal avaldati korrapäraselt esimehe ja aseesimehe kohtumiste kalendrid ning EKP pangandusjärelevalve andis seadusandjale ja üldsusele teavet ja sai neilt tagasisidet järgmiste kanalite kaudu:

- seitse avalikku konsultatsiooni;
- 1295 üldsuselt saadud päringut, millest 608 olid üldiste pangandusjärelevalve teemadega päringud, 619 pankade kohta esitatud kaebused ja 68 järelevalvealuseid üksusi käsitlevad päringud;
- 34 vastust Euroopa Parlamendi liikmete järelevalveteemalistele küsimustele.

2016. aastal süvendas EKP pangandusjärelevalve oma otsest koostööd järelevalvealuste pankadega. Väljaannete, pressiteadete, tööühmade ja selgitavate telefonikõnede kaudu selgitas EKP pangandusjärelevalve pankadele SREPi ja stressitestide meetodeid. Peale selle küsis EKP

sektorilt tagasisidet: Euroopa Pangandusföderatsiooni aastauuring ühtse järelevalvemehhanismi järelevalvekogemuste kohta näitas, et EKP pangandusjärelevalve on teinud tõhusal ja selgel teabedastusel edusamme. SREPi teemal peeti pangaliitudega kolmteist kohtumist ja üks telekonverents. EKP vahetas SREPi läbipaistvuse üle mõtteid ka Euroopa Ombudsmani Emily O'Reilly büroo esindajatega. [Esimehele saadetud kirjas](#) väljendas O'Reilly rahulolu sellega, kuidas EKP tagab läbipaistvuse SREPi läbiviimisel, ja andis mõningaid soovitusi edaspidiseks.

Alates 2016. aasta detsembrist on EKP pangandusjärelevalve avaldanud koondandmeid järelevalve alla kuuluvate pankade bilansi ülesehituse, kasumlikkuse, maksevõime ja krediidiriski kohta. Seda [järelevalvega seotud pangandusstatistikat](#) avaldatakse EKP pangandusjärelevalve veebilehel kord kvartalis ning andmeid esitatakse geograafiliste piirkondade ja pankade järgi liigitatuna.

Läbipaistvus tagatakse ka EKP üldsuse juurdepääsu korra kaudu. EKP otsus üldsuse juurdepääsu kohta EKP dokumentidele⁵² on kooskõlas teiste ELi institutsioonide ja asutuste eesmärkide ja standarditega, mis käsitlevad nende dokumentide üldkättesaadavust. See suurendab läbipaistvust, võttes samal ajal arvesse EKP ja riiklike pädevate asutuste sõltumatust ning tagades teatavate EKP ülesannete täitmisega seotud eriküsimuste konfidentsiaalsuse. Üldsuse liikmed esitasid rohkem taotlusi üldsuse juurdepääsuks dokumentidele, mis olid seotud EKP järelevalveülesannetega 2016. aastal.

⁵² 21. jaanuari 2015. aasta [otsus \(EL\) 2015/529](#), millega muudetakse otsust EKP/2004/3 üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Keskpanga dokumentidele (EKP/2015/1, ELT L 84, 28.3.2015, lk 64). Nende eeskirjade alusel on igal üldsuse liikmel õigus tutvuda EKP dokumentidega teatavatel EKP otsuses sätestatud tingimustel. Otsuses sätestatakse dokumentide juurdepääsust keeldumise alused, näiteks EKP otsuseid tegevate organite, järelevalvenõukogu ja muude siseste organite menettluste konfidentsiaalsus.

5 Eelarvega seotud aruandlus

Ühtse järelevalvemehhanismi määrase kohaselt peavad EKP-I olema piisavad vahendid oma järelevalveülesannete tõhusaks täitmiseks. Neid vahendeid rahastatakse EKP järelevalve alla kuuluvate üksuste makstavatest järelevalvetasudest.

Järelevalveülesannete täitmisel tekkivad kulud peavad olema EKP eelarves eraldi kindlaks tehtavad.⁵³ EKP eelarvapädev organ on EKP nõukogu. EKP nõukogu võtab vastu EKP aastaeelarve juhatuse ettepanekul ning pärast järelevalvenõukogu esimehe ja aseesimehega pangandusjärelevalvet puudutavates küsimustes konsulteerimist. EKP nõukogu abistab eelarvekomitee (BUCOM), kuhu kuuluvad kõigi eurosüsteemi keskpankade ja EKP esindajad. Eelarvekomitee hindab eelarve planeerimist ja järelevalvet käsitlevaid EKP aruandeid ning annab nende kohta vahetult aru EKP nõukogule.

EKP eeldab 2017. aastal oluliste krediitiasutuste otsese järelevalvega seotud kulude kasvu. See kasv on seotud eri toimingutega, mis on ette nähtud dokumendis „[EKP pangandusjärelevalve: ühtse järelevalvemehhanismi prioriteedid 2017](#)”, ja eelkõige sisemudelite sihipärase läbivaatamisega. Pealegi, nagu on selgitatud punktis 4.3, võttis EKP nõukogu 2016. aasta detsembris vastu otsuse suurendada alates 2017. aastast veelgi EKP pangandusjärelevalve valdkonna töötajate arvu. Seevastu vähem oluliste krediitiasutuste kaudse järelevalve kulud peaksid 2017. aastal jääma 2016. aastaga võrreldavale tasemele.

5.1 2016. aasta kulud

EKP järelevalveülesannete täitmisega seotud kulud hõlmavad peamiselt [EKP pangandusjärelevalve peadirektoraatide ja järelevalvenõukogu sekretariaadi](#) otseseid kulusid. Järelevalvefunktsioon tugineb ka EKP olemasolevate tegevusvaldkondade osutatavatele ühistele teenustele (sh kinnisvarahaldus, personalijuhtimine, haldusteenused, eelarve ja kontroll, raamatupidamisarvestus ning õigus-, kommunikatsiooni- ja tõlketeenused, siseauditi-, statistika- ja infotehnoloogia teenused).

2016. aasta aprillis võttis EKP nõukogu vastu EKP otsuse 2016. aastal järelevalvetasudest hüvitatava summa kohta. Otsuses prognoositi pangandusjärelevalve ülesannete täitmisega seotud kuludeks aastas 423,2 miljonit eurot.⁵⁴ 2016. aasta lõpus olid EKP järelevalveülesannetega seotud kulud 382,2 miljonit eurot. See oli prognoositust 10% vähem ehk 2016. aastaks prognoositud kuludega võrreldes oli ülejääk 41,1 miljonit eurot. Kooskõlas asjaomase [EKP](#)

2016. aastal olid kulud prognoositust 10% väiksemad

⁵³ Kooskõlas ühtse järelevalvemehhanismi määrase artikliga 29.

⁵⁴ Euroopa Keskpanga 15. aprilli 2016. aasta otsus (EL) 2016/661 iga-aastase järelevalvetasude kogusumma kohta 2016. aastal (EKP/2016/7).

määrusega, mis käsitleb järelevalvetasusid (edaspidi „järelevalvetasude määrus“), tasakaalustatakse see ülejääk täielikult 2017. aastal sissenõutavate tasude kogusummaga.⁵⁵

Tabel 7

EKP pangandusjärelevalve kulud 2016. aastal

(miljonites eurodes)

	2016. aasta tegelikud kulud	2016. aasta prognoositud kulud	2015. aasta tegelikud kulud	2014. aasta tegelikud kulud
Palgad ja hüvitised	180,6	193,6	141,3	68,9
Hoonete rentimise ja haldamisega seotud kulud	58,1	53,0	25,5	13,2
Muud tegevuskulud	143,4	176,7	110,3	74,8
Pangandusjärelevalve ülesannetega seotud kulud kokku	382,2	423,2	277,1	156,9

Märkus. Tabelis esitatud kogu- ja alamsummad ei pruugi ümardamisest tingituna ühtida.

Seda, et järelevalveülesannetega seotud kogukulud 2016. aastal eelnenud aastaga võrreldes kasvasid, selgitab eelkõige 2015. aastal vastu võetud otsuste ja toimunud muudatuste mõju kogu aastale. Nende muudatuste seas on EKP pangandusjärelevalve töötajate koguarvu kasv, alalise asukohta kolimine ning statistilise ja IT-infrastruktuuri tagamine.

Muu kulude kasv on seotud EKP osalemisega EBA läbiviidud kaheaastases stressitestis. Sellega seotud kulud kaeti võimalikult suures ulatuses ülesannete prioriteetsuse muutmisega ning riiklike pädevate asutuste töötajate ja väliskonsultantide kasutamise. Välise ressursside kulud ulatusid riiklikest pädevatest asutustest lähetatud töötajate puhul 2,2 miljoni euroni ja konsultantide puhul 8,2 miljoni euroni.

Palgad ja hüvitised

Palkade ja hüvitiste alla kuuluvad kõik järelevalve- ja ühiste teenuste töötajate palgaga seotud kulutused, sealhulgas ületunnitasud, muud tasud ja pensionihüvitistega seotud kulud.

2016. aasta palkade ja hüvitiste tegelikud kulud olid 180,6 miljonit eurot, moodustades 47% pangandusjärelevalve ülesannetega seotud kogukuludest. Selle kulukategooria tegelik rakendusmäär oli 93% võrreldes prognoositud kuludega ehk kulutati 13,0 miljonit eurot vähem. Alakulutamine on osaliselt seotud eeldatust väiksema ametikohtade täitmise määraga. 2016. aasta lõpuks oli ligikaudu 97% ühtse järelevalvemehhanismi peamiste tegevusvaldkondade ametikohtadest värbamise kaudu täidetud või täitmisel.

⁵⁵ Euroopa Keskpanga 22. oktoobri 2014. aasta määrus (EL) nr 1163/2014 järelevalvetasude kohta (EKP/2014/41), artikkel 9.

Hoonete rentimise ja haldamisega seotud kulud

Majandusaasta lõpus moodustasid hoonete rentimise ja haldamisega seotud tegelikud kulud, sh hoonetega seotud varade amortisatsioon, 58,1 miljonit eurot. 2016. aastal kolis EKP pangandusjärelevalve lõplikult uutesse ruumidesse. Kinnitatud ruumivajadusest tingituna on tegelik kulu 5,1 miljonit eurot üle kavandatud summa.

Muud tegevuskulud

Muude tegevuskulude kategooria hõlmab selliseid kulusid nagu konsultatsioon, IT-teenused, statistikateenused, põhivara (v.a hoonetega seotud) amortisatsioonikulu ning tööreisid ja koolitus.

Üldiselt tehti selles eelarvekategoorias 2016. aasta aprillis prognoositust vähem kulusi – 143,4 miljoni euro väärtuses. Alakulutamine selles kategoorias kajastab peamiselt asjaolu, et järelevalvefunktsioon on alles loomisel ning selliste ülesannete eelarvevajadusi nagu tööreisid ja koolitus hinnati üle.

Lisaks EBA kaheaastasele stressitestile hõlmavad muud tegevuskulud 2016. aastal välist toetust, mida vajati selleks, et aidata kaasa nii-öelda korralistele põhjalikele hindamistele, kohapealse järelevalve läbiviimisele ning sisemudelite sihipärase läbivaatamise ettevalmistavale etapile. Neid kõiki on selgitatud üksikasjalikult punktis 1.

5.2 Järelevalvetasude raamistik 2016

Koos ühtse järelevalvemehhanismi määрусega moodustab EKP järelevalvetasude määrus õigusraamistiku, mille alusel EKP kogub iga-aastast tasu järelevalveülesannetega seotud kulude katteks. Järelevalvetasude määru-ses nähakse ette: i) iga-aastase järelevalvetasu kogusumma kindlaksmääramise meetodid; ii) järelevalve alla kuuluvate krediidasutuste järelevalvetasu arvutamise meetodid; iii) iga-aastase järelevalvetasu kogumise meetodid.

2016. aastal viis EKP lõpule teise järelevalvetasude tsükli. Järelevalvetasude määrus vaadatakse 2017. aasta jooksul läbi, eelkõige seoses iga-aastase järelevalvetasu arvutamiseks kasutatavate meetodite ja kriteeriumidega. Lisateavet selle kohta, kuidas järelevalvealused üksused saavad läbivaatamisele kaasa aidata, avaldatakse EKP pangandusjärelevalve veebilehel.

404,5 miljonit eurot

Järelevalveülesannete täitmise eest sisse nõutavate EKP tasude summa

Arvestatud järelevalvetasude kogusumma

EKP kogus 2016. aastal oma järelevalveülesannete täitmisega kaasnevate kulude katteks kokku 404,5 miljoni euro ulatuses järelevalvetasusid. See põhineb kogu 2016. aasta eeldatavatel kuludel, mis ulatuvad 423,2 miljoni euroni ja mida on kohandatud järgmiste summadega: i) 18,9 miljoni euro suurune ülejääk, mis kanti üle 2015. aasta tasuperioodist; ii) muu tulu, mis on seotud viivistega summas 0,1 miljonit eurot, ning iii) 0,3 miljonit eurot, mis maksti tagasi eri pankadele 2014.–2015. aasta tasuperioodi eest.

Tasumisele kuuluvad iga-aastased järelevalvetasud jaotatakse kahte ossa, lähtudes järelevalvealuste üksuste olulisusest, st sellest, kas need on olulised või vähem olulised. Tasu jaotuses kajastub EKP järelevalve ulatuse määr. Summa määratakse seejärel kindlaks kulude põhjal, mis tekivad oluliste järelevalvealuste üksuste üle järelevalvet teostavatel EKP tegevusharudel ja vähem oluliste järelevalvealuste üksuste järelevalvet kontrollivatel EKP tegevusharudel.

Tabel 8

Järelevalvetasude jagunemine oluliste ja vähem oluliste krediidasutuste vahel

(miljonites eurodes)

	Tegelikud laekumised 2016	Pangandusjärelevalve ülesannetega seotud hinnanguline tulu 2016	Tegelikud laekumised 2015	Tegelikud laekumised 2014 ⁵⁶
Järelevalvetasud	382,2	423,2	277,1	30,0
sellest:				
oluliste üksuste või oluliste gruppide tasud	338,4	376,0	245,6	25,6
vähem oluliste üksuste või vähem oluliste gruppide tasud	43,7	47,2	31,5	4,4
Muu	0,0			
Pangandusjärelevalve ülesannetega seotud laekumised kokku	382,2	423,2	277,1	30,0

Nagu punktis 5.1 selgitatud, on 2016. aastal pangandusjärelevalve ülesannetega seotud tegelike kulude ja sama aasta eest kogutud tasude vahel 41,1 miljoni euro suurune ülejääk. See ülejääk tasaarveldatakse täielikult 2017. aasta järelevalvetasude kogusummaga. See jaotatakse oluliste ja vähem oluliste krediidasutuste kategooriate vahel asjaomaste funktsioonide 2016. aasta tegelike kulude järgi.

Üksikute krediidasutuste järelevalvetasud

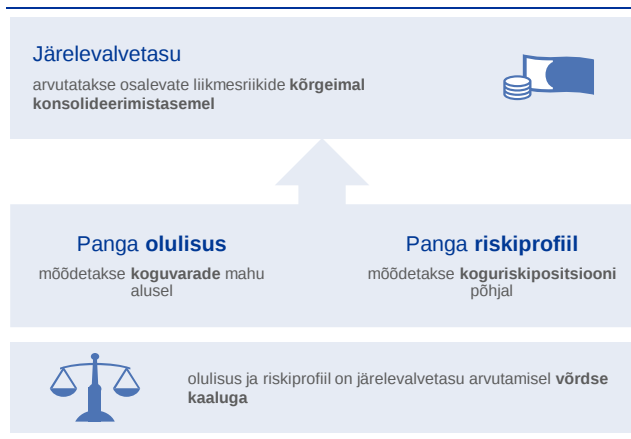
Pankade tasandil arvutatakse tasud panga tähtsuse ja riskiprofiili järgi, kasutades iga-aastaseid tasutegureid, mille kõik järelevalvealused pangad esitavad

⁵⁶ 2014. aastal hüvitati EKP-le järelevalvetasudest tema pangandusjärelevalvega seotud kulud perioodi eest, mis algas 2014. aasta novembris, kui EKP asus täitma oma järelevalveülesandeid.

aruandekuupäevaks eelmise aasta 31. detsembril. Iga panga kohta arvatud järelevalvetasu aastamakse tuleb teha iga majandusaasta viimases kvartalis.

Joonis 9

Muutuv tasukomponent määratakse kindlaks panga olulisuse ja riskiprofiili järgi

Järelevalvetasu arvutatakse ühtses järelevalvemehhanismis osalevate liikmesriikide piires kõrgeimal konsolideerimistasemel. Tasu sisaldab muutuvat tasukomponenti ja minimaalset tasukomponenti. Minimaalset tasukomponenti kohaldatakse võrdselt kõikide pankade suhtes ja see põhineb 10%-l kogu sissenõutavast summast⁵⁷.

2016. aasta järelevalvetasu arvutamiseks esitasid tasuvõlgnikud 1. juuliks 2016 riiklikule pädevale asutusele teabe tasutegurite kohta 2015. aasta 31. detsembri aruandekuupäeva seisuga. 8. augustil 2016 tegi EKP esitatud tasutegurite andmed tasuvõlgnikele kättesaadavaks ja palus neil viie tööpäeva jooksul teada anda, kui andmetes on vigu. Seejärel arvutas EKP iga konkreetse panga ja pangagrupi kohta tema järelevalvetasu suuruse.

Järelevalvetasude määramise artiklis 7 on sätestatud, et järgmised panga olukorra muudatused nõuavad vastava järelevalvetasu muutmist: i) järelevalvealuse üksuse järelevalvestaatus muutub, st üksus liigitatakse ümber olulisest vähem oluliseks või vastupidi; ii) uuele järelevalvealusele üksusele tegevusloa andmine või iii) olemasoleva tegevusloa tühistamine. 2015. aastal ulatusid sellised muudatused, mis tõid kaasa uued EKP järelevalvetasuotsused, kokku 0,3 miljoni euron. See summa hüvitati 2016. aasta alguses ja seda võeti arvesse 2016. aasta aprillis heaks kiidetud sissenõutavas kogusummas. Pärast seda tehti kindlaks lisamuudatused üksikute krediitiasutuste järelevalvetasudes, mis esimesel arvetsükli (2014. aasta november kuni 2015. aasta lõpp) sisse nõuti, mille tulemuseks oli 0,4 miljoni euro suurune täiendav netotagasihinnak. Seda summat võetakse arvesse 2017. aastal järelevalvealustelt üksustelt kogutava kogusumma kindlaksmääramisel.

Need muudatused puudutasid eelkõige vähem olulisi krediitiasutusi, mistõttu väiksem hulk vähem olulisi krediitiasutusi olid kõrgeimal konsolideerimistasemel. Selle tulemusena oli eelkõige miinimumtasu komponendi puhul osa üksikute pankade eest 2016. aastal tasumisele kuuluva eraldi järelevalvetasu protsentuaalne kasv vältimatult suurem, kui kogutava kogusumma protsentuaalset kasvu arvestades oleks võinud eeldada.

EKP töötleb praegu 2016. aastaga seotud muudatustaotlusi, mis on esitatud järelevalvetasude määramise artikli 7 alusel. Hüvitatud või sisse nõutud summad tasaarveldatakse täielikult 2017. aasta järelevalvetasude kogusummaga.

⁵⁷ Kõige väiksemate oluliste pankade, kelle varade koguväärtus on alla 10 miljardi euro, minimaalne tasukomponent poolitatakse.

Lisateave [järevalvetasude](#) kohta on avaldatud EKP pangandusjärevalve veebilehel. Veebilehte täiendatakse korrapäraselt kasuliku praktilise teabega ja see on kättesaadav kõigis ELi ametlikes keeltes.

6 EKP vastuvõetud õigusaktid pangandusjärelevalve kohta

Järgmises tabelis on loetletud pangandusjärelevalvet käsitlevad õigusaktid, mille EKP võttis vastu 2016. aastal ning mis on avaldatud Euroopa Liidu Teatajas ja/või EKP veebilehel. Loetelu hõlmab ühtse järelevalvemehhanismi määrmise artikli 4 lõike 3 alusel vastu võetud õigusakte ja muid asjakohaseid õigusakte.

EKP määrused

- **EKP/2016/4**
Euroopa Keskpanga 14. märtsi 2016. aasta määrus (EL) 2016/445 liidu õiguses sätestatud valikuvõimaluste ja kaalutusõiguse kasutamise kohta (ELT L 78, 24.3.2016, lk 60)

Muud EKP õigusaktid (v.a määrused)

- **EKP/2016/1**
Euroopa Keskpanga 5. veebruari 2016. aasta suunis (EL) 2016/256 ühtsete reeglite ja miinimumstandardite laiendamise kohta riiklikele pädevatele asutustele osalevates liikmesriikides ja Euroopa Keskpangale järelevalve funktsioonis seoses riikide keskpankade abiga Euroopa Keskpanga poolt kogutud statistilise teabe konfidentsiaalsuse kaitsega (ELT L 47, 24.2.2016, lk 16)
- **EKP/2016/7**
[Euroopa Keskpanga 15. aprilli 2016. aasta otsus \(EL\) 2016/661](#) iga-aastase järelevalvetasu kogusumma kohta 2016. aastal (ELT L 114, 28.4.2016, lk 14).
- **EKP/2016/19**
Euroopa Keskpanga 30. juuni 2016. aasta otsus (EL) 2016/1162 konfidentsiaalse teabe avaldamise kohta kriminaaluurimise käigus (ELT L 192, 16.7.2016, lk 73)
- **EKP/2016/37**
Euroopa Keskpanga 4. novembri 2016. aasta suunis (EL) 2016/1993, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrmise (EL) nr 575/2013 kohaselt läbiviidava hindamise kooskõlastamise ning olulisi ja vähem olulisi krediitiasutusi hõlmavate krediitiasutuste ja investeerimisühingute kaitseskeemide seire põhimõtted (ELT L 306, 15.11.2016, lk 32)
- **EKP/2016/38**
Euroopa Keskpanga 4. novembri 2016. aasta suunis (EL) 2016/1994 põhimõtete kohta, millest lähtutakse krediitiasutuste ja investeerimisühingute

kaitseskeemide kõlblikuks tunnistamisel riiklike pädevate asutuste poolt usaldatavusjärelvalve eesmärgil vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 575/2013 (ELT L 306, 15.11.2016, lk 37)

- **EKP/2016/44**
[Euroopa Keskpanga 13. detsembri 2016. aasta soovitus](#) dividendi jaotamise põhimõtete kohta (ELT C 481, 23.12.2016, lk 1).

7 Euroopa pangandussektor arvudes

Alates 2016. aasta detsembrist on [EKP pangandusjärelvalve veebilehel](#) avaldatud koondandmeid järelvalve alla kuuluvate pankade bilansi ülesehituse, kasumlikkuse, maksevõime ja krediidiriski kohta. Seda järelvalvega seotud pangandusstatistikat avaldatakse kord kvartalis ning andmeid esitatakse geograafiliste piirkondade ja pankade järgi liigitatuna.

Kõige olulisem vaatlusaluse perioodi statistika on esitatud allpool.

Alates 2015. aasta algusest võib täheldada suundumust suuremate kapitali suhtarvude poole, kui vaadelda oluliste krediidasutuste valimit kõrgeimal konsolideerimistasemel (vt tabel 1). Kogumavahendite suhtarv oli 2016. aasta kolmandas kvartalis 17,2%, mis on suurem kui möödunud aastane 16,1%. Samasugust kasvu võib täheldada esimese taseme põhiomavahendite suhtarvus ja esimese taseme omavahendite suhtarvus.

Tabel 1

Kogumavahendite suhtarv ja selle komponendid vaatlusperioodil

(protsentides)

Näitaja	III kv 2015	IV kv 2015	I kv 2016	II kv 2016	III kv 2016
Esimese taseme põhiomavahendite suhtarv	12,77%	13,52%	13,31%	13,52%	13,70%
Esimese taseme omavahendite suhtarv	13,59%	14,34%	14,19%	14,40%	14,59%
Kogumavahendite suhtarv	16,06%	16,85%	16,65%	16,96%	17,19%

Allikas: EKP.

Märkused. Olulised krediidasutused kõrgeimal konsolideerimistasemel, mille kohta on kättesaadav kapitali adekvaatsuse ühtne aruandlus (COREP) ja finantsaruandlus (FINREP). Eri vaatlusperioodide jaoks kasutatud pankade nimekiri võib erineda tingituna oluliste krediidasutuste nimekirja muutustest ja sellest, kui pangad hakkavad aruandeid esitama FINREPi aruandluskohustuse kohaselt. 2015. aasta teise ja kolmanda kvartali andmed hõlmavad 102 panka, 2015. aasta neljanda kvartali andmed 117 panka (FINREPi aruandluskohustuse laienemine), 2016. aasta esimese kvartali andmed 123 panka ning 2016. aasta teise kvartali andmed 124 panka (oluliste krediidasutuste nimekirja ja FINREPi aruandluskohustuse muudatused). Üksuste arv vaatlusperioodi kohta peaks tulevikus stabiliseeruma ja võimalikud muudatused tulenevad sellest, et EKP pangandusjärelvalve muudab pärast hindamisi oluliste krediidasutuste nimekirja. See toimub tavaliselt kord aastas.

Peale selle on viivislaenu kogusuhtarv stabiilselt alanenud – 2015. aasta kolmandas kvartalis oli see 7,3% ja 2016. aasta kolmandas kvartalis 6,5%.

Tabel 2

Varade kvaliteet: viivislaenud ja ettemaksed vaatlusperioodide kaupa

(protsentides)

Näitaja	III kv 2015	IV kv 2015	I kv 2016	II kv 2016	III kv 2016
Viivislaenu suhtarv	7,31%	7,03%	6,85%	6,61%	6,49%

Allikas: EKP.

Märkused. Valim on sama mis tabelis 1.

Laenu ja ettemaksed on esitatud varade kvaliteedi tabelis bilansilises brutojääkmaksumuses. Kooskõlas FINREPiiga on kauplemiseesmärgil hoitavad positsioonid välja jäetud, sularahasaldod keskpankades ja muud nõudmiseni hoiused on aga kaasa arvatud.

Pankade koguvarad ja -kohustused (vt tabelid 3a ja 3b) kajastavad üksuste valimi andmeid asjaomastel ajahetkedel. Eri vaatlusperioodidel kasutatud pankade valim erineb, sest a) oluliste krediidasutuste loetelu on muutunud ning b) pangad, mis koostavad oma konsolideeritud aruandeid riigi raamatupidamisstandardite (NGAAP)

kohaselt, ning pangad, mis annavad aru üksnes juriidilise isiku tasandil, on hakanud esitama FINREPi kohast aruandlust.

Tabel 3a

Varade koosseis vaatlusperioodide kaupa

(miljardites eurodes)

Varad	III kv 2015	IV kv 2015	I kv 2016	II kv 2016	III kv 2016
Raha, sularahasaldod keskpankades, muud nõudmiseni hoiused	1011,60	1134,46	1189,56	1231,65	1282,37
Laenud ja ettemaksed	12 967,14	13 153,08	13 445,87	13 652,70	13 589,86
Võlaväärtpaberid	3275,76	3291,75	3375,98	3351,15	3194,58
Kapitaliinstrumendid	459,61	461,48	425,82	410,40	429,42
Tuletisinstrumendid	2420,54	2220,54	2457,12	2577,69	2349,47
Investeeringud tütar-, ühis- ja sidusettevõtetesse	160,53	160,44	162,31	161,45	161,88
Immateriaalne vara ja firmaväärtus	139,36	140,12	139,67	139,37	137,93
Muu vara	1138,15	1127,82	1219,55	1234,89	1210,33
Koguvarad	21 572,69	21 689,69	22 415,88	22 759,31	22 355,83

Allikas: EKP.

Märkus. Valim on sama mis tabelis 1.

Tabel 3b

Kohustuste ja omakapitali koosseis vaatlusperioodide kaupa

(miljardites eurodes)

Kohustused ja omakapital	III kv 2015	IV kv 2015	I kv 2016	II kv 2016	III kv 2016
Hoiused	12 650,34	12 787,77	13 032,87	13 227,54	13 120,28
sh mittefinantsettevõtted	2180,05	2312,31	2283,00	2332,80	2409,42
sh kodumajapidamised	5223,31	5377,59	5391,24	5490,26	5489,20
Emiteeritud võlaväärtpaberid	3743,74	3930,51	4005,10	4008,59	3969,26
Tuletisinstrumendid	2455,44	2268,58	2515,64	2634,02	2415,64
Eraldised¹	133,93	144,96	146,59	152,15	152,99
Muud kohustused	1287,15	1180,39	1323,76	1339,23	1285,13
Omakapital	1302,08	1377,49	1391,92	1397,77	1412,53
Kohustused ja omakapital kokku	21 572,69	21 689,69	22 415,88	22 759,31	22 355,83

Allikas: EKP.

Märkus. Valim on sama mis tabelis 1.

1) Kooskõlas standarditega IAS 37.10 ja IAS 1.54(l).

Baseli pangajärelevalve komitee (BCBS): peamine üleilmne pankade usaldatavusnõudeid kehtestav asutus ja pangandusjärelevalve küsimuste koostööfoorum. Tema volitused hõlmavad reguleerimise, järelevalve ja pankade tavade tugevdamist kogu maailmas eesmärgiga edendada finantsstabiilsust. Baseli pangajärelevalve komitee liikmete seas on otseste pangandusjärelevalve volitustega organisatsioonid ja keskpangad.

Pangandusliit: tähtis samm majandus- ja rahaliidu väljakujundamisel. Pangandusliit on integreeritud finantsraamistik, mille raames on loodud ühtne järelevalvemehhanism, ühtne kriisilahendusmehhanism ja ühtne reeglistik (hõlmab ka ühtlustatud hoiuste tagamise skeeme, millest võib välja kujuneda Euroopa ühine hoiuste tagamise skeem).

Basel III: põhjalik kogum reformimeetmeid, mille on välja töötanud Baseli pangajärelevalve komitee vastusena 2008. aasta finantskriisile. Basel III tugineb Basel II reeglistikule. Selle eesmärk on tugevdada pangandussektori reguleerimist, järelevalvet ja riskihaldust. Meetmete eesmärk on suurendada pangandussektori võimet taluda šokke, mis tulenevad finants- ja majandusstressist, parandada riskihaldust ja juhtimist ning suurendada pankade läbipaistvust ja andmete avalikustamist.

Põhjalik hindamine: rahalise usaldusväärsuse kontrollimine, mille EKP peab tegema enne, kui ta alustab otsest järelevalvet krediidasutuse üle. Põhjalikud hindamised aitavad tagada, et pangad on piisavalt kapitaliseeritud ja suudavad taluda võimalikke finantsšokke. Hindamine hõlmab varade kvaliteedi läbivaatamist ja stressitesti.

CRR/CRD IV: kapitalinõuete määrus ja direktiiv: [määrus \(EL\) nr 575/2013](#) krediidasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuete kohta (CRR) ja [direktiiv 2013/36/EL](#), mis käsitleb krediidasutuste tegevuse alustamise tingimusi ning krediidasutuste ja investeerimisühingute usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet (CRD IV). Määrusele ja direktiivile koos viitamisel kasutatakse sageli lühendit CRD IV.

Euroopa Pangandusjärelevalve (EBA): 1. jaanuaril 2011 Euroopa Finantsjärelevalve Süsteemi osana asutatud ELi sõltumatu asutus, mille ülesanne on tagada kogu ELi pangandussektoris tõhus ja ühtne usaldatavusnormatiivide kehtestamine ja nende täitmise järelevalve. Euroopa Pangandusjärelevalve põhiülesanne on toetada pangandusliidu ühtse reeglistiku loomist, et töötada kogu ELi jaoks välja ühtlustatud usaldatavusnõuded.

Finantsstabiilsuse nõukogu: rahvusvaheline organ, mis edendab rahvusvahelist finantsstabiilsust, koordineerides riikide finantsvaldkonna ametiasutusi ja rahvusvahelisi standardimisasutusi nende töös kindlate regulatiivsete ning järelevalvega ja finantssektori muude valdkondadega seotud poliitikapõhimõtete

väljatöötamisel. Nõukogu edendab võrdseid tingimusi, toetades nende poliitikapõhimõtete järjepidevat rakendamist eri sektorites ja jurisdiktsioonides.

Sobivuse ja nõuetekohasuse hindamine: kooskõlas kapitalinõuete direktiiviga peavad järelevalveasutused hindama, kas pankade juhtkonnaliikmete kandidaadid on sobivad ja nõuetekohased. EKP teeb selliseid sobivuse ja nõuetekohasuse otsuseid euroala 126 suurima panga juhtide kohta, seejuures vähem oluliste krediidasutuste puhul teevad sobivuse ja nõuetekohasuse otsuseid endiselt riikide järelevalveasutused, välja arvatud uue krediidasutuse tegevusloa korral.

Sisemudel: krediidasutusele kuuluv riski mõõtmise ja juhtimise meetod, mida rakendatakse omavahendite nõude arvutamisel ning mille kasutamiseks on vaja pädeva asutuse eelnevat luba kooskõlas kapitalinõuete määruse kolmanda osaga.

Ühine järelevalverühm: rühm, kuhu kuuluvad EKP ja riiklike pädevate asutuste töötajad, kes vastutavad järelevalve alla kuuluva olulise üksuse või pangagrupi järelevalve eest.

Vähem oluline krediidasutus: iga krediidasutus, mis kuulub riiklike pädevate asutuste järelevalve alla. Seevastu olulised krediidasutused on need pangagrupid, mis kuuluvad otse EKP järelevalve alla.

Väljamaksete maksimumsumma: kombineeritud puhvri nõude (CBR) rikkumise tagajärjel tekivad väljamaksetele (nt dividendid, kupongimaksed täiendavate esimese taseme omavahendite hulka kuuluvatelt kapitaliinstrumentidelt, määramata boonused) kohustuslikud piirangud. Kui pank ei täida kombineeritud puhvri nõuet, on tal automaatselt keelatud teha väljamaksete maksimumsummat ületavaid väljamakseid. Väljamaksete maksimumsumma on panga jaotatav kasum, mis korrutatakse teguriga vahemikus 0,6 kuni 0, olenevalt sellest, kui palju esimese taseme põhiomavahendeid jääb kombineeritud puhvriskist puudu.

Omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõue: nõue, mida kohaldatakse kõigile ELi krediidasutustele, et nad suudaksid katta kahjusid maksejõuetuse korral. Omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude kehtestas Euroopa Komisjon [pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivis](#) (BRRD). Sellel on sama eesmärk kui kogu kahjumikatmisvõime nõudel. Omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude kohased kapitalinõuded arvutatakse aga teisel viisil, järgides EBA seatud kriteeriume.

Riiklik pädev asutus: liikmesriigi õiguse kohaselt ametlikult tunnustatud ametiasutus või organ, kellele on liikmesriigi õigusega antud volitused teostada asjaomase riigi järelevalvesüsteemi raames järelevalvet krediidi- ja muude asutuste üle.

Vastuväidete mitteesitamise menetlus: ühtse järelevalvemehhanismi määramises sätestatud tavapärane EKP järelevalvetgevusega seotud otsuste tegemise protsess. Järelevalvenõukogu võtab vastu otsuste eelnõud, mis esitatakse vastuvõtmiseks EKP nõukogule. Otsused loetakse vastuvõetuks, kui EKP nõukogu ei esita teatud aja (kuni kümne tööpäeva) jooksul vastuväiteid.

Viivislaenud: järelevalvelist aruandlust käsitlevate EBA rakenduslike tehniliste standardite V lisa punktis 145 on sätestatud, et „viivisnõuded [on] need nõuded, mis vastavad mõnele järgmistest kriteeriumidest: a) olulised nõuded, mille tasumise tähtaega on ületatud üle 90 päeva; b) hinnangu kohaselt ei tasu võlgnik tõenäoliselt tema vastu olevaid krediidi iseloomuga nõudeid täielikult, kui tagatist ei realiseerita, hoolimata mis tahes tähtaja ületanud summa olemasolust või sellest, mitu päeva see on ületanud tähtaega”.

Valikuvõimalused ja riikide kaalutusõigus: valikuvõimalused tulenevad ELi õiguse sätetest, mis võimaldavad pädevatel asutustel või liikmesriikidel eri alternatiivide seast valida, kuidas sätet järgida. Riikide kaalutusõigus tuleneb ELi pangandusõiguse sätetest, mis võimaldavad pädevatel asutustel või liikmesriikidel valida, kas kohaldada asjaomast sätet või mitte.

Üldised kapitalinõuded: järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitali suhtarvu (kapitalinõuete määrase artiklis 92 sätestatud omavahendite nõuete ja täiendavate omavahendite nõuete summa), kapitalipuhvri nõuete ja makrotasandi usaldatavusnõuete summa.

Piiriülese teenuse pakkumise menetlus: menetlus, mis on seotud ühe liikmesriigi pädeva asutuse järelevalve alla kuuluva ja temalt tegevusloa saanud krediidasutuse asutamisvabadusega ja vabadusega osutada teenuseid teistes liikmesriikides, tingimusel et tegevusluba hõlmab kõnealust tegevust (kooskõlas kapitalinõuete direktiivi artiklitega 33–46).

Teise samba soovituslikud nõuded: järelevalvevahend, millega kehtestatakse õiguslikult mittesiduvad kapitaliootused, mis ületavad üldiste kapitalinõuete taset. Need täiendavad teise samba kohustuslikke nõudeid. Teise samba soovituslikud nõuded väljamaksete maksimumsumma lävendit ei puuduta ja nende järgimata jätmine ei too kaasa järelevalveasutuse automaatset tegevust.

Oluline osalus: osalus krediidasutuses, mis moodustab vähemalt 10% selle krediidasutuse kapitalist või hääleõigustest või mis võimaldab avaldada olulist mõju tema juhtimisele.

Oluline krediidasutus: kriteeriumid, mille järgi määratakse kindlaks, kas pangad on olulised – ja kuuluvad seega EKP otsese järelevalve alla –, on sätestatud ühtse järelevalvemehhanismi määruuses ja ühtse järelevalvemehhanismi raammääruuses. Olulisena kvalifitseerumiseks peavad pangad vastama vähemalt ühele neist kriteeriumidest. Kriteeriumide täitmisest olenemata võib ühtne järelevalvemehhanism igal ajal otsustada liigitada krediidasutuse oluliseks, et tagada rangete järelevalvestandardite järjepidev kohaldamine.

Ühtne järelevalvemehhanism (SSM): mehhanism, kuhu kuuluvad EKP ja osalevate liikmesriikide pädevad asutused, kes koos täidavad EKP-le antud järelevalveülesandeid. Ühtne järelevalvemehhanism moodustab osa pangandusliidust ning EKP vastutab selle tõhusa ja järjepideva toimimise eest.

Ühtse järelevalvemehhanismi raammäärus: õigusraamistik, milles sätestatakse praktiline kord EKP ja riiklike pädevate asutuste koostööks ühtse

järelevalvemehhanismi raames, nagu on ette nähtud ühtse järelevalvemehhanismi määрусega.

Ühtse järelevalvemehhanismi määрус: määрус, millega luuakse euroala ja potentsiaalselt ka teiste ELi liikmesriikide krediidasutuste ühtne järelevalvemehhanism, mis kujutab endast Euroopa pangandusliidu üht põhielementi. Määрусega antakse EKP-le eriülesanded seoses krediidasutuste usaldatavusnõuete täitmise järelevalve poliitikaga.

Järelevalvekäsiraamat: käsiraamat, kuhu on koondatud oluliste ja vähem oluliste krediidasutuste järelevalve üldpõhimõtted, protsessid, menetlused ja metoodika kooskõlas ühtse järelevalvemehhanismi toimimise põhimõtetega. Käsiraamatus kirjeldatakse koostöömenetlusi nii ühtse järelevalvemehhanismi sees kui ka kolmandate asutustega. Järelevalvekäsiraamat on ühtse järelevalvemehhanismi sisedokument. [Kokkuvõtlik pangandusjärelevalve juhend](#) ühtse järelevalvemehhanismi toimimise ja üksikasjalike järelevalvemenetluste kohta avaldati 2014. aasta septembris.

Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsess (SREP): protsess, millest juhindutakse oluliste ja vähem oluliste krediidasutuste järelevalves ning mille alusel tehakse (lisaks minimaalsetele õigusnõuetele) otsused omavahendite, teabe avaldamise või likviidsusega seotud võimalike lisanõuete kehtestamise või muude võimalike järelevalvemeetmete rakendamise kohta.

© Euroopa Keskpank, 2017

Postiaadress 60640 Frankfurt am Main, Saksamaa
Telephon +49 69 1344 0
Veebileht www.bankingsupervision.europa.eu

Kõik õigused on kaitstud. Taasesitus õppe- ja mitteärilistel eesmärkidel on lubatud, kui viidatakse algallikale.

ISSN	2443-5902 (html)	DOI	10.2866/64491 (html)
ISSN	2443-5902 (pdf)	DOI	10.2866/304847 (pdf)
ISBN	978-92-899-2933-2 (html)	ELi katalooginumber	QB-BU-17-001-ET-Q (html)
ISBN	978-92-899-2963-9 (pdf)	ELi katalooginumber	QB-BU-17-001-ET-N (pdf)